

YÖN

HAFTALIK GAZETE

NURCULAR
VE
MÜSLÜMAN
KARDEŞLER

JOHNSON'UN PARMAGI VAR MI?

KENNEDY CİNAYETİ

OKUYUCUDAN YÖNE

«Din ve İlim Yolu»

Yazımıza seçtiğimiz yukarıdaki başlık, Din ve İlim Yayınları'nın 13. sayılı, Hasan K. Uçışıklar adlı biri tarafından yazılan ve tamamının 4000 sayfadan fazla olacağı bildirilen kitabın Şavval 1385 (Şubat 1966) tarihinde basılmış eserinin ilk fasikülünün adıdır. «1 — Komünizmaya 2 — Sosyalizmaya 3 — Siyonizmaya 4 — Hıristiyanlığa 5 — Masonluğa 6 — Münafıklığa karşı»

Din, İman — İlim, Fikir, Ahlak — İbadet, Hukuk, Adalet, Fazilet ve saadeti İslamiye ile mukabele ve mücadele eden kitabın olarak tanıtılan bu kitabın kapağında aynen şöyle yazmaktadır:

TEK KİTAP KUR'ANDIR

Her asırda dünyaya gelen ve giden bütün insanların fani ve bâki hayatta muhtaç oldukları, madî ve manevî; bütün mukaddes bilim, ilim, fikir, ahlak, ibadet muamelât, hürriyet, hukuk, adalet, ticaret, fen, san'at, siyaset, servet, devlet, fazilet ve saadetleri cami olan tek kitab Kur'andır.

Halkımızın geleceği için, yapılan yorumlar, ileri sürülen fikirlerin tutarlı olabilmesi için halkın içine girip şöyle bir kulak kabartmak yararlı olacaktır düşüncesiyle bu yazıyı hazırladık.

İstanbul'da hemen yüz kilometre ötede bulunan bu köylerden çıkan sesler pek büyük bir yanlışlığa düşmeden tüm Türkiye için doğrudur denebilir. Kanımızca aşırı bir iyimserlik içinde geleceğin tatlı umutları ile oyalanıp gerçekler üstüne eğilmemek, tüm yurtseverlere pahalıya mal olacaktır.

İlk uğradığımız köy, İstanbul'a yüz kilometre uzaklıktaki Çatalca İlçesine bağlı eski adıyla İstranca, yeni adıyla Binkılıç köyü oldu. Binkılıç adını nedense tutmamışlar, hepsi eski adı kullanıyorlar, üstelik de yeni addan bir hayli yakındılar. Onun için biz de İstranca diyeceğiz köye.

İstranca köyü İstranca Ormanları eteğine kurulmuş 750 hanelik bir köy. Köy demeye bin şahit gerek. Elektriği, postahanesi, sağlık yurdu, iki tane sandalya fabrikası, çarşısı, pazarı, on dört kahvesi, altı tane lokantası, birkaç fırını, kasabı olan bir köy. İki yatar koltuklu otobüsü vızır vızır İstanbul'a gidip geliyor. Hergün 200 gazete giriyor köye. İki AKŞAM, dört CUMHURİYET, yedi MİLLİYET, diğerleri sırasıyla Tercüman, Son Havadis ve Hürriyet gazeteleridir. Yüzde seksen okuma yazma bilmektedir. Köyde iki üniversite öğrencisi, üç tane ortaokul öğrencisi vardır. İlkokulu bitiren kızlar «önce hocaya, sonra kocaya» gidiyorlar. Kadınların hemen hepsi ferace giyiyor. Kadınların içinde İstanbulu görmeyenler de var. Şehire inenler manto giyiyorlarmış ama köyde âdet böyle imiş.

Atatürk zamanında yapılan iki katlı büyük ilkökul binasının küçük bir odasında iki yatakta üç kişi yatacağız. Masa üzerinde, yuvarlak masanın etrafında oturma masasında oturuyoruz. Ne yazık ki kendisi ile müşerref olamadık, eserlerini yüklenmiş «ilim uğruna» köy köy geziyoruz. Özellikle Cuma günleri camide konuk vaiz olarak icra-sanat ettikten sonra «hediyesi 50 kuruştan» dağın var. Kitabını. Yalnız kahve duvarlarında değerli eserlerinin reklamlarını gördük. Kitabı okuyalım: «10 Ekim 1965 zaferanı daha esash bir şekilde koruyalım. Bul-

garistan ve Endonezya'dan dersler alalım.»

A. Partisi iktidarı, milli imanın, milli akıl ve şuurun semeresi olduğu akliselim ehline ma lümdür.»

Bu kitabın bir örneğinin de «Müslüman muhterem Milletvekillerimize ve müslüman muhterem senatörlerimize ve müslüman Hükümet Reisimiz Sayın Süleyman Demirel'e mukaddes milli vicdan adına» arz edildiği belirtilmektedir.

«Ordu İlimizden Notlarımız ve İntibahlarımız Muhterem Müftümüz Mecit Erdol ile Hasbihal» başlığı altında yazar Karadeniz seyahatini yazdığı Rizeye kadar gittiğini ve her uğradığı yerde müftü ve imamlarca büyük hüsnü kabul gördüğünü belirttiğinden sonra şöyle devam etmektedir:

«..... Bütün düşünce ve derter, dâva ve davranışları hep Türkiyemizi her çeşit cehalet ve ahlaqsızlıktan fitne ve fesatlıktan ve her çeşit putperestlikten ve münafıklıktan ve her çeşit dinsiz komünizm tehlikelerinden kurtarmak ve korumak ve bunun temini için de vevleki can pahasına olsa dahi A. Partinin Cenâbı Allahın insanlarıyla iktidara getirmek, insanca ve hakiki müslümanca yaşamamızın şartıdır, parolasını arz ediyorlardı. C. Partili ve M. Partili olsun. P. T. Partili ve C.K.M. Partili veya partisiz olsun diğer bütün müslüman vatandaşlarımızı ve aziz din kardeşlerimizi bu yolda tenvire çalışıyorlardı.

Netice, Ordulu vatandaşlarım, kutsal, büyük milli dâva arkadaşlarım, pek muhterem okurlarım ve aziz din kardeşlerim ve âkil Türk ve İslâm milletim 10 Ekim 1965 günü kazandığımız kutsal zaferi tebrik ederim. Memleket ve milletimiz için ve bütün hür dünya için madde ve manevî faydalı olmasını ve dünyanın sonuna kadar zaferden zaferine kavuşmamızı Cenâbı Hakkin bütün melekî mükarrablarıyla ve Nebiyyi mürselleriyle beraber Cenâbı Allahtan niyaz ederim, sonsuz selâmlarımı arz ve takdim ederim.»

SAMANLIK PAŞASI İNONU

Murat Ağa eski DP. Ocak Başkanı. İhtilâle bir hayli sıkıntı çekmiş. Sonra AP. kurulunca hemen kolları sıvamış partiyi bir hayli geliştirmiş. Söylediğine göre bir hayli devlet büyükleriyle düşüp kalkmış. Önce kırk bin lira veren mebus yapacağını söyleyen Murat Ağa, burada mebus olmak için para dağıttı mı diye sorulduğunda «Kattiyen, kimse bir kuruş harcamadı» diyerek sözü kesip attı. Oteki partilere bir hayli küfür sayıp döktükten sonra, İnönü savaşını İnönü'nün kazanmadığını, o sırada samanlıkta saklandığını ekledi. Sonradan diğer köylülere de sorduğumuzda İnönüyü Samanlık Paşası olarak tanıttılar. Murat Ağa oldukça gözü açık gözüküyor. Salladığı nutuklar oldukça etkili, her cümlesinin sonunda etrafını da toplananlara bir fırsat vermeyi ihmal etmiyor. Otelden biri M. Ali Aybar ağalardan söz ediyor, meclisi dilduran 600 ağadan eden söz açmadığını soruyor. Etrafımızdakilerin hepsi CHP. nin oy alamalarını İnönüye yorumluyorlar. İnönü Halk Partisini bırakmadığı sürece Halk Partisinin oy alamayacağını söylüyorlar. Murat Ağa İnönünün bu memleketi bir felâkete sürüklemek istediğini söylüyor. Üniversitede profesörler özel olarak öğrencilere namaz kılmalarını telkin ediyoruz. Bu yüzden dinlerinden uzaklaşan okumaları ko-

münizmaya kaydırmak için tertipler hazırlıyorlarmış! Saidi Nursi Atatürkün has abhabı imiş. Şimdiye kadar neden peşini bırakmışlarmış. Demek ki çok iyi zatmış, tertemizmiş? S o n r a «Nur» kötü birşey miymiş ki! Nur müslümanlığın temelî imiş. Ama köyde Nurculuk ta yokmuş.

Murat Ağanın yanından ayrılırken Atatürkün silah arkadaşları köy imamı ile konuşmamızı sâlik verdi. Kurtuluş Ordusunda assubaylığa kadar yükselen Hoca Efendiyle karşılaşmak cesaretini kendimizde bulamadık. Duyduğumuz göre Hoca Efendinin öğretmenlerle başı hoş değilmiş. Kravatla camiye gelmenin çok büyük günah olduğunu söylemiş. Bunu Osman Kurtca kabul etmiyor ama, Osman Kurtca köyde komünist olarak tanındığı için (Akşam gazetesi okuyor da onun için) kimse sözüne kulak asılmıyor. Kahvede Osman Ağa tutup bizim bu konudaki fikrimizi sormaz mı. Al başına belâyı. Din adamı olmadığımız için «bilemeyiz» diyerek işin içinden sıyrıldık ama Osman Ağayı yalnız bırakarak biz de.

Söz Osman Ağadan açılmışken biraz daha tanıtılmı size. Osman Ağa köydeki sandalya fabrikalarının birinde usta. İlkokul üçe kadar okumuş. Sonra okuyamamış bir daha. Derken tarihe merak sarmış. Ciltlerle tarih kitapları bulmuş. Tümünü okumuş. Kalbini basarm ki bizim lisedeki tarih öğretmeninden çok iyi tarih biliyor Osman Ağa. Osman Ağanın bir de merakı var. Yanına oturduz mu iki çizgi ile sizi sigara paketi üstüne geçiriveriyor. Sonra meşhur kâküllü ile Hitleri, Atatürkü, İnönüyü, Bayarı, Menderesi çiziyor. Çocuğunu ortaokula gönderen dört kişiden biri. Oyunu da İşçi Partisine vermiş. Vermiş ama uzun bir süre ardına adam takırmış köyün kodamanları. Nice para aldı diye. Siz işin tersliğine bakın ki buca yıl çalışıp dininerek arttırdığı birkaç kuruşla bu yıl bir ev yaptırıyor demiş. Demiş ama tutturmuşlar ille de Osman Ağa bu parayı «Komünizma» propagandası yaparak aldı diye. Kim ne çerse desin Osman Ağa karar vermiş evinin bir odası Atatürk ve Kitaplığa ayrılacak. Kitapların pahalılığından yakınıyor Osman Ağa. El kadar kitabın arkasına bir on lira yazıp bol reklâmlarla piyasaya süren fikir tüccarlarının kulağı çınlasın. Ote yandan bir liraya, yüz ellî kuruşa kitap satan H. Uçışıklar, bedava dağıtılan malûm kitaplar, dolu kahve köşelerinde. Herkes de harıl harıl okuyor onları. Bir işçi yömiyesine satılan kitaplarla daha çok bekleriz halk uyansın diye.

«TURK KOMUNİSTLERİ NASIL ÇALIŞIYOR?»

Birgün Osman Ağanın ilkökul üçüncü sınıfındaki oğlu Mustafa ağlayarak eve döner. Anası sorar Mustafa neden ağlıyor diye. Mustafa okuldaki arkadaşlarının kendisine «KOMUNİST» adedikleri kendisiyle kimsenin konuşmadığını, yanında kimsenin oturmak istemediğini söyler. Osman Ağa Mustafanın öğretmenini görür. Öğretmeni de durumu daha önceden bilmektedir ama, Mustafa'yı korumak Osman Ağayı korumak demek, yani «komünizmayı» korumak demek olacağı korkusuyla ancak Mustafayı öğrettiler. Zaten öğretmenler genellikle «komünist», Halk Partili olarak bilinmektedir.

Her kahvenin köşesinde bulabileceğiniz yukarıdaki kitabın 11. sayfasını hep birlikte okuyalım: «Dini ilmi ahlâkî hukukî ve içtimâî, milli konuşmalar tetkikler ve incelemeler sırasında tes-

MİZAH

Çakallar Mahkemesi...

Velinimet Amerika'ya yağ yakma yarışında bir kısım yazarlar seferber olmuşlardır. Sanırız ki yarış, aşağıdaki yazısı ile üstad Kadircan Kafkazanmıştır:

İngiltere'de Bertrand Russel isimli bunak bir filozof eskisi vardır, Fransa'da Existentialisme yani Varoluşçuluk diye sapık bir felsefe uyduran, Dünya gençliğini rezil eden Sartre isimli bir filozof bozuntusu yaşamaktadır. Bunlar Moskova'nın hayranıdır. Etraflarına bazı çakalları daha toplamışlar, milletlerarası (!) mahkeme kurmuşlar, başta Başkan Johnson olduğu halde Amerika Birleşik Devletleri idarecilerini muhakeme edeceklermiş! Bu mahkemeye «Aydınlar Mahkemesi» diyorlarmış. Hâkimlik görevini şimdiye kadar on bir kişi kabul etmiş! Mahkemenin Paris'de, Fransa'nın «çok uzun boylu!» başkanının oturduğu şehirde toplanması bekleniyormuş!

Konu ne imiş? Vietnam'da Amerikan vahşeti!..

Zalim, vahşi bir diktatör rejimi olduğu artık Dünyanın bütün akıllı insanları tarafından bilinen komünizmden hiç olmazsa Güney Vietnam'ı korumak için insanlık vazifesi uğruna büyük fedakârlıklar yapan Amerika vahşi oluyor! Güney Vietnam'a silâhlî çeteler sokup masum insanları öldüren, memleketi mezhabahaya çeviren komünist Kuzey Vietnam ve onun patronları melek sayılıyor! Kaatiller, haydutlar, cellâtlar yerine kurtarıcılar muhakeme edilmek isteniyor! Ve bunu yapmağa kalkınlar hakkında filozof, düşünür, aydın gibi sıfatlar kullanılıyor.

Bu haberi de bizde solu gazetelerin çakal yazarları uluya uluya ilân ediyorlar.

Toplanın bakalım, çakallar mahkemesi! Uluğun bakalım çakal hâkimler! Büyük ayı sizlere salyası da bulmuş olan yağlıca kemikler atar elbet..

bit ettiğim delillere göre:

Memleketimizin bütün vilâyetlerinde olduğu gibi Rize vilâyetinde de Moskovanın merkez teşkilâtı vardır. Hem;

Memleketimizin bütün kaza ve nahiyelerinde olduğu gibi: Rize iline bağlı bütün kaza ve nahiyelerinde Moskovanın şubeleri ve kolları vardır. Ve hem;

Memleketin bütün köylerinde ve mahallerinde olduğu gibi Rize iline bağlı bütün köylerde ve mahallelerde de Moskovanın ajanları kençilerini bilen ve bilmiyen birçok uşakları vardır.

Bu bilgilere göre Küçük Mustafa'yı nasıl bir Moskova Ajanı sayarsanız sayınız.

Şimdi yeniden kitabımıza dönelim. Yazar MUKAFATLAR başlığı altında kitabında şöyle diyor:

«Din, vatan ve milleti İslâm düşmanlarına karşı kalem ile mücadele eden hakikat âlimlerinin kalemlerinden akan bir dirhem mürekkep kıyamet gününde hakikat şühedanın 100 okka kâni kıymetindedir ve o kıymette tartılacaktır. Cenâbı Allahın indinde Cihad gibi hayırlı âmel yoktur.

Bu hususlar hakkında hâdisi şerifler vârid olmuştur. Ey mü'minler işte, Cenâbı Allahın ve Resûlünün emirleri veçhile sizler mallarınızla ve canlarınızla Allah yolunda savaşa dâvet ediyoruz, bütün ikaz ve irşadlara rağmen bizim bu kutsal davetimize, dâvamıza ve savaşılmıza kısmen de olsa red ile mukabele edenlere evahlar olsun..»

Devam ediyoruz. Başbakan'ın ramazan vaazını da şöyle yorumluyor:

«Allah devletimize ve milletimize zeval vermesin.»

«Allah rahmeti ve bereketi ülkemizden esirgemesin.»

«Allah millet uğruna ve Hak yolunda olanlara yardımcı olsun»

«Allah hepimizin kusurunu affetsin.»

Bunlar da yine ellî bine yakın cami ve mescitte vatandaşlarımızın

zın semâlara yükselen dualarıdır.

Sayın Başbakanımız; münkir, müfsid ve müfterî müteceviz Moskovacıların Bayram Mesajını aleyhindeki hareketleri müna sebebiyle asil Türk ve İslâm Milletimiz adına ve hem bütün İslâm âlemi nâmına zatı devletlerimizi tebrik etmeyi ve hem zâtı devletlerinize Cenâbı Allahtan hayırlı uzun ömürler, hayırlı işler ve başarılar dilemeği, selâm ve sevgilerimi arz ve takdim etmeyi kutsal bir vazife bilirim.)

ZULMETTEN NURA başlığı altında ise şöyle diyor:

«..... Evvelâ şurasını arz edeyim ki nurlu ve nurluz diye bütün insanlar iki kısımdır: yâni, imânî ve imansız dinli ve dînsiz bütün insanlar iki kısma ayrılmaktadır.

— Satınlar, Salamonlar, Makarjoslar, Leninler, Ebuçehiller em sâlleri ve onların hayranları ken dileri için zararlı ve tehlikeli gör dükleri Bediüzzaman'a kaddesallahu teâlâ eserârehulaziz ve emsallerine ve kitaplarına karşı ve hem hakikî aydın mücahit müslümanlara karşı büyük taarruza geçmişlerdir.»

İşte biz böyle «Nurlu Ufuklara» koşarken 27 Haziran Cuma günü İstrancanın kiliseden dönme camisinde Bediüzzaman Hazretlerinin fazileti hakkında vaaz veriliyordu.

Ali GARIP

MENDERES'İ İPE GÖTÜRENLER
Yazan: NİMET ARZIK
Dağıtım Yeri BATEŞ FİATİ İOTL
KİTAPÇILARDAN İSTEYİNİZ

HAFTALIK FİKİR VE SAN'AT GAZETESİ

Kurucuları: Cemal Reşit Eyüboğlu — Mümtaz Soysal — Doğan Avcioğlu
İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Doğan Avcioğlu
Basıldığı yer: Güneş Matbaacılık T. A. Ş.

Yazı İşleri: Sümer Sokak No: 16/8, Yenişehir — ANKARA. Telefon: 176989 — İstanbul Bürosu (Satış İlan ve Abone İşleri): Mollafenari Sokak No. 32, Cağaloğlu — İstanbul. Telefon: 229570 — Posta Kutusu: 512 İSTANBUL.

ABONE: Bir yıllık (52 sayı) 60 T.L., Altı aylık (26 sayı) 30.— T.L., Üç aylık (13 sayı) 15.— T.L. dir. Yurt dışı abonemalarda bu bedellere ayrıca posta pulu ücreti kadar ilâve yapılır. Geçmiş sayıların fiyatı 2.50 T.L.'dir.

İLÂN: 25.— T.L.'dir. Sürekli çıkacak ilân ve rek-beher sütunda santimi İlanlarla kitap ilânları için özel indirimler yapılır. İlan ve reklâmların yayınlanmasından ötürü hiçbir sorumluluk yüklenilmez.

BAKIŞ

GIDA EMPERYALİZMİ

Üçüncü Dünyada açlık tehlikesinin yıldan yıla arttığı hususunda görüş birliği vardır. Ünlü tarım uzmanı René Dumont'un geçenlerde açıkladığına göre, 1976-1980 yılları arasında Üçüncü Dünyayı büyük bir kıtlık beklemektedir. Amerikan uzmanları da gıda buhranının 1980 yıllarına doğru ortaya çıkacağını tahmin etmekteydiler. New York Times'da ise, Robert Kleiman, «1980 yıllarına doğru beklenen buhranla dünya şimdiden karşı karşıya gelmiştir» görüşünü savunmaktadır.

Açlık tehlikesinin bilincine varılışı, Amerikanın elindeki gıda fazlası stoklarının tükendiği bir döneme rastlamaktadır. ABD'nin 40 yıllık tarım politikası, çiftçilerine az üretim yapınlar diye yardımda bulunma ilkesine dayanıyordu. Ama ekim alanlarının kısılmasına rağmen, elde tarım fazlası birikiyor ve ABD Hükümeti de bu tarım fazlasından kurtulmak için, fakir dost ülkelere yerli para karşılığı satışlara yöneliyordu. Bu satışların, yardım gören ülkenin tarım gelişmesini zaman zaman baltalamasına pek aldırış eden yoktu. Yerli tarım üretiminin baltalanması, Amerikan gıda satışlarını arttırdığı için, hattâ memnuniyetle karşılanıyordu.

Şimdi stoklar tükenince Amerika'yı bir telâş almıştır. Bu yıl dış yardım programları çerçevesinde yürütülen gıda satışı, yüzde 25 azaltılmıştır. Hindistan'a yapılan 9-10 milyon ton hububat taahhüdünü yerine getirebilmek için başka ülkelere verilecek gıda maddelerinin miktarını yüzde 25'in de üstünde kısmak gerekecektir. Daha fazla gıdaya ihtiyaç varken, üretimin kısılması yüzünden, ABD'de tarım maddeleri fiyatları bir yılda yüzde 9 artış göstermiştir! Robert Kleiman, üretimi kısma politikasını şu sözlerle eleştirmektedir: «Ekonomik cephe generalleri, son harbi çok uzun sürdürerek, asker meslekdaşlarının klâsik hatasını yaptılar. Tarım fazlasını azaltma yolunda kırk yıldır verilen savaştan dünyada açlığı kaldırma savaşına geçiş şimdi başlamıştır. Fakat bu işte çok geç kalınmıştır»

Başkan Johnson, bu yılın başlarında kongreye gönderdiği mesajında «ABD, dünyayı açlığa karşı bir harbe yönetmektedir» diyerek açlıkla savaş ilân etmiştir. Şimdi parola, tarım üretimini kısmak yerine, içte ve dışta üretimi hızla arttırmaktır. Bu amaçla da, büyük teknik üstünlüğü ve boş tutulan geniş ekim alanlarının varlığı dolayısıyla en çok Amerikan tarım üretiminin artışına güvenilmektedir. ABD uzmanları, artan Amerikan üretimi sayesinde 1984 yılına kadar dünya gıda ihtiyacını karşılayabilecekleri inancındadırlar. Meselâ bu yıl ABD'de, evvelce ekim yapılması yasaklanan 50 milyon akr araziden 17 milyon akr ekilmektedir. Buğday üretiminin 340 milyon kentalden gelecek yıl 430 milyon kentale çıkması beklenmektedir.

Başkan Johnson, Üçüncü Dünya ülkelerinin artan gıda ihtiyacını karşılamak için de yeni bir Gıda Yardım Kanunu Tasarısını Kongreye sevk etmiştir. Tasarı, hâlen iki meclisten çeşitli değişikliklerle geçmiştir. Şimdi, iki meclis, aralarındaki görüş ayrılıklarını çözererek tasarıyı kanunlaştıracaklardır.

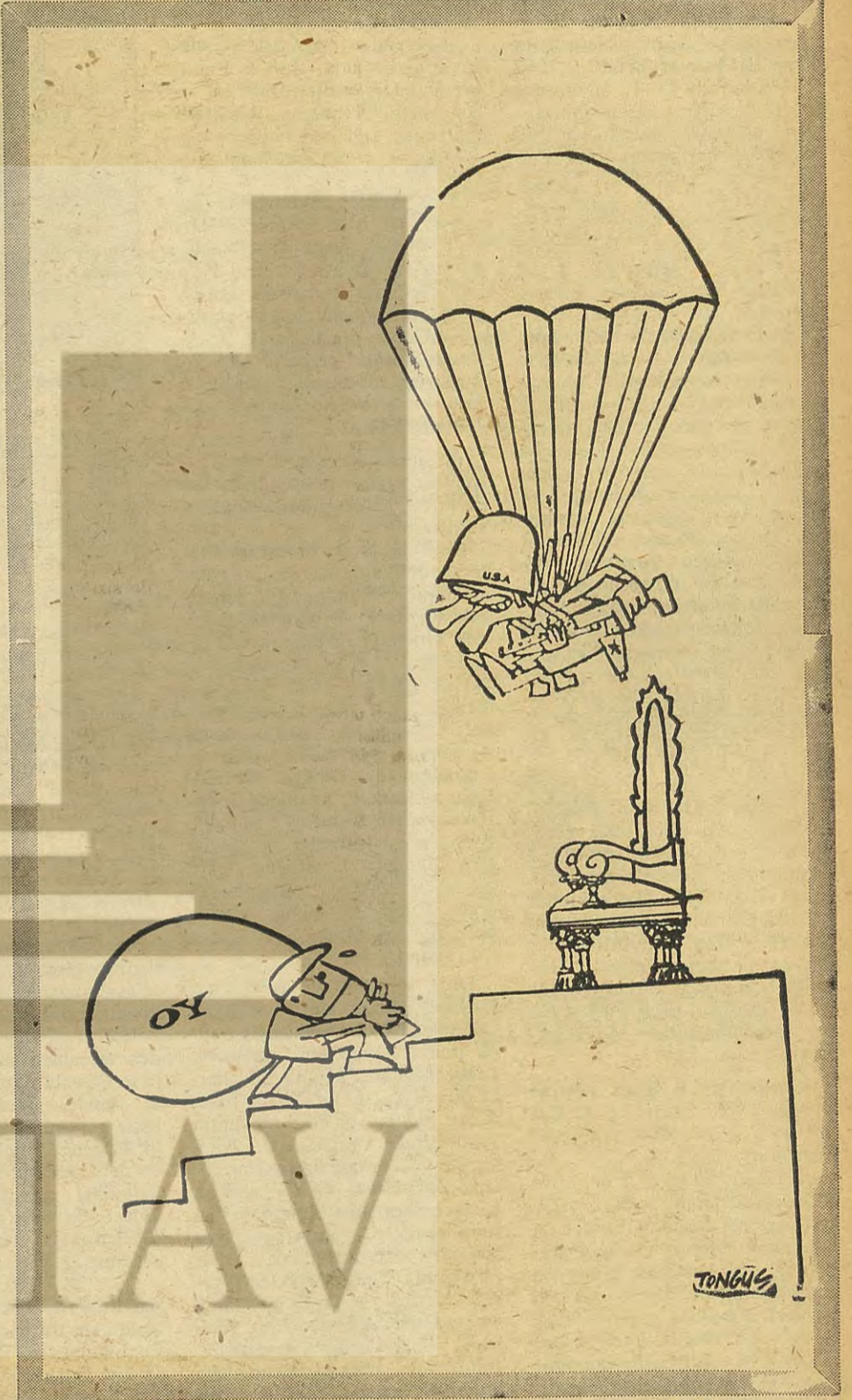
Açlık savaşçısı Başkan Johnson, işe yardım programının adını değiştirerek başlamıştır. Bu yılın sonunda bitecek olan Kennedy Programının adı, «Barış için gıda» idi. Johnson ise, «Özgürlük için gıda» etiketini seçmiştir.

Tasarıya göre, Amerikan gıda yardımından yararlanmak için Üçüncü Dün-

ya ülkelerinin önce kendilerine yardım etmesi şarttır. Bu ülkeler, gerekirse sanayi yatırımlarını azaltacaklar, tarım yatırımlarını büyük ölçüde arttıracaklardır. Sanayie sıra, açlıktan kurtulduktan sonra gelecektir. Yalnız bu ülkeler başarılı bir tarım politikası uygulasalar dahi, daha uzunca bir süre gıda açıklarını kapatamayacaklar ve muhtemelen artan ölçüde Amerikan gıda yardımlarına muhtaç olacaklardır. Ne var ki, açlık savaşçısı Başkan, yardım şartlarını büyük ölçüde zorlaştırmaktadır. Amerikan gıda maddesi satışları, genellikle dolarla ödenecek, kredi şartları ve faizler ağırlaştırılacaktır. Daha 1965 yılında, stokların azalmasına kadar, gemi nakliyat giderlerinin dolarla peşin ödemesi, 1964'te 1,7 milyar dolar olan yardımın 1,4 milyar dolara düşmesine yol açmıştır. Döviz sıkıntısı çeken ülkeler, pahalı Amerikan gıda maddelerini satın almak için gerekli dolarları nasıl bulacaklardır? Bunu düşünen yoktur. Yalnız tasarı, dolarla peşin ödenen gemi nakliye giderlerini karşılamak için, yardım alan ülkelere taşıma kredisi açılmasını öngörmektedir! Yani Amerikan hükümeti, taşıma ücretini kendi armatörlerine peşinen verecek, sonra yardım alan ülkeler bu taşıma ücretini Amerikan hükümetine dolar olarak taksitle ödeyeceklerdir. Gıda yardımının dolar bedellerini ise, hiç bir Üçüncü Dünya ülkesinin ödeyemeyeceği açıktır. «İlle de dolar» diyen Johnson'un birkaç yıl sonra, borç fecil talepleriyle karşılaşacağı ve bu talepleri yerine getirmeye, Amerika'da vığılan gıda maddelerini yakmak zorunda kalacağı muhakkaktır.

Özgürlük için açlıkla savaş programı, işte böyle büyük bir çelişmeyi, daha işin başında sinesinde taşımaktadır. Tasarının Temsilciler Meclisindeki müzakereleri de, meselenin nasıl tam bir emperyalist egoizm içinde ele alındığını ortaya koymuştur. Sayın Temsilciler için açlıkla savaşta tek amaç, Amerikan gıda maddelerinin dünyayı istilasıdır. Mecliste eğlenceli sahneler geçmiştir: Tarım Komisyonunun ünlü Başkanı Cooley - ki North Carolina'da bir tütün bölgesinin temsilcisidir -, dış ülkelerde tütün satışının teşviki için bir fonun serbest bırakılması sağlanana kadar, tasarının komisyondan çıkmasını engellemiştir. Temsilciler, Tarım Bakanlığının hazırladığı «Zevk Dünyası» adlı bir filmin dış ülkelerde en geniş ölçüde gösterilmesini ısrarla istemişlerdir. «Zevk Dünyası» filminde sigara içmenin faziletleri anlatılmaktaydı!..

Tasarıda önemli bir değişikliği, Teksas'ın bir pamuk bölgesinden gelen Komisyon İkinci Başkanı W.R. Poage sağlamıştır. Bu değişikliğe göre, yardım alan ülke, dünyada üretim fazlası bulunan sanayi bitkilerini yetiştirmekten vazgeçecek, onların yerine gıda maddeleri ekecektir. Meselâ Hindistan pamuk ekim alanlarında buğday ve pirinç ekecek, muhtaç olduğu pamuğu ise Amerikan çiftçilerinden alacaktır! Pamuk gibi, tütün alanları da daraltılacaktır. Böylece kıt döviz gelirini, tütün ve pamuk gibi maddelerin ihracından karşılayan ülkeler, bu gelirlerini yitirecekleri gibi, üstelik, kendi tütün ve pamuk ihtiyaçları için belki de döviz ödemek zorunda kalacaklardır! Bu zorla pazar istilâ etme, fakat kendi pazarlarını koruma kavgasında, sayın temsilciler, tarım fazlası satışlarından biriken karşılık paralarının, Amerikan iç pazarlarıyla rekabet edebilecek dallarda Amerikalı müteşebbislere verilmesini dahi yasaklamış-

lardır. Türkiyede bir Amerikalı, Amerikan pazarında California şaraplarıyla rekabet için bir fabrika kurmak istese, Amerikan hükümeti karşılık paralardan bu vatandaşına para vermeyecektir. Türkiyede şarap fabrikası kuran Amerikalının görevi, Türk pazarını ve Amerikanın dışındaki pazarları vurmadır! O kadar ki, Amerikan Yardım Teşkilâtı (AID) mevzuatındaki bazı hükümler, gıda emperyalizminin şaheser örneklerini teşkil etmektedir. Mevzuata göre, AID kredileri ile ABD'den pirinç, buğday, narenciye, süt ve yağlı tohumları işleyerek değerlendirmeye imkân verecek makinaların ithali yasaktır! Bereket, bazı «hile-i şer'îye» yollarıyla, bu mevzuat tam uygulanmamaktadır. Ama açlık savaşı gibi çok insanî gözüken bir konuda dahi tam bir emperyalist istilâ zihniyeti hâkimdir.

Öte yandan, sayın temsilciler, Küba ve Kuzey Vietnam ile ticaret yapan ve gemilerinin bu ülkelere mal taşımalarına müsaade eden ülkelerin, gıda yardımından yararlanmasını yasaklamışlardır. Zavallı Hindistan, yüz milyonlarca vatandaşının açlıktan ölmesini istemiyorsa, Küba'ya Hint keneviri ya da çuval satamayacaktır!

Başkan Johnson, işte böyle bir mevzuat ile, «ABD'nin dünyayı açlığa karşı bir harbe yönettiğini» iddia etmektedir. Öyle görünür ki, bu tip bir savaşın sonucu, Amerikan çiftçilerini zenginleştirmek pahasına, daha fazla açlık ve sefalet olacaktır. Aç midelerden ise neler doğacağını sair söylemiştir.

Türkiye geleceğini kurtarmak istiyorsa, gıda açısından en kısa sürede ihtiyacını tamamen karşılayabilecek duruma gelmeye büyük önem vermelidir.

Doğan Avcıoğlu

KENNEDY CİNAYETİNDE JOHNSON'UN PARMAGI VAR MI

Warren Raporu ile kapatılan Kennedy dosyası, aradan üç yıl geçtikten sonra birbiri ardına yayınlanan incelemelerle, dünya kamu oyunda yeniden açılmıştır. Warren Raporu'nun CIA'nın Amerika içindeki ikiz kardeşi FBI'nin etkisi ile yazıldığı açık ortaya çıkmıştır. Bu incelemelerden sonra, artık kesinlikle söylenebilir ki, Kennedy bir komploya kurban gitmiştir. Hatâ derinlemesine araştırmalar, Başkan Johnson üzerinde dahi bazı şüphelerin toplanmasına yol açmaktadır. Nitekim 29 Ağustos 1966 tarihli New York Times'da Homer Bigart, 1967 yılı başlarında Look dergisinde bazı pasajları yayınladıktan sonra piyasaya çıkacak olan William Mancheston'un «The President» adlı kitabındaki bazı açıklamalardan söz etmektedir. Look dergisinin 6,5 milyon lira ödediği bu kitapta, Johnson'un Kennedy'ye istemediği halde, ölümüyle biten Teksas gezisini yaptırdığı açıklanmaktadır. New York Times, Mancheston'un kitabına dayanarak, bu konuda su bilgisi vermektedir: Johnson ve Kennedy, son görüşmelerinde Teksas gezisi konusunda tartışmaya tutuşmuşlardır. Kennedy, Teksas gezisini zorunlu saymadığını Johnson'a söylemiş ve yerine onun gitmesini istemiştir. Zira gezinin amacı Teksas'ta birbirine düşen Connolly demokratları ile Yarborough demokratlarını barıştırmaktır. Kennedy, Johnson'a «Sen tecrübeli ve maharetiyle tanınmış bir politikacıdır. Üstelik Teksaslıdır. Git onları barıştır. Ben de Washington'da bekleyen bir sürü âcili işle uğraşayım» demiştir. Johnson ise, Kennedy'nin bu geziyi mutlaka yapması hususunda ısrar etmiştir. Johnson, Başkanla olan bu konuşmasında görüşünü şöyle savunmuştur: «1962 seçimlerinde Teksas'ı çok ufak farkla kazandık. Demokratlar arasındaki bölünme, 1964 seçimlerini bize kaybettirebilir. Başkan Yardımcısı olarak, Teksas'taki nüfuzum büyük ölçüde azaldı. Hizipleri uzlaştırmaya benim nüfuzum yetmez. Sizin gitmeniz zorunludur».

Johnson'un bu ısrarı üzerine Kennedy yola çıkmış ve 22 Kasım 1963 günü, Dallas'ta öldürülmüştür. Şüpheleri arttıran ikinci bir inceleme, Alman asıllı Amerikalı gazeteci Joachim Joesten'in, «Kennedy cinayeti ile ilgili gerçekler» adlı kitabına gösterilen tepki olmuştur. 59 yaşındaki gazeteci, Zurich'te çıkan «Weltwoche» ve Hamburg'ta çıkan «Ziet» gibi ciddiye ile tanınmış iki yayın organının muhabiridir. Joesten kitabında, Johnson'un Kennedy'nin katilleriyle işbirliği yaptığını ileri sürmüştür. Gazeteci, bu yüzden CIA ajanlarının kendisini öldürmeye kalkıştıklarını ileri sürmüştür. Zurich'te çıkan 11 Ağustos 1966 tarihli Blick gazetesi Johnson'u Kennedy cinayeti ile suçlayan gazetecinin maceraları hakkında şu ilgi çekici bilgiyi vermektedir: «Joesten, dün Frankfurt'ta düzenlediği basın toplantısında, CIA, gizli ajanları tarafından takip ve tehdit edildiği için İsviçre polisine iltica etmek zorunda kaldığını söylemiştir. Amerikalı gazetecinin ifadesine göre, ajan olduğunu tahmin ettiği kişiler, kısa bir süre önce evine girerek, kitabın dokümanlarını teşkil eden bazı evrakı çalmışlardır. Kitap, Amerikan hükümetini, bilinçli olarak Kennedy'nin ölümüyle ilgili gerçekleri gizlemekle suçlamaktadır. Joesten'e

göre Oswald, süikasti tertipleyen aşırı sağcı çevrelerin tutukları kiralık bir katildir.

Kendi dileğiyle nezarete alınan gazeteci, buradan çıkmak istediğinde, Zurich polisi buna engel olmuştur. Polis, Joesten'i ajanlarla dolu bir şehre salacağına, çağırıldığı doktorlara muayene ettirmiş ve neticede Burg-hözlü Kliniğine göndermiştir. Joesten, ancak 24 saat sonra, damadı Münih Üniversitesi Profesörlerinden Dr. Philipp Lersch'in müdahalesiyle serbest bırakılmıştır.

Öte yandan çok acele bir basın toplantısında, Zurich Emniyet Şefi Dr. Walter Hubatka, olan biteni, Kennedy kitabının reklamını sağlamak için düşünülmüş bir tertip diye nitelmiştir. Ama Joesten, Weltwoche gazetesi yazı işleri müdürü Dr. Rolf Bigler'e yaptığı açıklamada şunları söylemektedir: «Kısa bir süre önce İsviçrenin Zurich şehrinde, şüpheli olarak yakalanan, Almanyada üslenmiş üç Amerikan askeri gerçekte CIA Ajanlarıdır. Joesten'i kesinlikle susturma göreviyle Zurich'e gönderilmişlerdir.»

Bu arada Joesten, İsviçre yabancılar masası polisi tarafından Pazartesi günü hudut dışına çıkarılmıştır.

Blick gazetesi, Joesten'in macerası hakkında şu yorumu yapmaktadır: «Alman asıllı Amerikalı Joesten, yayınlamak üzere olan kitabının reklamını yapmak istiyor, yoksa tanınmış yazar ve gazeteci Nazi Almanyasından 1933 yılında kaçışından beri takip edilme korkusuna uğramıştır? Şimdilik ortada olan (Kennedy Cinayeti ile ilgili gerçekler) adlı kitabında Johnson'u katillerle işbirliği yapmakla suçlayan açıklamalar üzerine CIA ajanları tarafından takip ve tehdit edildiği gerekçesiyle, geçen Cumartesi günü Zurich polisine hayatının korunması için sığındığıdır.»

Ünlü ve ciddi bir gazetecinin kitabını reklam etme amacıyla, «CIA beni öldürmek istiyor» diye polise sığındığına inanmak kolay değildir. Müthiş iddialarla ortaya çıkan bir kitap, inandırıcı olduğu ölçüde reklamını kendiliğinden yapacaktır. Nitekim yayınlanmak üzere olan kitap, Zurich'teki CIA olayına hiç yer vermeyen Amerikan basınında yankı uyandırmaya başlamıştır. 1 Eylül 1966 tarihli New York Times'da Peter Goyse, İzvestia ve Trud gibi Sovyet gazetelerinin, Joachim Joesten'in görüşlerine dayanarak, Johnson'un Başkan Kennedy'yi öldürmek amacını güden aşırı sağ kanat komplosunu örtmek için manevra yaptığını ve iktidarı ele geçirdiğini belirtmektedir. Peter Grose, belki de Joesten'in kitabının yarattığı etkiyi zayıflatmak amacıyla, Kennedy'nin öldürülmesinde Johnson'un parmağı bulunduğu konusunda Sovyetlerin bir propaganda kampanyasına girişmeğe hazırlanmalarını yazmaktadır. Bu tahmin, Sovyetlerin, kendi ülkelerinde Warren Raporunun dağıtılmasını reddetmeleri ve Warren raporunun doğruluğundan şüphe etmeleri olayına dayandırılmaktadır. Halbuki Warren raporundan şüphe etmek için çok ötele gitmeve ihtiyaç yoktur. Amerikada üstüste yayımlanan New York Times'in sütunlarında yer vermek istemediği ciddi incelemeler, Warren raporunu hurdahaş etmişlerdir. İncelemelerden biri, California Üniversitesi Felsefe Profesörlerinden Richard

Öldürülen Başkan Kennedy

Popkin tarafından yapılmıştır.

Oteki inceleme Prof. Edward Jay Epstein'e aittir. Oswald'ın avukatı Mark Lane ve Harold Weisberg de bu konuda iki ciddi araştırma yayınlamıştır. L'Express dergisinde Oxford Üniversitesinin ünlü tarihçisi Hugh Trevor - Roper, Warren Raporunu hallaç pamuğuna çevirmiştir. Ayrıca Liberal Amerikan dergilerinde çeşitli yazılar, Warren raporunu şiddetle eleştirmektedirler. Bütün bu araştırmalar, Warren Raporunun, Kennedy'nin öldürülmesini örtbas etmek için hazırlandığı, raporun dayandığı 26 ciltlik belgelerin okunmasının dahi Kennedy'nin bir komploya kurban gittiğini ispata yeterli olduğu noktasında birleşmektedir.

Warren raporuna göre, Kennedy'yi Oswald, hiç bir yardımcısı olmadan tek başına öldürmüştür. Öldürme sebepleri psikolojiktir. Ruby de kendiliğinden tamamen psikolojik nedenlerle Oswald'ı vurmuştur. Böylece mesele kapanmıştır. Halbuki başta raporun dayandığı 26 ciltlik belgeler olmak üzere, yüzlerce delil, bu iddianın tam aksini kesinlikle ispatlamaktadır. Biz, sadece bu araştırmalarda ileri sürülen bazı önemli noktaları belirtmekle yetineceğiz.

1 — 26 ciltlik belgeler, Warren Raporuyla, kamu oyu yatıştırıldıktan birkaç hafta sonra yayınlanmıştır. Belgelerle pek az kişi ilgilenmiştir. Fakat, bunlar, Warren Raporunun dayandığını ileri sürdüğü belgelere dayanmadığını göstermiştir. 26 ciltlik belgelere göre, 26 tankın 23'ü Kennedy'ye otomobilin ön tarafından da ateş edildiğini açıklamışlardır. Dallas'taki Parkland Hastahanesi doktorları, ittifakla Kennedy'nin alınından da yara aldığını belirtmişlerdir. Ama Warren Raporu, yalnız Oswald'ı katil olarak gösterme çabasıyla, Kennedy'nin tek bir yerdenden atılan kurşunlarla sırtından yaralandığı sonucuna varmıştır. Bu sonucu çürütecek olan radyografilerin negatifleri dosyadan kaybolmuştur!

2 — Oswald'ın tüfeği eski ve kötüdür. Bu tüfekle çok kısa bir sürede iki atış yapılmasına imkân olmadığı ispatlanmıştır. Ama tek katil Oswald'dır diyebilmek için, Warren Raporu, Oswald'ın bir tek kurşunla hem vâliyi, hem de Kennedy'yi vurduğu tezini kabul etmiştir.

3 — Warren Komisyonuna, daha işin başında Oswald'ın ücretli bir FBI Ajanı olduğu bildirilmiştir. Ama komisyon bu idbarı, «maksatlı bir söylenti» saymış, en ufak bir araştırmaya girmekten kaçınmıştır. Sadece FBI'nin yalanlamasıyla yetinmiştir.

4 — Komisyonun dayandığı başlıca tanık Oswald'ın Rus asıllı karısıdır. Bu kadın birbirini tutmaz ifadeler vermiştir. Bu yüzden bazı komisyon üyeleri «bu kadına itibar edilirse, istifa ederiz» demişlerdir. Oswald'ın karısı tahkikatın sonuna doğru ifadelerini tamamen değiştirmiştir. Ama bu arada rapor tamamlanmış bulunuyordu! Avukat Mark Lane, Oswald'ın karısının, Rusyaya geri gönderilmekten korktuğu için FBI'nin emir kulu haline geldiğini belirtmektedir.

5 — Prof. Epstein, tesbit etmiştir ki, komisyon, katilin Oswald olduğunu ispatlayan pasajı çok zayıf bulmuştur. Bunun üzerine öteki tanıklar bir kenara bırakılarak, yalnızca nabza göre şerbet veren üç tanığın sözlerine dayanarak, Oswald'ı suçlayan yeni bir bölüm hazırlanmıştır.

6 — Mark Lane, Ruby'nin polisin ajanı olduğunu ortaya koymuştur. Ruby nasıl Oswald'ın yanına girebilmiş ve tam zamanında girmeyi nasıl başarmıştır? Anket sonucu polis «Meselelerin çözülmesine imkân yok» hükmüne varmış, Warren Komisyonu da bununla yetinmiştir. Prof. Epstein'e göre, daha ileri gitmek, Amerikan kurumlarını gözden düşürme anlamına gelecektir. Bu sebeple komisyon, polisin dürüstlüğüne şüphe konusu yapacak bir araştırmaya asla iltifat etmemiştir.

7 — Mark Lane ispatlamıştır ki, tanıkları susturmak için tehditlere ve bazan şiddete başvurulmuştur. Zorbalığı ya Dallas polisi bizzat yapmış, ya da yapanları himaye etmiştir! Ruby, tanıklık etmek için Washingtona naklini istemiştir. Fakat hâlâ Dallas Polisinin elinde tutulmaktadır.

Daha yüzlerce delil, Warren Raporunu hurdahaş etmektedir. Ünlü Hakim Warren ve arkadaşları gerçeği ortaya çıkarmak yerine, neden onu perdelemeyi tercih ettiler? Prof. Hugh Trevor Roper, bunda zamanın kısıtlılığı kadar, FBI'nin baskısının rol oynadığını ileri sürmektedir.

FBI komisyon çalışmadan önce, araştırmasını tamamlamış ve verdiği sonuçları 5 ciltlik bir raporda toplamıştır. FBI Başkanı aşırı sağcı Hoover, komisyonda bu sonuçları açıklamış ve önem verilmesi gerekli tanıkların listesini komisyona vermiştir! Komisyon çalışmalarını buna göre yürütmüş, ve gerçeği ortaya çıkartmak yerine, FBI gibi, Oswald'ın tek katil olduğunu ispatlamaya çalışmıştır. Prof. Hugh Trevor - Roper, rapor hakkında şunları söylemektedir: «Tarihî gerçek aleyhine, politik huzur elde edilmiştir. Warren Raporunun başlıca hasılası, olayları açıklamak değil, belki de ebediyen onların ortaya çıkmasını engellemek olmuştur. Sahte bir huzur içinde halkın uyutulmasına, heyecanının geçtirilmesi ne önem verilmiştir. Bu yüzden aydınlatılabilecek bir esrar, çözülmüş hale getirilmiştir». Warren Raporunun giriş kısmında da resmi tahlilci, raporla güdülen amacı safiyane açıklamaktadır: «Rapor memleketi hudutsuz ölçüde hizmet etmiştir. İçeride huzuru getirmiş, dış ülkelerdeki şüpheliği de gidermiştir». Ama bu üstüste yayınlanan son araştırmalar, aradan geçen zaman dolayısıyla heyecanlar az çok yatışmış da olsa, gerçeği araştırmaya zorunluğunu ortaya çıkarmıştır. Prof. Hugh Trevor - Roper, «Başkan dikkatle hazırlanmış bir komploya kurban olmuştur.» hükmüne varmakta ve mutlaka korunmak istenen «kurumların» komploda parmağı bulunabileceğini belirtmektedir! «XVII. Yüzyıl Avrupasında dinî şüphelik» adlı araştırmasını yarıda bırakarak, Kennedy cinayeti konusunda bir kitap yazan Prof. Richard H. Popkin, komployu ciddi delillerle ortaya koyduktan sonra, meselenin yeniden ele alınmasını istemektedir. Nouvel Observateur, Popkin'e dâvânın yeniden ele alınması konusunda ümitli olup olmadığını sormuş, o da «Öldürülen başkanın kardeşi Robert Kennedy uğraşsa evet» cevabını vermiş ve «normal olarak, onun bu meseleye eğilmesi gerek» demiştir. Gerçekten aynı günde birleşen bütün bu araştırmalardan sonra, Kennedy dâvâsını yeniden başlatmak gereklidir.

Ne var ki dâva FBI'yi, Teksas Polisini ve Johnson'u hiç değilse meseleyi örtbas ettiği için şüpheli duruma düşürmektedir. Komplo iddiasını sağlam mantıklı delillerle ilk ortaya atan Thomas Buchanan yayınladığı kitapta ki «Buchanan raporu - Kennedy'yi kim öldürdü» adıyla Türkçesi de yayınlanmıştır - şöyle demektedir: Aksine dünya kadar delil de olsa, bir başkanın katliki dört beşkan öldürmüştür. Amerikan geleneğine göre, daima yalnız başına hareket eden bir delinin işidir.»

Verwoerd'in katli

İrk ayrımının şampiyonu Verwoerd öldürüldü. Bir sözcü açıkladı ki, Birleşmiş Milletler Bayrağı Verwoerd için yarıya indirilmeyecektir! Sözcü bu açıklamayı çok diplomatça yaptı. Dedii ki: «Bayrak ancak devlet başkanları için yarıya indirilir. Verwoerd hükümet başkanıdır. Gerçi biz bazı hükümet başkanları için de geçmişte bayrak indirdik. Ama Verwoerd için bunu yapmıyacağız.»

Güney Afrika nüfusunun yüzde 80 ini teşkil eden zencileri parya sayan Verwoerd konusundaki Birleşmiş Milletler kararı, dünya kamu oyunun indirdiği bir tokattır. Gerçi politik süikastlerin bir sonuç sağlıyacağı inancında değiliz. Belki

olsun, bilinen, Verwoerd'in trajik ölümü için dünyada pek az insanın üzüleceğidir.

CHP ve çok partili rejim

CHP Genel Sekreteri Kemal Satır, Bursa İl Kongresinde, AP Genel Başkanının pek hoşuna gitmeyecek şartlarla, partilerarası bir anlaşmanın yapılmasını istedi. Bu anlaşma teklifi, Demirel'in vereceği cevaba göre anlam kazanacaktır. Satır'ın teklifi, demokratik rejimden vatandaşın sığındığı gerekçesine dayanmaktadır. Satır, «Namuslu bir adam milletin başına geçsin de bizi kurtarsın» düşüncesinin yaygınlaştığı kanısındadır.

Aynı kongrede konuşan Prof. Muammer Aksoy da, çok partili rejimin bugünkü manzarasından yakındır:

«Türk demokrasisi, ne zaman çok partili devreye girmiş ise, faydadan uzaklaşmış ve tersine dönen bir zarar çarkları haline gelmiştir. Bugün de durum işte budur. Başta bulunan iktidar partisi yüzünden Türkiye'deki çarklar toplumun zararına dönmektedir. Seçim sayesinde, işbaşına gelen iktidarlar, Batıdaki gibi olamıyor. Onlar gibi çalışmıyor ve galiba da bu gidişle çalışmayacak... Bu zihniyet altında bizde de demokrasi, hiç bir zaman işlemeyecektir. Ve bir oy avcılığı halinde sürüp götürülecektir. Bu anlayışa, dünyanın hiç bir yerinde demokrasi denmez».

Türk - Suudi Arabistan bildirisi

Eğer İnönü, Faysal Hazretlerine biraz kredi açsaydı ve onunla görüşmeyi bile reddetmeseydi, hiç şüphe edilmesin, Türk - Suudi Arabistan bildirisi, çok daha «İslami» çıkacaktı. Ama İnönü'nün ve ilerici basının, Atatürk'ün kabrine bile gitmeyi reddeden Kral Hazretleri hakkındaki soğuk tutumu, Dışişleri Bakanlığı teknisyenlerinden gelen tepki de eklenince, işleri bozdu. Bildiride, Kral Faysal'ın başına verilen konuşmalarında bol bol yer alan İslam Birliği ve dayanışması teması hayli sulandırıldı. İslami birlik amacı, bildiride şu yuvarlak sözlerle geçirildi: Sağlam bir milletlerarası işbirliği amacına erişmek için, «İslam dininin öğütlerinin de müslüman memleketler arasında anlayış ve kardeşçe ilişkilerin kuvvetlendirilmesine yardımcı olmakta değerli bir kaynak teşkil ettiği düşünülmüştür.»

Sızan haberler, Kral Faysal'ın İslami Zirve Konferansına şimdilik gözlemci göndermeyi kabul ettiğimizi biçimindedir. Bu haberin doğruluk derecesini henüz bilme-

Gardrop Atatürkçüleri

Türkiyede hiç kimse gardrop Atatürkçüsü kadar Atatürkçülüğe zarar vermedi. Hiç kimse gardrop Atatürkçüsü kadar devrimleri ke-miremedi. Hiç kimse Türkiye'nin çağdaş medeniyet seviyesine erişmek çabasını gardrop Atatürkçüsü kadar baltalayamadı.

Kafası boş, üslupkar, olumlu düşünceden yoksun beyzade, kalemiyle fikirlerin ancak kabuğunu tırmalayan kültürsüz yaratık.

Halk düşmanı, Osmanlı tenperesti, çalışmadan yaşayan asalak, imtiyazlı dalkavuk, Batının penceresinde maymun, komprador hizmetçisi kalem...

İngiliz kumaşında, Fransız kiravatında, iskoçya viskisinde, İtalyan şapkasında Batı medeniyetini baslatıp bitiren zavallı.

Bir gardrobun enj boyu ve yüksekliğinde dünyası çizilen entelektüel...

Halkı hor gören, Batının üstünlüğüne körü körüne inanan.

Amerikan zencisine, Amerikan beyazından düşman, Batının üstünlüğüne Batı'dan fazla inanan, Kongoluya Belçikadan daha hırslı, Çinliden korkan, Cezayire kin duyan, Nâsir'a İngilizden fazla diş bileyen..

Batı toplumunu tenkit ve tahlil eden çağdaş düşüncüyü ve akımları küfür sayan..

Atatürk'ün Millî Kurtuluş Savaşını, Amerikan kapitalizminin emperyalizmine satmakta mezar memuru..

Son yılların olayları iyice ortaya çıkarıyor ki Atatürk'ün bağımsızlık ve kurtuluş hareketini yabancılarla ortak çıkarlarda eritenlerin başında gardrop Atatürkçüleri gelmektedir.

Bunların menfaatleri uğruna yapmayacakları hiç bir şey yoktur. Çünkü onlar gerçekte Atatürkçü değil Osmanlı tenperestlerdir. Atatürk'ün bükülmez iradesi altına girin hizmet vermeyi bir zaman çin çıkarlarına uygun bulmuşlardır. Batılılaşma sandıkları hareket, yüzde yüz kompradorların Batılılaşma anlayışlarına uygundur.

Halk bir yanda horlanacak, sefalet içinde yüzecek, aşağılık görülecek, bir azınlığın iktisadi çıkarları için kullanılacaktır.

Öte yanda bir muflu azınlık Batılı maymunluğunda ve refah içinde yaşayacaktır. Caz ile dans ederek, açık saçık elbise giyerek, şapkanın envanı deneyerek, Batının muhafazakar akımlarını temsil eden eserleri tiyatrolarda oynuyarak..

Operaların renkli kostümleriyle parlayan sahnelerde salonları yabancı misafirler, kordiplomatik ve levantenlerle doldurup Batılılaşma-Fransız, İngiliz ve Amerikalılardan aferin bek-Fransız İngiliz ve Amerikalılardan aferin bekleyerek..

Böylesine tiplerin Tanzimatın ve Meşrutiyetin fesli, altın çerçeveli gözlüklü, getrli, kolalı yakalı alafranga beylerinden hiçbir farkı yoktur. Bunlar yaşadıkları Atatürk çağının anlamını hiç bir zaman anlamamış ve anlamak istememiş salak Osmanlı tenperestleridir.

Bunların yüzündendir ki, devrimler hakmaledilememiştir, bunların yüzündendir ki Atatürkçülük anlayış fakir halk tabakaları karşısında iktisadi muhtevadan yoksun bir anlamsızlık içinde kalmıştır.

Ve ilk fırsatta Atatürke ihanet etmek fırsatını kaçırmamış ve Atatürk düşmanlarıyla bir kaç pula anlaşarak kendilerini satmışlardır.

Halkın vicdanında yoğunlaşmış inançlara küfretmek, ama o inançların sahiblerine hiç bir hak tanımamak mesleği bunlardır. Çıkarlıkları, inançsızlıkları, eyyamcılıkları, ikivüzlülükleriyle gerçek halk çocuklarını güvensizliğini, kişiliklerinde toplayanlar bunlardır.

Bunların verdikleri kötü örnekler, Atatürkçülüğün kurutulması için en başta gelen rolü oynamışlardır.

Gerçek Atatürkçülere ve Atatürkçülüğün devrimcilik — devletçilik — halkçılık temel ilkelerine düşmandırlar.

Bugün kompradorlar yönetiminin en başta gelen hizmetkarları olarak komisyoncuların, tefecilerin, vurguncuların, vatan satıcıların avukatlığını yapmaktadırlar.

Milliyetçiliği milliyetsizlerin, müslümanlığı sahtecilerin elinden kurtarmak gerektiği gibi Atatürkçülüğü Atatürkçülüğün A'sından nasipsiz bu Osmanlı tenperestlerinin elinden kurtarmak gerekir.

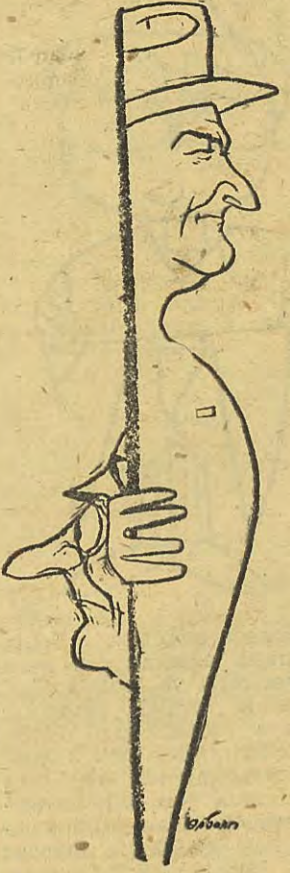
Atatürk, kapitalizmin emperyalizminden vatanı kurtarmak savaşının lideridir. Gardrop Atatürkçüleri ise Güney Afrikadan Güney Doğu Asyaya ve Güney Amerika'ya kadar kapitalizmin bütün sömürgelerinde bulunan Batı mukallidi maymunlardan farksızdırlar.

Atatürkü şekilde yaptıkları devrimlerin yanında görüyorlar, ama Atatürkçülüğün devletçilik — devrimcilik — halkçılık ilkeleri köklü reformları gerektirdiği için karşıdır. Şaka giymek haksız kazançlarla ilgili değildir. İstifan harfleriyle de yazsan arap harflerle de yazsan kompradorun çıkarını ilgilendirmez. Şekilde kalan her değişiklik, çıkarlara dokunmayan her davranış, yüzyeide kalan her tedbir, elbette çıkarıcı çevreleri rahatsız etmez.

Ama emperyalizme karşı her çıkış ve emperyalizmin içerdeki temsilcilerine karşı her tedbir içerde ve dışarda kıyama koparır.

Gerçek Atatürkçüler Batı mukallitlerinin Türk kurtuluş hareketini nasıl yozlaştırdığını iyice tahsil etmelidirler. Bugün Asyanın ve Afrikanın mazlum milletlerinin emperyalizme baş kaldırmasını yeren kişiler, şapka da giyseler, car safa karşı da olsalar, yeni yazıya taraftar da olsalar Atatürkçü sayılmazlar. Onlar devrim hareketlerini gardrop değişikliği sanan zavallılardır.

İlhan Selçuk

HARP SUÇLUSU JOHNSON

Johnson ve arkadaşlarını Kasım ayında Paris'te yargılamak için yapılan hazırlıklar, ABD Hükümetini artan bir sivilcilik içine koymuştur. Washington Post'un yazdığına göre, Bertrand Russell başkanlığın daki mahkemeye karşı takınacağı tutum konusunda, Amerikan Hükümeti mütereddittir. Mahkemenin Amerikalı «hâkimler»inin ve tanıkların pasaportları mı geri alınmalıdır? Paris'e «gerçeği ortaya koyacak» avukatlar mı gönderilmelidir? Yoksa Fransız Hükümetine, yargılamaya müsaade etmemesi için el altından ricada mı bulunmalıdır? Amerikalı diplomatlar, General de Gaulleden böyle bir «yardım» istemeyi korkuyla karşılamaktadırlar. Johnson'un yargılanması, herhalde Kasım ayında Paris'te başlayacaktır. Mahkeme adına bir komisyon, halen Vietnam'da döküman toplamaktadır. Hâkimler arasında, Bertrand Russell'in dışında şu isimler yer alacaktır: Cardenas (eski Meksika Cumhurbaşkanı), Stokely Carmichael (Amerikalı zenci lider), Jean Paul Sartre, Simone de Beauvoir, Lelio Basso (İtalyan sosyalisti), Josué de Castro, Danilo Dolci (Katolik, İtalyan), Isaac Deutscher, Peter Weiss (Alman yazarı).

de Zencilerin durumu, Verwoerd in öldürülmesinden sonra daha da kötüleşecektir. Zira bir kişinin öldürülmesi ile, güçlü beyaz egemenliğine dayanan ırk ayırımı değişecek değildir. Ama bu politik katil olayı yine de bir ümitsizliğin protestosudur.

Katil Yunan ve Portekiz asıllı bir Güney Afrikalı beyazdır. Hareketi, siyahların intikamını almak için mi yaptı, henüz meçhuldür. Yalnız bu parlamento müstahdeminin arkadaşları, onun, «Verwoerd siyahları, fakir beyazlardan daha çok düşünüyor» diye bıçağa sarıldığını ileri sürmektedirler. Bu bıçaklı politik eylemin amacı ne olursa

TÜRKLER

— Kanunî Sultan Süleyman'ın 400. ölüm yıldönümünde —

Türkler dağlarda çoğalırlardı,
Büyüktü yeryüzü Türklerle
Uluydu yeryüzü Türklerle, yön yön,
Türkler dağlarda çoğalırlardı.

— Bir Kanunî Sultan Süleymana bak,
Bir sana bak.

Dağlardan önce gelirdi Türkler,
Kurtuluşunu toprağın kim dese doruklar üzre,
Yükselişini bayrağının kim haykursa, bizdendi o,
Dağlardan önce gelirdi Türkler.

— Bir Kanunî Sultan Süleymana bak,
Bir sana bak.

Türkler en eski dağlar mıdır,
Öyle mavî sallanırlar ya, öyle yeşil sallanırlar ya,
Öyle gök sallanırlar ya, yelleyin,
Türkler en eski dağlar mıdır?

— Bir Kanunî Sultan Süleymana bak,
Bir sana bak.

Fazıl Hüsnü Dağlarca

mekle beraber, İslam Zirve Konferansını mutlaka toplama çabasının da İslam Krallarının Türkiye'yi daha ileriye sürüklemek için bir hayli çaba gösterecekleri muhakkaktır. Nitekim Tahran'da İran

Şahı, Cevdet Sunay'ı İnkna için hayli çaba gösterecektir. Uyanık olmak gereklidir.

AP iktidarı, İslam Zirve Konferansı konusunda Kral Faysal'ın arzulu olduğu kadar ileriye gidemedi ama, Faysal'a gösterilen normalin çok üstünde ilgi dikkati çekti. Demirel'in organı Adalet Gazetesinde dahi, Esin Talu, «bu anormal misafirperverliği belirtmekten kendini alamadı: «Suudi Arabistan lideri Türkiye'ye geldi, kıyamet koptu. İyi, güzel. Pekî yıllar yılı bize yardım etmiş, yakınlık göstermiş, en fefalı dostumuz olmuş ve hiç bir vakit bizi böyle Suudi Araplar gibi arkadan vurma'yı düşünmemiş Pakistan devlet ricali geldiğinde neden kıyamet kopmuyor? Ben Eyüp Hanın gelişini ve ağırlandığını da hatırlarım.. Bu ilginin yarısı ona gösterilmedi.

Bana Suudi Arabistandan çok daha yakın olmuş İran devlet ricalinin misafir edilişini de hatırlarım. Demokrat Partinin en şaşaalı devrinde misafir edilen İran Şahına devrin Cumhurbaşkanı ile Başbakanı samimiyet ve vakar hududunu aşacak bir poh poh yarışına girişmediler. Hele böyle uçaktan uğurlamak için Ankara'dan uçağa binip güle güle el salladıktan sonra tekrar başkente dönüş,

Türkiye tarihinde görülmüş şey değildir. Hem de kimin için? Geleneğinden yemeğine kadar hiç bir usulüne saygı göstermeyen bir misafir için (.....) Sayın Sunay kabul bu yurdukları Suudi Arabistan davetine giderken, kendi asıcısı ile erzağını götürmezse Türk vatandaşı olarak hatırım kalır».

Bu anormal tutum da, İslam Paketi içinin Türkiye'yi daha çok meşgul edeceğini göstermektedir. Kral Faysal, bu konuda azimlidir. Nitekim İslam Zirve Konferansını gerçekleştirme için, Türkiye'den sonra, bol kredilerle beslediği Fas'a gitmiştir. Burada Faysal, «İslamın yeniden doğuşunun öncüsü» vazırlı dövizlerle karşılanmıştır.

Ankara gezisinde, kendi ilerici subaylarına pek güvenmediği için, dış ülkelerden subay toplama çabasında bulunan Kral Faysal'ın, bu konuda havli tatmin edildiği anlaşılmaktadır. Eminsular, «insan hakları çerçevesinde» ve yüksek ücretle Suudi Arabistan Ordusunda görev alacaktır —Harcıye, bu eski subayların gidişini önlemeyecektir—. Orada Atatürk'ün cumhuriyetçi subayları, sallanan tahtilerin ve yabancı petrol şirketlerinin beklentilerini vaporek-lardır. Gidiş, mütereddit ve ihtiyatlı da olsa, herhalde doğru yolda değildir.

TPAO'nun kurmasını gerçekleştirmişti. Ama yabancı şirketleri, İnönü'den elde edemediklerini, yeni iktidardan kısmen elde etmişlerdir. T.P. A.O. Yönetim Kurulunun aldığı bu karar vahimdir ve yöneticilere, hiç şüphe edilmesin, büyük sorumluluklar yükleyecektir.

TPAO'nun başka bir marifeti, şirketin İskenderun - İzmit arasında kendi petrolünü kendi tankeriyle taşıma yolunda eskiden aldığı kararı iptal etmesi olmuştur. Şirket, navlun için ödediği parayla bir iki yıl zarfında tanker alabilirdi. Ama bu, ünlü armatör Hayri Baran'ın tatlı ticaretine zarar verecekti. Bu sebeple TPAO'nun tanker alma kararı iptal edildi!

Dördüncü Kolordu?

İlhami Soysal, önemli bir açıklamada bulundu: Bir «Dördüncü Ordu» değil, fakat bir, «Dördüncü Kolordu» kurulmaktadır. Amaç, bir taşla iki kuş vurmaktır. İçer karşı, «İşte NATO emrinde olmayan bağımsız birlik kurduk» denilecektir. Öte yandan da NATO'nun silahlı kuvvetlerimizi artırma yolunda 1965'ten beri yaptığı talep yerine getirilmiş olacaktır. NATO bağımsız görünümlü bu Kolorduyu da amaçları için kullanmayı bilecektir.

Bu konuyla ilgili olarak, NATO'dan bağımsız birlikler kurulması tezini uzun süredir savunan

Mustafa Ok
«Kolayı varken...»

CHP Manisa milletvekili Mustafa Ok, Başbakan Demirel'e bir mektup gönderdi ve yeni bir birlik kurmak yerine, NATO emrindeki ordularımızdan birinin çekilmesini istedi. Basında bir iki satırla geçirilen Mustafa Ok'un önemli mektubu şöyledir: «Askeri Şürahın, NATO birlikleri dışında tamamen kendi imkânlarımızla teçhiz edilecek bir ordunun «Dördüncü Ordu» kuruluşu ile ilgili bir çalışma yaptığımız öğreniyoruz.

Bu vesile ile, bazı meseleleri tekrar gözden geçirmekte fayda görüyoruz. Evvelâ, Milli Savunma Bakanlığın bütçesinin müzakeresinde cevapsız kalmış olan bir sorumuzu hatırlatmak istiyoruz. NATO Genel Sekreterinin 1965 yılından sonra, silahlı kuvvetler mevcudumuzu arttırmamızı istediğini belirtmiş ve bunun için ne düşünüldüğünü sormuştuk. Ordu mevcudumuzun artırılmasına karşılık NATO'nun yardımında bir artış mı olacak, yoksa silahlı kuvvetlerimizin esasen yeterli olan standardı daha da düşürülecek mi demuştük. Tatminkâr bir cevap aldığımızı hatırlamıyoruz. Esasen bu konuyu tartışma imkânı bulamamıştık.

Gazetelerde okuduğumuz ve Askeri Şürahın gündemine girmediğini öğrendiğimiz dördüncü ordu meselesi, bize bu çalışmamız NATO Genel Sekreterinin, ordu

mevcudumuzun artırılması isteği ile ilgili olabileceği intibasını vermektedir.

Ordu mevcudumuz, NATO Genel Sekreterinin isteğini karşılamak üzere arttırılıyorsa, buna karşılık NATO'dan ilâve bir yardım göreceğiz miyiz? NATO'da Milli Savunma yükünü adilâne taksim prensibinin işlemediği ve dış yardımların ortalama olarak 168 milyon dolardan 120 milyon dolara indirildiği bir devrede NATO'dan ayrıca bir yardım görmeyeceksek, NATO'da en düşük standarda sahip silahlı kuvvetlerimizin, bugünkü bütçe ile, böyle bir ilâveye tabammüli olmadığını biliyorsunuz. Esasen, Mecliste de belirttiğimiz gibi Birleşik Amerikanın milli savunma masraflarını kıstığı bir devir de bizim yeniden bir ordu kurmanın sebebinin anlamak güçtür.

Sefer stoklarının büyük bir meblâga ihtiyaç göstermesine, asker başına düşen milli savunma desteğinin NATO standardından on defa düşük olmasına bütçemizin yüzde yirmisinden fazlasını milli savunmaya ayırmamıza, cari masraflar artışının yüzde üç civarında olması gerekirken yüzde 19'u bulmasına, fert başına düşen milli gelir bakımından NATO devletlerinin en fakiri olmamıza rağmen yeni bir orduyu teşkilin prensip olarak tatbik etmek mümkün değildir.

Ancak, Kıbrıs olayı, Johnson mektubu ve gelişen dünya olayları, silahlı kuvvetlerimizin tamamen NATO emrinde olması ve tümünün Amerikan yardım malzemesi ile teçhizinin büyük bir hâta olduğunu kesinlikle ortaya koymuştur.

Johnson mektubundan sonra, NATO'dan müsaade almadan ve Amerikan yardım malzemesi kullanmadan bir Hatay yürüyüşü yapıp yapamayacağımızı ve meselâ bir Molla Mustafa Barzani hareketini cezalandırıp cezalandıramayacağımızı düşündüğümüz acı günler olmuştur. Bu tecrübeden hareketle, bir Ordumuzun NATO'dan çekilmesi ve icabında Amerikan yardım malzemesi ve silâhı kullanmadan bu orduyu teçhiz ve teslihi etmemiz düşünülmüyorsa, bunun lüzumuna yürekten katıldığımızı ifade etmekten zevk duyarız. Saygılarımızla.»

İdare Meclisi üyeliği kavgası

Ulus gazetesi, iktisadi devlet teşebbüslerindeki CHP'li İdare meclisi üyelerinin tasfiye edilip yerlerine affolunan Yassıada hükümlülerinin getirileceğini yazdı. Bunun üzerine Demirel'in organı Son Havadis'in başyazarı Mümtaz Faik Fenik, «Yalan, yok böyle bir şey. Esasen onların seçilme hakkı yok. Bu mümkün değil» diye Ulus'u cevaplandırdı. Fakat herhalde güçlü baskılar altında kalmış olacak ki, Fenik bir kaç gün içinde ağız değiştirdi ve «E-fendim, idare meclisi üyeliği ne seçimle değil, tâyinle gelinir. Yassıadalıların idare meclislerine tâyin haklarıdır» demeye başladı. Son Havadis başyazarının Ulus'u doğrudan yan ilgi çekici yazısı şöyledir: «Nasıl yapmışlarsa yapmışlar, ne oyun oynamışlarsa oynamışlar, ilgililerin belki de bir gaflet ânından yararlanarak, İktisadi Devlet teşekkülleriyle müesseseleri hakkında hazırlanan tüzüğe, Yassıada mahkûmlarının bu gibi yerlere gelememesi için üstü kapalı bir ifade sokmuşlardır.

9 Ağustos 1966 tarihli ve 12370 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan tüzüğün 32. maddesinde, (Genel Müdür ve Yardımcılarının nitelikleri) bahis konusu edilirken, (siyasi haklara sâhip olmak) şartı konulmuştur.

Yönetim Kurulu, yani İda-

re Meclisi üyeliği hakkında da şöyle bir fıkrâ vardır: (Yönetim Kurullarına, Bakanlar Kurulu kararıyla atanacak üyelerin Genel Müdür ve Genel Müdür Yardımcılarında aranan niteliklere sâhip olmaları şarttır), yani bunlar da (siyasi haklara) sâhip olmalıdırlar.

Bu ifade, bu tüzüğe nasıl sokulmuştur? Ne demeye sokulmuştur? Kimin marifetiyle sokulmuştur? Anlamağa imkân yoktur. Tüzüğü hazırlayanlar nasıl bir oyuna gelmişlerdir?

Bir defa siyasi hak nedir? Nasıl kısıtlanabilir? Bu nokta üzerinde durmak gerekir. Anayasa, Yassıadada mahkûm edilenlerden yalnız siyasi teşekküllere seçilme hakkını kaldırmıştır. İktisadi Devlet teşekkülündeki Umum Müdürler, Yardımcıları, İdare Meclisi üyeleri seçilmezler, tâyin edilirler. O halde böyle bir tâyin Anayasaya aykırı değildir. Öbür taraftan, Af Kanunu, mahkûmiyetleri bütün hukuki neticeleriyle kaldırmıştır. Af Kanunu çıktıkandan hemen sonra alelacele hazırlanan ve yayınlanan bu tüzük, kanuna aykırıdır. Hiç bir tüzük, kanunu tâdil edemez; Kanun hükümlerini kısıtlayamaz... Tüzüğe kasden konan bu hüküm, Yassıada da mahkûm edilip de Af Kanunundan faydalanan kimseler, İktisadi Devlet teşekkülüne, bunların müesseselerine, İdare Meclisi üyeliğine atanamaz diye tefsir edilemez. Edilirse hukuki bir rezalet olur. Böyle tefsir edenlerin günün birinde de bunun hesabını verirler.

Ortada Demirel'in ve bakanlarının imzaladığı bir kararname vardır. Bu sayın yetkililer, «her nasılsa farkına varmadan» Yassıadalıların iktisadi devlet teşebbüslerinin dışında tutan bir Kararname imzalamışlardır. Şimdi Yassıadalıların tatmin için, kendi imzaladıkları Kararnameyi çığneme yolları aramakta ve başyazarlarını, kendi imzalarını taşıyan bir Kararname için «hukuki rezalet, sabotaj» diye bağırılmaktadır. Bir hukuki rezalet ve sabotaj varsa, bunu yapan CHP değil, iktidarın başıdır.

Devlet, işte böyle yürütülmektedir.

Yahya Kemal'in Kehaneti!

AP Genel Başkan Yardımcısı Prof. Dr. Osman Turan, Falih Rifkî Atay'ın AP'yi tutmaya başlaması üzerine, Yeni İstanbul'da yayınladığı bir başyazıda, Yahya Kemal'in 1946'da yaptığı kehanet nihayet gerçekleşti demektedir. Yahya Kemal, Atay DP'ye şiddetle saldırırken, «CHP'nin nasıl bir fesat ocağı olduğunu yine Atay yazacak» demekteydi. AP Genel Başkan Yardımcısının şimdi AP'yi destekleyen Falih Rifkî Atay hakkındaki tebessüm uyandırıcı sözleri şöyledir: «Falih Rifkî Beyde son zamanlarda asıl göze çarpan değişiklik onun siyasi tutumunda olmuştur. Filhakika eski mensubu bulunduğu

Mesken dokunulmazlığını yok eden bir kararname Avukat Turgut Akın

Bazı gazetelerde okuduğumuz haberlere göre, Bakanlar Kurulunca imzalanan bir kararnamede, «Doğu ve Güneydoğu illerindeki soygun ve kaçakçılık olaylarının faillerini yakalayabilmek, toprak ve kan dâvası yüzünden sık sık meydana gelen silâhlı çatışmaları önlemek için hükümet her evde arama yapılmasını sağlayacak bir kararname hazırlamıştır.»

Bu kararnamenin haklılığını gösteren gerekçe ise, Doğu'da sık sık vuku bulan soygunculuk ve kaçakçılık olayları faillerinin bir takım formaliteler yüzünden aksamaması ve yakalanamamasıdır.

İlk görünüşte gayet isabetli görülen bu kararname, hukuki açıdan incelenince, keyfi idareye sebebiyet verecek bir baskı mekanizması olduğu anlaşılacaktır.

İster kasıtlı, ister kasıtsız olsun, Doğu ve Güneydoğu illerinin ötedenberi süregelen garip bir serüveni ve çilekeşliği vardır. Ve özellikle Doğu her konuda devamlı laboratuvar sahası olmakta, Doğu insanları bir kobay görevini yüklenmektedir. 27 Mayıs Devrimi sonrasında bile - sanki Ege, Karadeniz v.b. ağaları yokmuş gibi - yalnız Doğudan 55 ağanın sürgün edilmesi dikkat çekicidir. Temel nedenleri inmeden sudan tedbirler alınmaktadır. Açık bir gerçeklik ve samimiyetle bu nedenleri araştırmak gerekir. Yoksa Doğu sorununun özelliği devam edecektir.

Şimdi, Bakanlar Kurulunca imzalanan Kararname'nin, Kanunlar ve Anayasaya aykırı olduğu gerçeğine gelelim:

Türk Ceza Kanununun 194 üncü maddesi uyarınca, «Bir memur vazifesini sulistimal edecek oursa veya kanunda muayyen olan usul ve şartlar haricinde olarak âharın mesken ve müstemi-lâtına girerse üç aydan üç seneye kadar ve eğer bu işte evin için araştırılmak gibi başka bir keyfi muamele de yapacak olur ise altı aydan üç seneye kadar hapsolünür.»

Yukarıda görüldüğü gibi «Kanunda muayyen olan usul ve şartlar haricinde» hiçbir şekilde şahıs meskenine girilip arama yapılamaz. Bu usul ve şart ise zarurî haller ve taleple alınacak olan mahkeme kararıdır. Özel sebeplerle de olsa bir Kararname, Ceza Kanununun bahis konusu maddesini bertaraf edemez.

Kaldı ki, Anayasamız da bu konuda kesin hükümler koymuştur. Başlangıç kısmında, «... insan hak ve hürriyetlerini, millî dayanışmayı, sosyal adaleti, ferdin ve toplumun huzur ve refahını gerçekleştirmeyi ve teminat altına almayı mümkün kılacak demokratik hukuk devletini bütü hukukî ve sosyal temelleriyle kurmak için» der.

Buna göre, mahkeme kararı olmadan idarenin bazı kişileri sindirme aracı olarak kullanması ve bilhassa seçim zamanlarında iktidarın sığmağı olmayacağına kim temin edebilir? Doğu özellikle mahrumiyet bölgesi olduğundan çilehane kabul edilmede, idareciler ve memurlar tarafından bir sürgün mahalli olarak nitelenmektedir. Şimdi Doğu'nun herhangi bir kesiminde silâhlı çatışma veya kaçakçılık vardır diye, gece yarısı gelmiş güzel bir ihbar üzerine tedbirin edilecek ailelerin huzur ve refahını varın siz takdir edin. Kaldı ki mahkemelerden meskene girme kararı almak sanıldığı kadar oyalayıcı bir işlem değildir. Unutmamalı ki, bağımsız mahkemelerimiz, idarî baskıya karşı halkımızın gerçek bir teminatıdır. Bu teminatı kaldırarak Doğuda, Bakanlar Kurulunun vebalini taşıyan bir Jandarma-Polis devleti hüküm sürecektir. Bu ise, milletimize yarar yerine zarar getirecektir.

Yine Anayasamızın 6 ncı maddesi: «Yürütme görevi, kanunlar çerçevesinde Curhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu tarafından yerine getirilir» der. Kanımızca, Bakanlar Kurulu bu karar ile kanun çerçevesini aşmış ve Anayasaya aykırı hareket etmiştir. Doğudaki kaçakçılık olaylarının ve silâhlı çatışmaların önüne geçilmesi biricik dileğimizdir. Ancak yukarıda da belirttiğimiz gibi temel nedenlere inilerek buna çareler aramak gerekir. İyi niyetle de olsa, kanun ve Anayasaya aykırı olan bu kararnamenin istenilen sonucu ne yazık ki veremeyecektir. Doğu'da terör havası biraz daha artacak, kaçakçılar ve haydutlar aranıyor gerekçesi ile, her Doğulunun evi, her saatte aranma tehlikesi ile başbaşa kalacaktır. Doğudaki her idarecinin iyi niyetle hareket edeceğini, kanunları olduğu gibi uygulayacağını kim temin edebilir?

Bu kararnamenin yürürlüğe girmesi ile, kişilerin temel hak ve hürriyeti ortadan kalkmış olacaktır.

Son olarak Anayasamızın 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasına dikkatimizi çekerek meslekdaşlarımızın bu konuya hassasiyetle eğilmelerini ümit ederim:

«Kişi dokunulmazlığı ve hürriyeti kanunun açıkça gösterdiği hallerde usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça kayıtlanamaz.»

Halk Partisine karşı, Adalet Partisini müdafaya girişmiş görünüyor. Bu münasebetle, derhal şair Yahya Kemal'i hatırlamak imkânsızdır. Zira demokratik hayata geçiş devresinde, F. R. Atay'ın kalemi, Halk Partisi diktatörlüğü hesabına, Millî effkâra ve hakikatlere karşı zehirli bir silâh gibi meydana okuyor, doğmak üzere olan demokrasi çocuğunu Hüseyin Cahid ve emsaliyle birlikte, boğmaya çalışıyor ve efendilerinin iktidarını uzatma gayretleriyle yaptığı hizmetlerin mükâfatı ile yüksek sosyeteye göre şâhâne bir hayat sürüyordu. İşte Yahya Kemal 1946 yılında Türkiyat Enstitüsünde, bir şöhrette bulunurken, bu saldırılar dolayısıyla, (Halk Partisinin nasıl bir fesad ocağı olduğunu, yine Falih Rifkî'nin

kaleminden öğreneceğiz) ifadesiyle, o ıstıraplı günlerde, hem kendisi ve hem de Halk Partisi hakkındaki görüşlerini kısaca belirtmişti. F. R. Atay, Demokrat Parti iktidarı zamanında bazı duraklama ve yalpalar göstermekle beraber, Yassıadaya kadar bu partiyi tahrip etme ve Halk Partisini müdafaa kusur etmemiş, kaleminin teshirkâr kudretine güvenerek, akın kara olduğunu ispat gayretlerinden geri kalmamıştır. Eski davranışlarının bu ısrarlı devamı, Yahya Kemal'in gerçekleşmesi istenilen kehanetlerini tekzip etmiş ve bekleyenlerin ümidini kırmıştır. Fakat bu kehanetin artık bugün tahakkuk ettiği ve bu dönüş şahid olanlar Büyük Şairi hatırlayacak ve onu tekrar rahmetle anacaklardır.»

TEHLİKE ÇANLARINI ÇALİYORUZ

MÜSLÜMAN KARDEŞLER ÖRGÜTÜ

Yargıtay Başkanı Sayın İmran Öktem'in adli yılın başlaması dolayısıyla, Nureculuk hakkında verdiği bilgi ile aşağıda okuyacağımız Müslüman Kardeşler yazımızın karşılaştırılması, okuyucularımızı ilgi çekici sonuçlara götürecektir. Şurası açıkça gözükmektedir ki, bazı kimseler, Nureculuğu Kral Faysal'ın Türkiye'deki «Beşinci Kol»u olmaya doğru sürüklemeye gayretli içindedirler.

Müslüman Kardeşler, Mısır'da kurulan, fakat Pakistan, İran ve Endonezya'ya kadar bütün müslüman ülkelere yayılan kudretli bir örgüttür. Dine dayanan bir İslâm Birliği ve hattâ dünya üzerinde İslâm egemenliği kurma çabasıdır. Müslüman Kardeşler, yalnız fikir plânında kalmamakta, yeraltı örgütü elyle, terör faaliyetlerine ve suikastlere girişmektedir. En son Suudi Arabistan'ın sağladığı paralarla, Nâsır rejimini devirip bir şeriat devleti kurmak için örgüt seferber olmuştaki da teşebbüs, son dakikada başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Nâsır, 22 Şubat 1966 tarihli konuşmasında bu Suudi Arabistan komposunu şöyle açıklamaktadır: «Geçen Ağustos ayında Cidde'ye gittiğimde, müzakerelere başlamadan önce, Kral Faysal'a (Size memleketimdeki durum hakkında bir fikir vermek isterim) dedim. Zira Müslüman Kardeşler örgütünün, Mısır'da her şeyi değiştirebilecek kudrette olduğuna Kral inan durdukları endişesindedim. Kral'a sunuları söyledim: (Müslüman Kardeşler, Suudi Arabistan'dan para almaktadırlar. Suudi Arabistan, Mısır ile görüşmelerini uzattıkça uzatmıştır. Görüşmeler, İkinci Zirve Konferansından beri başlamıştı. Müslüman Kardeşler, iki ya da üç ay içinde Mısır'da durumu değiştirecek güçte olduklarını ifade ettiklerinden görüşmeler uzatılmıştır. Ama artık rahat edebilirsiniz, Müslüman Kardeşlerin hepsi hapistedir, dışarıda kalan kimse yoktur.) Kral Faysal'a anlattım ki, onun Said Ramazan'a (Örgütün dış ülkeler temsilcisi) para verdiğini bilmekteyim. Zâgîl Abdülrahman, Mısır makamlarına teslim olduğunda, Said Ramazan'a ve Ebul Feth kardeşlere Birleşik Arap Cumhuriyeti rejimine karşı çalışmak için 250 bin Mısır Lirası verdiğini itiraf etti. Kral Faysal, olaydan haberi olmadığını, Said Ramazan ile münasebette bulunmadığını ileri sürdü. Onunla Yemen konusundaki müzakerelerimize böyle başladık. Kral Faysal, Müslüman Kardeşlere telmih bulunduğuna zaman, komployu kimin finanse ettiğini çok iyi bilmekteydi: Bağdat Paketi, Suudi Arabistan ve Arap gericiği. Müslüman Kardeşler sefleri, yurt dışında bulunmaktadırlar ve Mısır'a düşman olanlardan kim para verirse ona satılmaktadırlar. Böylece, fiilen emperyalizm ve gericiliğin ajanı olmuşlardır.»

Gerçekten duruşma sırasında ortaya çıkan vesikalar ve itiraflar, Le Monde gazetesinin de belirttiği üzere, komployu Suudi Arabistan'ın tahrik ettiğini ortaya koymuştur. Şimdi, suçluların ölüme mahkûm edilen yedi kişiden üçü asılmıştır. İdamlar üzerine, her gün «kahrolsunlar, gebersinler, ezelim, öldürelim» diye başlık atan ve Vietnam cinayetlerine alkış tutan AP basını ve bazı dernekler, «Elleri kanlı Nâsır» a dikkat çekici bir kampanya açmışlardır. İdam cezasına tamamen karşı olan bizlerin, bu kampanya üzerinde durmamız gerekir.

Türk — Mısır Derneği Sekreteri Balıkesir Milletvekili Mevlüt Yılmaz, «İslâm düşmanlarını ihanetleriyle başbaşa bırakırız» diyerek, sekreterlik görevinden istifa etmiştir. Hukuk Fakültesi Talebe Derneği, Türkiye Milliyetçi Gençlik Derneği Nâsır'ı lanetlemişlerdir. Basında bu konuda bir sürü fıkra ve basyazı yazılmıştır. Haftanın ortasında, Suriye Hükümeti de Kral Faysal'ın bir darbe teşebbüsüne giriştiğini, Suriye ihtilâlini ortadan kaldırmak için, Faysal ve Johnson'un Suriyenin yıllık bütçesinden 7 kat fazla para harcadığını açıklamıştır.

Öte yandan Faysal'ın gezisi, Türkiye'de AP içinde, belli gazetelerde, talebe teşekküllerinde ve İlim Yayma, Doğu Türkistan Cemiyeti gibi derneklerde kümeleyen önemli bir şeriatçı Suudi Arabistan grubunun varlığını ortaya koymuştur. Türkiye'de Nureculuğun-baş teşvikçisi, iddia edildiği gibi, Mısır ve Doğu Almanya değil, Suudi Arabistan'dır. Nureculuk, aynı şeriatçı inançları paylaştığı Müslüman Kardeşlere paralel bir örgüt hâline gelme istidadi göstermektedir. Müslüman Kardeşlerin dış temsilcisi —ki Dışişleri Bakanı da denilebilir— Dr. Said Ramazan, bütün İslâm ülkelerinde geniş faaliyet gösteren ve esas itibarıyla Suudi Arabistan'dan gelen kaynaklarla bol para harcayan önemli bir kişidir. Bu sebeple, Suudi Arabistan ve emperyalizm, bütün İslâm ülkelerinde, şeriatçılık akımları sayesinde bir «beşinci kol» teşkil çabasıdır. Bu sebeple Suudi Arabistan ile sarmaşdolaş olmaya hazırlandığımız bir sırada, Müslüman Kardeşler örgütünü, iyi tanımamız gerekmektedir. Aşağıdaki yazı Le Monde gazetesinin Orta Doğu uzmanı Eric Rouleau'nun belgelere dayanarak hazırladığı bir incelemesinden kısıltarak alınmıştır.

Y Ö N

FAŞİZM VE İSLÂMİYET

1927 yılı Eylülünde, 21 yaşında genç hoca, meslek hayatının ilk görevine başlamak için İsmailiye'ye geldi. Bu cübbe ve sarık giymiş hoca, 6 ay sonra Müslüman Kardeşler Örgütünü kurarak, Mısır'a damgasını vuracaktı.. Onun gibi, herkesin «İslâm, benim babamdır. Başka babam yok» demesini istiyordu..

Hoca, İsmailiye'ye varır varmaz vaaza başladı. Halk kahvelerini doluyor, geceler boyu fikirlerini anlatıyordu. Kur'an kursları kuruyordu..

Hasan El Banna'yı 15 yıl sonra, şöhretinin zirvesindeyken tanıdım..

O, Ondokuzuncu Yüzyıl İslâm entegristleri olan Cemaleddin Afganî ve Muhammed Abduh geleneğini sürdürenlerden biri hâline gelebilirdi. Fakat politik eylem, onu, dinî ideolojiden daha çok çekiyordu. İslâm doktrinlerini kendine göre basitleştirdi ve çarpıcı formüllerle ifade etti: «İslâm doktrindir, ilâhî ibadettir, vatandır, millettir, maneviyattır, Kur'an'dır ve kılıçtır» demektedir. Programını, köy ve şehir duvarları üzerinde, sloganlar hâlinde açıklamaktaydı: «Amacı-

mız, Allah'tır. Peygamber, liderimizdir. Kur'an Anayasamızdır. Cihad, yolumuzdur. En yüksek emelimiz, Allah yolunda şehit olmaktır.»

Hasan El Banna, daha Müslüman Kardeşleri kurduğu sırada, örgütün bir siyasi parti teşkil etmediğini belirtme ustalığını gösterdi. Ama sözlerine hemen şunu eklemekteydi: İslâm, özü itibarıyla, dünya ve ahret işlerini ayırmıyordu. O halde, o da çağının insanlarının derterlerine çare arayacaktı.

Hasan El Banna'nın camilerde ve kahvelerde halka söylediği görüşler, çeşitli broşürlerde, Müslüman ülkeler devlet başkanlarına ve bakanlarına gönderdiği mektuplarda açıklanmıştır. O, Kur'an öğretilerinin titizlikle uygulanmasını istemekteydi. Kur'an bütün faziletlerin ve bütün insan ilimlerinin senteziydi. Bir modern devletin, kültürel, sosyal, askerî iktisadî, siyasi, teşriî hayatını yönetecek Kur'andan başka belge olamazdı.

Hasan El Banna, yabancı egemenliğinden ısrar eden milliyetçilere, İslâm milletinin gerilemesinin Batı ile temastan ileri geldiğini söylemekteydi. Batı, fethettiği ülkelere, kendi kurumlarını ve âdetlerini zorla

kabul ettirmişti. Milliyetçiler, kâfirlerin «rezalelerini» reddederek işe başlamalıydılar: Günlük hayatta kadın erkek ayrılmalıydı. Kadınlar, sokakta örtünmeliydi. Alkol, uyuşturucu maddeler, kumar, sinema, cinsî arzularını kamçılayan şarkılar, balo, dans, hafif yayınlar, İslâmı tahkir eden yazılar, lâik okullar, Avrupaî giyim, kısaca İslâm toplumunu «bozan» her şey, kanun yoluyla yasaklanmalıydı.» İslâm, (onüç yüzyıl önce) dünyanın en kudretli, en faziletli ve en asil milletini yaratmış değil miydi?»

Fakat Batı uygarlığına karşı çıkan Hasan El Banna, Faşist İtalyanın hayranıdır. Habeşistan fethi sırasında, İtalyanların cesaretini övmüştür. Nâzi Almanyası radyolarının — Mısır radyosundan farklı olarak — «halkı aydınlatacak sıhhatli programlar» yayınladığını ileri sürmüştür. Esasen politik hedefleri, doğrudan doğruya Avrupa totaliter rejimlerinden alınmıştır. Hasan El Banna, milleti bölen partilerin yasaklanmasını istemektedir. Genel oy ve parlamentoçuluk, devlet otoritesini zaafa uğratmaktadır. Bütün yetkiler, Halifenin elinde toplanmalıdır. Bu fikir, söz halkındır deyip, sonra hemen onu halktan alan bir «demokrasî» nin ihanetine uğradığını düşünen kitleler için cazipti.

SÜVEYS KUMPANYASI VE TOPRAK AĞALARI

Yeni İslâm devleti, kudretli bir orduya sahip olacaktı ve bu ordu, «İslâmın vatanını, bütün dünyayı kapsayacak biçimde genişletecekti.» 1954 suikastına katıldığı için asılan Abdülkadir Oda, «İslâm ve Politik Kurumlarımız» adlı eserinde aynı fikri geliştirmektedir: «Hükmetmek, fakat hükmedilmemek İslâmın tabiatıdır. İslâm, bütün milletlere kanununu empoze edecek ve iktidarını bütün dünyaya yayacaktır.» Bunlar İngiliz işgalinden fena halde yaralanan bir halk için, ânin iktidarsızlığı ölçüsünde büyük rüyalar getiren coşturucu sözlerdi.

Hasan El Banna, fakir kitlelerin sevgisini kazanmak amacıyla aynı demagojik usullere başvurmuştur. İslâm'a yabancı oldukları gerekçeyle, komünizme ve sosyalizme karşıdır. Öte yandan, mülk sahiplerinin «açgözlülüğü», «istibdadı» ve «egoizmi» konusunda şiddetli, fakat müphem hücumlar yapmaktadır. Hasan El Banna, sosyal adaleti gerçekleştirmek ve refahı yaymak için şu tavsiyelerde bulunmuştur: Tefeciliğin yasaklanması zekâtın alınması, fakirler için bakım evlerinin kurulması, ufak memur ve işçilerin hayat seviyesinin yükseltilmesi... Özel teşebbüsü mukaddes sayan Hasan El Banna, 1928 yılında Mısır Başbakanı Muhammed Mahmud Paşaya yazdığı mektupta şöyle bir teklif ileri sürmektedir: «Yabancı milyonerlerle, onların haklarının ve ruhlarının korunmasını teminat altına alacak olan İslâm esaslarına göre bir anlaşma yapılmalıdır.»

Büyük Liderin doktrini, kurulu düzenin bütün güçlüklerine ferahlık getirmektedir: Büyük toprak sahipleri, özellikle köylerde gelişen karşı — devrim hareketinden memnurdurlar. ufak partiler ve küteler üzerinde Vafd Partisinin (Mısır bağımsızlık mücadelesini yapan CHP'ye benzer siyasi teşekkül) artan nüfuzundan endişeli Saray, Müslüman Kardeşlerin parlamento aleyhtarı kampanyalarından hoşnuttur. Kral Faruk, Hilâfetin tesisi ile, kendisini 300 milyon müslümanın lideri yapacak olan Müslüman Kardeşlerin çağrısından gurur duymaktadır. İngilizler de İslâm öğretilerinin dar bir anlayışına dayanan bir «antiemperyalist» hareketten endişeli değillerdir. Bu şartlar altında, Vafd Partisi militanlarının ve işçi yöneticilerinin peşine düşen Kraliyetin, Hasan El Banna'ya tam serbesti tanınması normaldir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Bu hayır işlerinin parası nereden gelmektedir? Müslüman Kardeşlere ait gittikçe zenginleşen bir sürü sınaî ve ticarî teşebbüs vardır. Bunlar, Hasan El Banna'nın dediği gibi, «Allahın inayeti ile» ve özellikle İkinci Dünya Harbinin yol açtığı korkunç spekülasyon sayesinde, onu desteklemektedirler.

Büyük Lider, muarızlarını cevaplandırırken, bir kez emperyalistlerin Süveyş Kanalı Kumpanyasından 500 Mısır Lirası bağış aldığı açıklanmıştır (Hasan El Banna'nın «Pratik zihniyetli bir halk mıyız?» adlı eseri, Kahire 1946).

İkinci Dünya Harbinin sonunda, Müslüman Kardeşler, 500 bin üyesi ve bir o kadar da sempatisi olduğu iddiasındadır. Zengin ve kudretlidir. Büyük bir gizlilik içinde kurulmuş silahlı birlikleri (paramiliter) vardır.

Hasan El Banna, 1938 yılından itibaren hareketi için üç aşama tesbit etmiştir: Önce kitlelerin İslâmlaştırılması, sonra denemeli bir kadro ve örgütün kurulması ve nihayet «doğrudan doğruya eylem»e girişilmesi. Bu üçüncü aşama —ki terörizm aşamasıdır— onun hayatına mal olacaktır.

YERALTI ÖRGÜTÜ

(İlk terör hareketi, 1954 yılı 24 Şubatın da Başbakan Ahmet Mahir Paşa'nın öldürülmesiyle başlatılmıştır. Vafd Partisi lideri Nâsır Paşa, bir kaç suikast teşebbüsünden güç kurtulmuştur. İngilizlere yakın bakan Emin Osman Paşa, polis şefi Salim Zeki Paşa, hâkim Ahmet El Hazinedar ve nihayet Başbakan Nokrâşî Paşa Müslüman Kardeşlerin kurşunları altında can vermişlerdir.)

Böylece yavaş yavaş anlaşılmalıdır ki, Müslüman Kardeşler, şeriatı dayanan bir devletin tesisini arzulayan bir dinî dernek değil, şiddet ve terör yolu ile, din perdesi altında, iktidarı ele geçirmek isteyen siyasi bir teşekküldür.

Hasan El Banna, 1947 yılı Ocak ayında bizi kabul ettiğinde, gözünü kırpmadan, örgütünün «her türlü teröre, ihtilâle ve şiddete karşı olduğunu» söylemekte ve suikastlere ilgisiz bulunmadığını ileri sürmekteydi. Kendisi iki yıl sonra meçhul kişiler tarafından (muhtemelen altı hafta önce öldürülen Nokrâşî Paşa'nın intikamını almak isteyen Mısır gizli emniyet ajanları tarafından) öldürüldü. Sonradan anlaşıldı, ki Büyük Lider, Müslüman Kardeşlerin yeraltı örgütünün orkestra şefi ve dahî beyndir..

Büyük Lider, kılıcı, Kur'anın emrine vermeyi 1940 yılında kararlaştırmıştır. Esasen Müslüman Kardeşlerin amblemi Kılıç ve Kur'an'dır. O tarihte, Mihver orduları General Rommel'in kumandasında Mısır'ın fethi için beklemekteydi. Hasan El Banna, Almanları kurtarıcı olarak karşılama hazırlığındaydı. Dostu General Aziz El Masrî aracılığıyla (eski Mısır Genel Kurmay Başkanı ki uçakla düşman hatlarına geçmeye çalışırken tevkif edilmiştir) Alman ordusu ajanları ile temas kurmuştur. Büyük Lider, bu ajanların yardımıyla komando birlikleri, sabotaj ve terör grupları teşkil etmiştir. Son derece kusku ve ihtiyatlı olduğu için, yeraltı örgütünün bütün üyelerini yalnız kendisi tanımaktadır. Örgüt üç kişilik piramit biçiminde hücrelerden kuruludur. Üyeler, önceden kesilmiş bir ruh ve beden eğitimine tâbi tutulmaktadır. Kayıtsız şartsız sadakatları en zor denemelerden geçirilerek sağlanmaktadır. Kur- Klux - Klan'ın usullerini hatırlatan bir girişimdir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar hastahane ve dispanser açmıştır. Fakirlere parasız binlerce övün yemeğinde, işçilere sosyal hizmetler tesis etmektedir.

Büyük Lider, bu müsamahadan geniş ölçüde yararlanmıştı. 1927 yılından İkinci Dünya Harbine kadar, ülkeyi karış karış dolmuş ve büyük şehirlerde, taşra kasabalarında şubeler kurmuştur. Açıkça bir siyasi parti olarak ortaya çıkamayan hareketin halk temelini genişletmek için, Kur'an okulları, atletizm klüpleri, meslekî okullar, bir numune çiftliği, 20 kadar

Müslümanlar, bir odaya alınmaktadır. Yarı kadar kadar, Allahın emrinde ölünce kadar Zengin ve öldürmenin onu Cennet'e götürür. Bu sözler, en ufak bir şüpheli en şiddetli ölümler ve Cehennem cezasıyla cezalandırılacaktır. Aday, buna sonra, bir elinde tabanca, öteki elinde bir emre körükörüne itaat etmesi hususunda yemin etmektedir.

«HÜR SUBAYLAR» VE

MÜSLÜMAN KARDEŞLER

(Nâsır'ın yönettiği «Hür Subaylar» örgütü, 1940 yılında, şimdi Meclis Başkanı olan Enver El Sedat aracılığıyla Müslüman Kardeşlerle temas kurmuştur. Gizli temas, çoğalmış, Hasan El Banna, Enver El Sedat, General Aziz El Masrî ile tanıştırmıştı. O da Hür Subayları Alman ajanlarıyla temas geçirmiştir. İki örgüt de, birbirini tanımak çabasındadır. Bu yapılamayınca, örgüt de öbürünü ele geçirebilmek için şüpheli sızmalara girişmiştir.

1942 yılında Nâsır, iktidarı ele geçirmeyi planlamıştı. Sedat, Müslüman Kardeşler komando birliklerinin darbeye iştirakini sağlamakla görevlendirilmiştir. Ama Büyük İktidar ile konuşma tam bir hayal kırıklığı ile sonuçlanmıştır. Hasan El Banna, onu dikkatle dinlemiş, heyecandan ağlamış, fakat «Al İktidar muvaffak etsin» demekle yetinmiştir. Bu sözün üzerine darbe teşebbüsünden vazgeçen Nâsır, Müslüman Kardeşlerin kendisini «yaşayolda bırakışını» affetmeyecektir.)

Nâsır, bir kaç yıl sonra Hasan El Banna'nın vatansever bir heyecanla ağladığı sırada, kendisine serbest faaliyet imkânı veren Nâsır'daki Nahas Paşa ile ve İngiliz Büyükelçisi Doğu Müşaviri General Clayton ile olan ilişkiler kurduğunu öğrenerek, muhalefatinin ikiye bölünmesini ölçme fırsatını bulmuştur. (Mısırda Milliyetçilik ve İhtilâl P. 1964, S. 183).

Bu olaydan itibaren Hür Subaylar ve Müslüman Kardeşler arasında ortak cephe bozularak, beraber, karşılıklı güvensizliğe rağmen, iktidar yarışı onları komşu yollarda yürütmek ve iyi ilişkiler devam edecektir. Nâsır, Filistin Savaşında Hür Subaylar ile Müslüman Kardeşler sıkı işbirliği yapacakları Filistin'de çarpışan Müslüman Kardeşler komandolarını, Nâsır'ın subayları yetiştireceklerdir. 1951'de İngiliz işgal kuvvetlerine karşı Kanal bölgesinde, Vafdçılar ve komünistlerle birlikte Müslüman Kardeşler de çarpışacaklardır.

23 Temmuz 1952'de Nâsır iktidarı ele geçirdi. Müslüman Kardeşler biraz düşününce, Nâsır'ı desteklemeyi kararlaştırmışlardır. Esasen İhtilâl Konseyinde kendisine taraftar subaylar da vardır. Genç subayların, yavaş yavaş Müslüman Kardeşle-

Müslüman Kardeşlerin Hasan El Bann'dan sonraki iddeleri Hasan El Hudeybi, ihtilâlden hemen sonra General Necip ile.

rin eline geçebilecek bir şeriat devleti kurmaya yönelebilecekleri ümidini taşımaktadırlar. Hasan El Banna'nın katillerini bulmak için tahkikat açtırmıştır. Bütün siyasi partileri kapattığı halde, «dini dernek» sayarak Müs-

lüman Kardeşler Örgütünün faaliyetini serbest bırakmıştır. Nâsır, iktidar hariç, onlara her şeyi vermeye hazırdır. Ama onlar iktidarı istemektedirler. Çatışma, böyle başlamıştır.

NÂSIR'A KARŞI KOMPLO

Eric Rouleau, şöyle devam etmektedir: «Eğer 1965 Temmuz — Ağustos aylarında Müslüman Kardeşlerin Nâsır'a karşı giriştiği komplota muvaffak olsaydı, dünya basını, haberi manşette şu başlıklarla verecekti: «Nâsır katledildi — Kahire'de kan banyosu — Terörcü komandolar belli başlı yöneticileri gece öldürdüler — Yüzlerce komünist temizlendi — Dinamitle seri halinde sabotajlar — Kahire karanlığa gömüldü — Mısır'ın dış ülkelerle irtibatı kesildi — Kahire radyosu, ordunun, komünizmin ve dinsizliğin hâkimiyetine son verdiğini açıkladı — Kur'an Mısır'ın Anayasası ilân edildi.»

Komplot ortaya çıkınca, Şubat'tan beri 356 Müslüman Kardeşin yargılanmasına başlandı. Sanıkların hepsi, suçunu itiraf etmedi. Bazıları, işkence altında itirafta bulduklarını ileri sürdüler ki bu akla yakındır. Buna karşılık, iddia makamının ortaya koyduğu belgeler, sanıkların itirafları, tanıkların ifadeleri ve gizli depolardan çıkarılan bol sayıda tabanca, tüfek, mitralyöz, el bombası, dinamit ve her türlü patlayıcı madde, yeraltı örgütünün taarruza geçmek üzere olduğunu apaçık ortaya koymaktadır.

Nâsır'ı öldürmek için, en azından üç ayrı proje sahneye konulmuştu. Nâsır'ın öldürülmesi, terör kampanyasını başlatmanın işareti olacaktı. İlk projeye göre, Başkan, ihtilâlin yıldönümü olan 23 Temmuz merasiminde öldürülecekti. Bu proje başarıya ulaşmazsa, İskenderiye'de Kral Faruk'un tahttan feragat ettiği 26 Temmuz merasiminde, Müslüman Kardeşler, yeniden şanslarını deneyeceklerdi. Nihayet son teşebbüs, Nâsır, Yemen meselesinde bir uzlaşmaya varmak için Kral Faysal ile müzakereye giderken, 21 Ağustos günü uçağa binince yapılabilecekti.

Mısır gizli servisleri bu üç komployu son dakikada ortaya çıkardılar. Fakat garip-

tir ki, gizli servis mensupları, komponun genişliğinin bilincine en son varan kişiler oldular. Nâsır'a suikast denemesi üzerine 1954 Aralık ayında örgütlerinin feshedilmesinden sonra Müslüman Kardeşler, büyük bir gizlilik içinde yürüttükleri faaliyetlerini yavaşlatmışlardı. Fakat 1963 yılı başından itibaren, aktif biçimde hükümet darbesini hazırlamaya koyulmuşlardı. Üstelik, yeraltı örgütü şeflerinin bir çoğu, daha önce ceptikleri mahkûmiyetleri dolayısıyla, polisin yakından tanıdığı kişilerdi.

AMERİKALI DİPLOMATIN

İFŞAATI

1965 ilkbaharından itibaren darbe söylentileri yayılmış, mutlaka bir harekete girişileceği haberi Batılı gazetecilerin kulaklarına dahi gelmişti. Meselâ Paris'te görevli genç bir Mısır subayı, yakınlarından birine şunu açıklamıştı: «Nâsır'a, Irak'ta Kasım'ın başına gelenden daha müthiş bir akıbet hazırlamak için her şey tamamlanmıştır. Başkanın parça parça edeceğimiz» Haziranda Cezayir'deydik. Orada bir sürü istihbarat ajanı bulundurulmasına rağmen, Mısır'ın Bin Bella'nın düşürülüşünü nasıl önceden öğrenemediğine hayret ediyorduk. Cezayirdeki Arap diplomatlarının çoğu ise «Nâsır'ın sırasının gelmek üzere olduğunu» bildikleri iddiasındaydılar.. Kahireden gelen bir Amerikan şahsiyeti, bizim huzurumuzda, bir kaç Mısır subay grubunun Nâsır rejimini devirmeye hazırlanmış olduğunu söyleyecek durumda bulunduğunu ileri sürdü.

Mısır gizli servisleri bu ölçüde beceriksiz miydi? Yoksa haince bir vurdumduymazlık içinde miydi? Sosyalist Arap Birliğinin (tek parti) bir taşra ilindeki militanları, Cumhurbaşkanlığına, subaylar arasındaki şüpheli faaliyetler konusunda bir kaç rapor göndermişlerdi. Polis, başlangıçta «fantezist» bularak raporlara önem vermedi. Fakat Başkan Nâsır'ın emrettiği özel bir tahkikat, ordu ve polisteki şebekeleri ortaya çıkardı. Şebekelerde, kilit noktalarda bulunan birçok subay vardı. Bunlardan biri, İsmail Fayumî, Cumhurbaşkanlığı Muhafız Birliğinde bulunmaktaydı. Fayumî, Temmuz sonunda tevkifler artarken, Başkan, Suudî Arabistan'a gidişi ya da dönüşü sırasında öldürmekle görevlendirilmişti.

Eylül sonundan itibaren idarede geniş bir temizliğe girişildi. Büyük ölçüde tevkifler yapıldı. Müslüman Kardeşlerin dış ülkelerdeki bir temsilcisine göre, 40 bin kişi tevkif edilmiştir. Daha mütevazı tahminlerde 8 bin rakamı ileri sürülmektedir. (.....)

YABANCILARIN PARMAĞI

Duruşmalar sırasında Cumhuriyet Savcısı, sanıkların yabancılardan yardım gördüklerini söyledi. Gerçekten duruşmada, sanıkların da itiraf ettikleri üzere, Müslüman Kardeşlerin Sudan yolu ile Suudî Arabistan'dan gelen önemli miktarda silâh ve parayı aldıkları tesbit edildi. Müslüman Kardeşlerin bir sürü Arap ülkesinde, özellikle Suriye, Ürdün, Lübnan ve Sudan'da kolları bulunduğu doğrudur. Ayrıca Kuzey Afrika'da, Eritre'de, Pakistan'da, İran'da Seylan'da ve Endonezya'da Müslüman Kardeşlere bağlı hareketler vardır. Müslüman Kardeşlerin dış ülkelerdeki başlıca temsilcisi Said Ramazan'ın —ki Kahire'de gıyaben yargılandı— Nâsır'a düşman bütün ülkelerde prensler gibi ağırlandığı muhakkaktır. Said Ramazan'ın geçenlerde Tunus'ta, devletin en yüksek kişileri tarafından karşılanması dikkati çekmiştir. Müslüman Kardeşler Örgütünün, kuruluşundan beri İngiliz istihbarat servisleri ile yakın ilişkiler kurması, Kahire'de ileri sürülen bir iddiayı da oldukça inandırıcı bir hâle getirmektedir. Bu iddiaya göre, bir süre önce Seylan Parlamentosunda Amerikan ajanı olmakla suçlanan Dr. Said Ramazan, CENTO, desteğine sahiptir.»

Suudî Arabistan'a aşırı yaklaşma, İslâm Zirve Konferansı oyunlarıyla ilgilenme sayesinde, şimdiden ülkemizde önemli bir desteğe sahip bulunan şeriatçı kralın, Müslüman Kardeşler paralelinde ve fiilen emperyalizm elindeki örgütler aracılığı ile Türkiye'yi nasıl bâdirelere sürükleyeceği düşünülmektedir. Her geçen gün, Sayın İnönü'nün ortaya attığı «iç harp tehlikesi» ihtimalinin, bir seçim mübâlahası olmadığını göstermektedir. Dikkatli olmalıyız.

Müslüman Kardeşlerin Kahire sokaklarında bir gösterisi

Sosyalizm Tartışmaları

AYDINLAR VE TOPLUMCULUK

Güney Dinç

(TİP İzmir İl Başkanı)

Azgelismislik halkımızın her kesimine işlemiştir. Batı'nın sanavileşme yıllarında kendi feodal düzenini asama yan, üstelik derebeyliğe yeni tavizler vermek zorunda kalan Osmanlı İmparatorluğu, üretim ilişkilerindeki geriliği ölçüsünde, düşünce alanını da da çağın gelişmeleri dışı da kalmıştır. Sömürücü yabancı sermayenin getirdiği burjuvalaşma görüntüsü ise, İmparatorluk'un müslüman olmayan uyrukluları ile, ticari kapitalizme kayan devrin yönetici tabakaları arasındaki köksüz ve zararlı bir batılılaşma özentisinden öteye gitmemiştir. Bu dönemde, Türk fikir hayatına öncülük eden entellektüeller, devrin pasazadeleri, feodal beylerin çocukları ve yabancı sermaye ile işbirliği yapan varlıklı ailelerden gelme Osmanlı aydınlarıdır. Yoksul halk çocuklarına kur'an ezberletirken, onlar, Montesquieu'yu, Rousseau'yu, Voltaire'i okumak fırsatını bulmuşlar, batı sanatına aşina olmuşlardır. Bu aydınlar, sınıfsal karakterleri gereği, Osmanlı İmparatorluğu'nun bir sömürge haline düşmesine çanak tutmuşlardır.

«Hürriyet, adalet, müsavat» teraneleri ile gelen, zamanın koşullarına göre, devrimci aydınların, genç subayların öncülük ettiği ikinci Meşrutiyet hareketi, ilk halledi bu ortamdan yararlanmak isteyen ve sınıfsal ölçemlerini eyleme döken işçilerin, grev ve sendikalaşma çabalarını, kan ve ateşle ezmiştir. 1908 aydınlarının getirdiği bu hürriyet anlayışı halkı olmamış, babalarının, dedelerinin sömürge durumuna düşürdüleri Osmanlı ülkesinde, yabancı sermayedarların imtiyazlarını korumaya yönelmiştir. Bu arada, satılmış kalemlerin at oynattığı, Babıâli basını da yabancı kapitalisti savunmuş. Türk işçisine karşı girişilen şiddetli hareketlerini halka hoş göstermeye çalışmıştır.

Birinci Dünya Savaşı yenilgisinden sonra, Türkiye'nin egemenlik haklarına sahip çıkamayacağına inanan ve bunun propagandasını yapan önemli aydınlar, hiç de küçümsemeyecek bir sayıda olmuşlardır.

«Spontane» bir hareket olarak başlayan Ulusal Kurtuluş Savaşı'mız, emekçi halkımızın emperyalizme karşı bütün varlığını ortaya koyarak kazandığı bir başarıdır. Ancak, savaş sonrası izlenen ekonomik ve sosyal politika, emekçi sınıfların yararına olmamıştır. Bir yandan yabancı sermaye tasfiye olunurken, öte yandan yerli kapitalizmin geliştirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu dönemin yöneticileri de, askerler ve aydınlardır. 1924 İzmir İktisat Kongresinin de alınan kararlar ışığında 1925 yılında çıkarılan tahriri Sükun Kanunu ile işçi hareketleri bir kere daha önlenmek istenmiş, «sınıfsız toplum» sloganı gölgesinde emekçi halkın örgütlenmesi geciktirilmiştir.

1936 yıllarında, İtalya'da Mussolini Duce, Almanya'da Hitler Führer sıfatlarını alırken, C.H.P. Kurultayı da bu faşizm salgınından payını almış ve sayın İnönü'ye «Millî Şef» ünvanını yakıştırmıştır. Bu dönemde C.H.P. henüz kurtuluş savaşı kumandanlarının yönetimindedir ve bir

zamanlar emperyalizme karşı yürütülen savaşın kurmayını, bu defa bir başka esintiye kapılarak faşizme övgü tutmuşlardır. Böylece halkı ederek halktan tamamen kopmuş, entellektüel yöneticiler ile, zorla palazlandırılan kaçak burjuvazinin kucagina düşmüştür.

İkinci Dünya Savaşı, faşizmin bozgunu ile sona ermiştir. Klâsik demokrasiler güce kazanmış, sosyalist iktidarlar çoğalmıştır. Çağın zorlamaları çok iyi izleyerek, bunları en mükemmel şekilde yozlaştırmasını bilen sayın İnönü bu defa da demokratik gelişmeye ayak uydurur görünmüştür. sadece 1946 yılının birkaç ayı içerisinde kurulan ve sayıları onbesi geçen toplumsal partileri cesitli sebeplerle ezip geçerken, ileride Türkiye'nin kaderini teslim edeceği Demokrat Parti'yi kendi avucularında büyütülmüştür. Elbette ki, 1950-1960 döneminin, sömürücü sınıfların iki menfaat gurubu arasında geçen kısır çekişmelerinde, bu ovunu halka bir demokrasi gibi sunan CHP aydınlarının sorumluluğu büyüktür. Bugün dahi aynı yolda ısrar etmeleri, C.H.P.'li aydınların sınıfsal yönünü ortaya koymaktadır. Sosyal adaletsizliğe, emek sömürücü lüğüne dayanan bir düzenin yıllarca savunuculuğunu yaptıkları sonra, böyle bir alt yapının kaçınılmaz sonucu olan tutucu değerlere karşı, gericilikle, nureculukla mücadele adı altında kandırılmış halka küfür etmek, en azından gerçekleri arlamamak demektir. Tabii işin içinde bir artniyet yoksa.

Arada sırada düzgün birkaç söz etmek, ilericiliğin ölçüsü değildir. Millî bağımsızlığın bir kaç gün sonra vatanlanacak sözlerle korunmaya çalışıldığı en iyi toplumlar arasında birisidir. Hele toplumcu görünerek umut verici bir uyanışa sahip çıkıp onu da yozlaştırmak için, geçerli fakat samimiyetsiz sloganlarla halkı aldatmak, artık hoş karşılanırlar bir davranış olmaktan çıkmıştır. Hepimiz, Köy Enstitülerinin neden kapatıldığını, büyük ağzılarda bir sakız gibi çiğnenen Toprak Reformunun neden gerçekleşmediğini, halkımızın neden devlet çilikten soğutulduğunu, ikili anlaşmaların, petrol oyunlarının iç yüzünü artık çok iyi biliyoruz. Çelikbaş'la Mehmet Turgut ve onların Başbakanları, yani Menderes'ler, İnönü'ler ve daha sonrakiler arasında fazla fark görmüyoruz. Çünkü olayları, bir toplumcu gözüyle, yani sınıfsal yönleriyle değerlendiriyoruz. En önemlisi, siyasal örgütleri, mensup oldukları sınıflara göre değerlendiriyoruz.

Gerçekler, gözlerimizin önündedir. Aydınlar, işin başındanberi kendi sınıfları için çalışmışlardır. Bu arada namuslu toplumcu aydınlar da olmuştur. Ancak bu kişiler, bilinen faşist metodlarla susturulmuş, ya da saf dışı edilmişlerdir. Ekonomik kurallar aksamasızın işlemiş ve öngörülen hedeflere varmıştır. Eğitim, kurulu düzenin -ki buna düzensizlik demek daha uygun olur- devamını ve korunmasını sağlayacak elemanları yetiştirmek amacıyla yöneltmiştir. Kafa

lar, böyle bir düzene göre oluşturulmuş ve yıkanmıştır. Bu gün dahi, pek çok okuması yazması kafa yapısı, yetiştirilme tarzı, toplumsallığı kolayca anlamasına elverişli de gildir. Cumhuriyet devri, fes verine şapkayı getirmiş ama, kafaların içinde pek fazla değişiklik yaratmamış. Osmanlı aydını, Cumhuriyet devrinde de, ütülü pantolonu ile aramızdadır. Bu yüzdendir ki, karitülasyonun yerini konsorsyum; Fransız, Alman hayranlarının yerini Amerikan dostları kolaylıkla almışlardır. Komprador burjuvazi, o günlerde ne ise, şimdi de aynı durumdadır. Artık mesele lerimizi, kişilerin namuslarından, iyi niyet gösterilerinden kurtarıp, sistemlerin temelini oturtmak zorundayız. Toplum bu hedefe göre hazırlamak zorundayız. Yani sosyal uyanışın bir kere daha yozlaştırılmasını önlemek mecburiyetindeyiz. Bu da ikinci kurtuluş hareketini hangi sınıfların öncülüğünde yürüteceğimizi bilmemize bağlıdır.

Hareket noktamız ekonomiktir. Halkımızı ekonomik bağımsızlığa, ve siyasal özgürlüğe kavuşturmak istiyoruz. Yabancı ile işbirliği yapıp, halkı ortaklaşa sömürenler, ikinci kurtuluş hareketine katılmazlar. Eğer katılmak ister görünürlerse, bunun altında bir oyun aranmalıdır. Ekonomik bağımsızlığın ardından, toprak reformunun geleceğini bilenler, bankacılığın, sigortacılığın, dış ticaretin kamulaştırılmasından çekinenler, devlet eliyle milyonlar yaratma çabalarına girenler, bu eylemde yer almazlar.

Şu halde, ikinci kurtuluş hareketimizin öncülleri kimler olacaktır?

Politik eylemde bu işi üzerine alan ve bu davaya sahip çıkan tek siyasal örgüt, Türkiye İşçi Partisidir. Yukarıda belirtilen sebeplerden dolayı statükocu partiler bu eyleme katılmıyorlarsa, böyle bir hareket içerisinde yer alamayacaklarını kendileri de doğrulamış olmaktadır. T.I.P. ulusal bağımsızlığımızın kazanılması yolunda atılacak adımları, hangi partiden gelirse gelsin, destekleyeceğimiz söylemiştir. Ancak, C.H.P. ya da A.P. antiemperyalist olmuyor diye T.I.P.'e güvenmenin yeri yoktur. Bugün, Türkiye İşçi Partisinin öncülük ettiği bir yol vardır ve bütün toplumcular bu yolu izlemek zorundadırlar. Bütün devrimci güçlerin, ilericiler derneklerin, millî bağımsızlık yolundaki kuruluşlarının bu hareket içerisinde yerlerini almaları gerekir. Nitekim böyle bir toplanma başlamıştır da. Kendi köşesinde oturup, ortanın soluna mı geçsem daha fazla oy alırım, ya da sağda kalırsam mı seçmenler beni daha fazla hoş tutar diye geveleyip duran C.H.P.'yi hiç istemediği halde, antiemperyalist cephe içerisinde göstermeye çalışmak, İnönü'den fazla İnönü'cülük yapmak olur. Kaldı ki, Sayın İlhami Soysal'ın Akşam Gazetesi'ndeki anketine verdiği cevapta «Türkiye'nin tam anlamı ile bağımsız olmadığı söylenmez» diyen İsmet İnönü'den ve onun devekuşuna dönen partisinden birşey beklenemeyeceği ortadadır.

Elbette ki, ekonomik kurtuluş hareketinin başarıya ulaşmasında, bu harekete katılan bütün sosyal güçler ve toplumcu kuruluşlar büyük önem taşırlar. Kuruluş amaçlarına göre, her birine düşen önemli görevler ve sorumluluklar vardır. Aydınlarımız bu defa halka hizmet etmek fırsatını ellerinden kaçırmamalıdır. Ancak, eylem içerisindeki tek toplumcu parti ile, partiler dışı kişiliğini korumak isteyen bir derneğin rekabete girişmesi, ben sen çen daha toplumcu anlamında sözler edip gülünce durumlara düşmemesi gere-

kir. Aksi halde işin ciddiyeti kaybolur.

Türkiye İşçi Partisinin ikinci kurtuluş savaşının siyasal öncülüğüne sahip çıkması, onun sınıfsal niteliği sonucudur. Bu yüzdendir ki, «işçi sınıfı»nın öncülüğü zorunludur. Türkiye İşçi Partisine katılacak aydınlar, bütün emekçilerle kader birliği yapacak kişilerdir. İşçi sınıfının öncülüğü, sosyalizmin eyleme dökülüsüdür. Kaldı ki, bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de hareket işçi sınıfından ve şehirlerden doğmuştur. Köye gidilmektedir ve gidilecektir. Son Senato seçimlerinde, T.I.P. hemen her köyden oy almıştır. Buna karşılık, entellektüellerden alınan oylarda azalma görülmüştür. Bu da, T.I.P.'nin sınıfsal karakterini koruması gerektiğinin başka bir kanıtıdır. Şimdi bu durumu bir doğru olarak nitelendirip ısrarla T.I.P.'e yüklenmek, aydın-ışçi çatışmasını yaratmak, tüzükteki bu maddelerin aynen korunmasını daha da gerekli kılar. Partiyi her katılmak isteyen, ardından bir taviz koparmak isterse, bu iş ne-reye varır. Pazarlık kapısı bir açılmaya görsün, bütün çabalar bosa gitti demektir.

Yazımızın başında da belirttiğimiz gibi, azgelismislik içimize işlemiş. Her tartışma

mızda, her davranışımızda, az gelişmiş bir toplumun kişileri olmanın dengesizlikleri, kompleksleri kendiliğinden çıkarıyor ortaya. Doğruyu, iyi yi gördüğünü sanan aydınlarımız hemen çevrelerinden soyutlanıyor, evreni, kendi kafalarında kurdukları yönün geye oturtamamının öfkesi içinde hırçınlaşıyor ve olumsuz bir ortama düşüyorlar. Sonra da, kırılganlıklar, dar-gınlıklar başlıyor. Böylece toplumsallıktan bireyciliğe geçiş gibi ters durumlar çıkıyor ortaya. Üzülerek belirtelim ki, bu tartışma bu tartışmada da böyle durumlar çıkıyor ortaya. Üzülerek belirtelim ki, bu tartışmada da böyle durumlar oldu. Gerçekten yararlı birkaç yazının dışında, işin birden bire dedikoduya dökülürmesi, gereksiz ve mesnetsiz suç lamaları halini alması, imza sahipleri hesabına üzüntü ve riçidir.

T.I.P.'nin gerçekten tartışılması gereken yönleri üzerinde, pek az duruldu. Hemen hemen hiç yol gösterilmedi. Tartışmacıların çok iyi belirttikleri gibi, T.I.P. bu kampanyadan elbette ki bir zarar görmeden çıkacaktır. Çünkü artık, ne türlü oturulursa oturulsun, eğri söz ile doğru sözü ayıracağız var bu toplumda.

BAY AVCIOĞLU'NUN DEDİKLERİ

Fethi Naci

Bay Doğan Avcioğlu, YÖN'ün geçen sayısında, «Yapma Fethi Naci» başlığıyla yayınladığı cevapta, bir buçuk ay önce yayınlanan bir yazıyı («İlerici Askeri Rejimler ve Marksist Teori» okurların unutulabileceğini sanarak, birtakım yanıltmacalara girişmiş. Bunları açığa vurmak kaçınılmaz bir görev oldu. Önce sunu belirtiyim: Amacım «ara tabakalar»ın önemini tartışmak değil. Ben de Avakov'la Stepanov gibi düşünüyorum: «Ara sınıflar hem ilerici akımlar için, hem de en kötü itica için besleyici bir çevre olabilirler.» Amacım, başlatılmış ve sürdürülmek istenen birtakım oyunları açığa çıkarmak, marksist teorinin dejenere edilmesine, marksist teorisyenlerin yalan şahit durumuna düşürülmesi ne karşı çıkmaktır. Şimdi gelelim Bay Avcioğlu'nun dediklerine.

İKİ NOT ÜZERİNE

«Az Gelişmiş Ülkelerde Askeri Darbeler ve Demokrasi» adı altında topladığım derlemelere Mirski, Avakov ve Stepanov adlı üç Sovyet uzmanının «Millî Kurtuluş Devrimlerinin Meseleleri» konulu incelemelerini de almıştım.

15 Temmuz tarihli YÖN'de yayınlanan «İlerici Askeri Rejimler ve Marksist Teori» adlı yazıda bu uzmanlardan ve çevirdiğim incelemelerden de söz ediliyordu. Bay Avcioğlu, yayınladığı yazının başına koyduğu bir notta sözü Sencer Divitçioğlu'nun bir incelemesine getiriyor ve şöyle diyor: «Divitçioğlu'na göre, bu ara tabakalar, halk düşmanı ve tutucudur. İlerici bir rol oynamaları asla mümkün değildir. Aşağıdaki incelemede okuyacağınız marksist teorisyenler, Divitçioğlu'ndakinden tamamen aksi sonuçlara varmaktadır.»

«Tamamen aksi sonuçlar» denince ne gelir aklınıza? «Bu ara tabakalar her zaman halk dostudur, ilericidir. Mutlaka ilerici bir rol oynarlar.» Bay Avcioğlu'nun bu iddiası üzerine, yaptığım çeviri

ye bir not ekleyerek «Okurlar, Avcioğlu'nun dedikleriyle Sovyet marksistlerinin dediklerini karşılaştırarak ilgi çekici sonuçlara varabilirler.» demistim. Bay Avcioğlu 14 satırlık bir dipnota dört satırlık bir yazıyla cevap veriyor.

«1964'TEN İTİBAREN»
Bay Avcioğlu, iddiasını, benim çevirdiğim yazıya değil de 1964'ten itibaren yayınlanan incelemelere dayandırdığını söylüyor: «Doğan Avcioğlu'nun iddiası, bu ve bunun gibi 1964 yılından itibaren yapılmış araştırmalara dayanmaktadır.» diyor. İki araştırmamın rusca adını veriyor. (Bay Avcioğlu bu ara rusca da öğrenmiş demek!) Fakat o araştırmalardan tek satırlık metin aktarımı (citation) yapamıyor. Ben hatırlatayım kendisine; Mirski ile Pokataeva, birlikte yaptıkları araştırmada şöyle diyorlardı: «Geri kalmış ülkelerde, ordu, hangi sosyal menşeden gelirse gelsin, zorunlu olarak, ilerici bir güç değildir. Üçüncü Dünyada şartlar, Askeri hükümet darbelerinin çoğalmasına yol açmıştır. Bütün durumlarda ordu, bütün milletin çıkarlarının savunucusu olarak müdahale etmiştir. FAKAT BU İDDİA ANCAK BELLİ HALLERDE GERÇEĞE UYGUN DÜŞMÜŞTÜR.» (Bak: 15 Temmuz tarihli YÖN).

Bu sözler, Bay Avcioğlu'nun Sovyet marksistlerinin sözlerini nasıl dilediği gibi kullanmaya çalıştığını açıkça göstermektedir. İddiası bu araştırmalara dayanıyor mu? Anlaşılan Bay Avcioğlu bu metinlere nüfuz edecek kadar öğrenememiş rusçayı!..

«NAMAZ KILMAYINIZ...»
Bay Avcioğlu, hem iddiasını 1964'ten sonra yayınlanan incelemelere dayandırdığını söylüyor, hem de «Fethi Naci hiç değilse derlemede yer verdiği 1963 tarihli Mirski ve Avakov - Stepanov'un metinlerinin YÖN'ün yazısında söz konusu edildiğine dikkat etmeliydi.» diyor. Ne demişim ben kitabıma koyduğum dipnota: «Marksist teorisyenlerden

üçünün YÖN'de yayınlanan incelemede sözü geçen araştırmalarının çevirisini sunu yorum.» Bay Avcıoğlu, böylece, farkında olmadan gerçeği söylemiş oluyor. Yani benim çevirdiğim metin, YÖN'de söz konusu edilen bir metindir. Ben de başka bir şey dememişim zaten. Ama hangi söz konusu olan, Sovyet marksistlerinin 1964'ten sonra yayınlanan incelemeleriydi! Yani Bay Avcıoğlu'nun «iddiası» bu incelemelere dayanıyordu! Bir şey söyleyeyim mi? Bay Avcıoğlu, cevabını yazar ken, 1964'ten sonra yayınlandığını söylediği araştırmaların sadece adlarını biliyordu! Bu, apaçık ortada: O araştırmalardan tek satır zikredemiyor ve dört elle benim çeviriye sarılıyor! Ama nasıl? Bektaş gibi! Hikâye malum: Bektaş, «Namaz kılmayınız, eğer aptesli değilseniz» cümlesinin sadece işine gelen ilk kısmını akında tutar ve uygular. Bay Avcıoğlu da Bektaş gibi davranıyor, metnin bütününden koparak birtakım cümleleri istediği gibi yanyana getiriyor. Her dürüst yazarın saygı göstermesi gereken bir usule alırdır. Aynı sayfalardan aldığı cümleleri, arada atlamaya başladığını belirtmeden, dediği gibi monte ediyor.

Nedir amacı Bay Avcıoğlu'nun? Mirski'yi olsun, Avakov'la Stepanov'u olsun, sadece askeri çevreleri destekleyen uzmanlar olarak göstermek! Sovyet marksistlerini bir müdafaa şahidi olarak kullanmak! Onların, içinde «halk» sözü geçen, bütün cümlelerini görmezlikten gelmek! Öyle ki Mirski'den «Intelligentsia ile ordudan söz etmek istiyorum. Devrimci demokratlar ya da milliyetçi demokratlar açıkça bu çevrelerden çıkıyor.» cümlelerini aldıktan sonra, arada bir atlamaya başladığını belirtmeden, işine gelen bir cümleyi yukarıdaki cümlelere ekliyor. Oysa yukarıdaki cümlelerin devamı şöyledir: «Bunlar, sınıflar dışı ya da sınıflar üstü bir kuvvet değildir; belirli sınıfların çıkarlarını ifade ederler. Fakat, içinde bir şey yaptıkları toplum bir geçiş toplumu niteliği taşımaktadır; bu insanların dünya görüşleri bir gelişmeye uğrayabilir ve halihazırda gerçek bir kuvvete sahip oldukları ölçüde gidici değiştirebilecek durumdadırlar. Gidici hangi yönde değiştirileceği meselesi, yöneticilerin siyasî kanaatlerine ve ne ölçüde KİTLELERE BAĞLI OLDUKLARINA, ne ölçüde KİTLELERİN ÇIKARLARINI DİLE GETİR DİKLERİNE bağlıdır.» Bay Avcıoğlu, bu satırları atlamış ve atladığını da belirtmemiştir. Oysa bunlar, meselenin can damarını teşkil eden dü şüncelerdir.

Dört sütünlük cevabının bir sütununu benim yaptığım çeviriden aldığı parçalarla dolduran Bay Avcıoğlu, Mirski'nin vardığı sonucu, yani «eğer aptesli değilseniz» i unutmakta ısrarlı görünüyor. Ben hatırlatmak zorundayım: «Millî ve demokratik devrimin üçüncü yönelimi, demokrasinin geliştirilmesi, KİTLELERE DAYANAN BİR POLİTİKAnın tutarlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, ekonomik ve sosyal dönüşümlere HALKIN KATILMASIDIR. HALK KİTLELERİ; iste, antiemperyalist ve antiföodal devrim sonuna kadar ve tastamam gerçekleştirilmekte menfaatli olan tek kuvvet. (...) HALK KİTLELERİ; iste, emperyalizmden ve feodalizmden kesin olarak kurtulmak için kaçınılmaz-köklü sosyal dönüşümlerin kaynağı ve harekete geçirici gücü.» (Askerî Darbeler ve Demokrasi, s. 27)

Bay Avcıoğlu, Mirski'nin bu sözlerini herhalde «popülist» bulduğunu için görmezlikten gelmiştir! Bay Avcıoğlu'nun okurlardan saklamak istediği budur: Halk kitlelerinin önemi. Çünkü Mirski için aslolan halk kitleleridir;

ara tabakaların rolü «tanınması gereken bir imkân»dır, o kadar. Ve bu nokta son derece önemlidir. Ve Bay Avcıoğlu «halk kitlelerinin önemini kabul etmemek için her şeye razıdır!

Avakov ve Stepanov'dan yapılan aktarmalar da «Namaz kılmayınız» anlayışını dile getiriyor. Bu uzmanların temel yargıları şudur: «Ara sınıflar hem ilerici akımlar için, hem de en kötü irtica için besleyici bir çevre olabilirler.» Sonra şu açıklamayı yapıyorlar: «Ara tabakalar, genç hükümler devletlerde, kapitalist memleketlerde olduklarından daha kararsız ve şekilsizdirler (amorphe). Safalarında nüfusun en değişik unsurlarını toplarlar: Kabilelerden ve cemaatlardan gelen küçük tüccarlarla Cambridge ya da Sorbonne'dan diplomalı serbest meslek sahipleri! Bunun için, onların bağrından politika hayatına atılanlar arasında hem emperyalizme karşı amansız bir mücadeleye girişenler, hem de emperyalizmle işbirliği taraftarlarının olmasında şaşılacak bir yan yoktur.» (s.35) Bay Avcıoğlu bunları görmezlikten geliyor. Kitabın 33. sayfasının 3. paragrafında da görmezlikten geliyor. Avakov'la Stepanov'dan aldığı iki cümleden sonra, içinde «milletin çoğunluğunun temel gereklilikleri» gibi, «geniş halk kitlelerinin politik faaliyetinin seviyesi» gibi, «kitlelerin politik inisiyatifi» gibi, «millî devrimin gelişmesi için geniş halk kitlelerini harekete geçiremeyen küçük burjuva devrimci demokrasinin kararsız ve gelişmeli politikası» gibi sözler bulunan bütün cümleleri atıyor ve sanki ilk iki cümlelerin devamıymış gibi iki ki sayfa öteden aldığı bir cümle ile devam ediyor! Bay Avcıoğlu sevmiyor nedense «halk» sözünü, bir alerjisi var bu söze karşı. Ve sonra insanın gözünün içine baka baka «YÖN'ün yazısı, Fethi Naci'nin iki derlemesini gerçeğe uygun olarak değerlendirmiştir.» diyebiliyor! Ve «Fethi Naci'nin bunları nasıl görmezlikten geldiğine doğrusu şaşıktık.» gibi sözler edebiliyor! Ben şaşıyorum Bay Avcıoğlu'nun davranışına, çünkü başka türlü davranmak gelmez elinden. Öyle ki, ara tabakalardan söz ederken, cevabının bir yerine, «Tabii ki bu sözler mutlaka ilerici bir rol oynar» anlamına gelmekte değildir.» diye bir cümle sıkıştırarak 15 Temmuz 1966 da yazdığı nottaki «iddiası»ndan 2 Eylül 1966'da vazgeçmesine de şaşıyorum!

EL YARGISIYLA TARTIŞMAYA GİRİLMEZ!
Bay Avcıoğlu, Mirski'nin, Avakov'la Stepanov'un incelemelerini ilk defa benim çevirimden okuduğu, 1964'ten sonra yayınladığını söylediği yazılarını da sadece adlarını duyduğu için, ister istemez Hélène Carrère d'Encausse'un «ciddi bir araştırmacı» olmasına şüphe ediyor. YÖN yayınları arasında yeni çıkan bir kitapta «marksist olmayan» bir araştırmacı olduğunu özellikle belirttiği araştırmacıyı öne sürerek şöyle diyor: «Fethi Naci, Doğan Avcıoğlu aracılığı ile, bu Fransız araştırmacısını da tahrifçilikle suçlamış olmaktadır.» (Neyse ki beni şikâyet etmek için mektup yazacağı bir amir yok!)

Bay Avcıoğlu'na eski bir atasözünü hatırlatarak «El yargısıyla tartışmaya girilmez!» diyeceğim. Çünkü «marksist olmayan» bir araştırmacıya yazılan Bay Avcıoğlu, cevabında, «Halbuki daha önceleri, dünya marksistleri, genellikle millî burjuvazinin yeni den emperyalizmin kolları arasına atılacağı düşüncesindedirler. Bu yazarlar ise (Ya ni Mirski, Avakov, Stepanov. — F.N.) daha 1963'te «ara tabakaların belli şartlardaki ilerici rolüne dikkati çekmek

teydiler.» diyor.

Marksist olmayan araştırmacılar yaslanarak marksistliğe kalkışmanın sonu bu dur! Bay Avcıoğlu, marksist düşüncenin gelişimini düpedüz tahrif ediyor. Çünkü bu işlerle azıcık ilgilenen herkes 81 partinin 1960 kasımında yayınladığı ünlü bildiriye okuyacaktır. O bildiriye millî burjuvazinin ikili karakterinden söz edilirken aynen şöyle denmektedir: «Halihazır şartlar içinde, bağımlı ülkelerle sömürge ülkelerin emperyalist çevrelere bağlı olmayan millî burjuvazisi, objektif olarak, antifeodal, antiemperyalist devrimin esaslı görevlerinin yerine getirilmesiyle ilgilidir; bunun için, emperyalizm ve feodalizme karşı devrimci mücadeleye katılabilir. Bu anlamda, ilerici bir niteliği vardır.»

Bu sözler, dünya marksistleri tarafından, 1963'ten tam üç yıl önce söylenmiştir. Bilmene ne diyecek buna Bay Avcıoğlu? Sözü Salvador'lu yazarın incelemesine getirecek tartışmayı başka yönlere mi çekmek isteyecek? (Onun dediklerini de tam anlamamış ya, neyse.) Yoksa yeni fışıldama ve ifgal etme hikâyeleri mi icat edecek?

SIZE YAKIŞIYOR!
Bay Avcıoğlu'nun buraya kadar cevaplandığımda sözleri memleketimizde alışılan bir tartışma düzeyindedir. Fakat cevabını öyle bir paragrafla bitirmiş ki ben kendisinin «Doğan Avcıoğlu arkada şım» diye söz edemedim, bundan sonra da etmem. Tiksindirici bir iftirada bulunuyor Bay Avcıoğlu cevabının sonunda. «Askerî Darbeler ve Demokrasi» için MİLLİYET'te ve AKŞAM'da birer tanıtma yazısı yazan Tarık Durun'la Cengiz Tuncer'in kulağına ben dedikodular fışıldamışım, onları ifgal etmişim de o yazıları yazdırmışımı «Fethi Naci'nin kulaklarına fışıldadığı dedikodulara dayananarak...» diyor... Bay Avcıoğlu, cevabında, sık sık «Fethi Naci'ye yakıştıramadığımız» gibi sözler ediyordu. Ben tersini söyleyeceğim: Böyle sözler etmek Bay Avcıoğlu'na geçekten yakışıyor! (Kulağa fışıldamak konusunda söyleyecek çok şey var ama geçelim!)

Bay Avcıoğlu, cevabını, «Ama MİLLİYET ve AKŞAM yöneticilerinin, çirkin ve yalan suçlamalara sütunlarının âlet edilmesinden üzüleceklerini bilmekteyiz.» diye bitiriyor. Bay Avcıoğlu, bu cümlelerin açığı vurduğu davranışına ad verildiğini herhalde bilir. Ne diyeyim! Yakışıyor size Bay Avcıoğlu!

Bu hikâye burada biter. Nokta.

YÖN'ÜN NOTU:
Fethi Naci'nin çok ciddi, çok soğukkanlı ve çok terbiyeli yazısını cevap hakkına mutlak saygımız olduğu için aynen yayınladık. YÖN sayfalarını nelerle dolduruyorlar diye okuyucularımız bizi, ümit ederiz ki, konuşacaklardır. Fethi Naci'nin iddialarını, YÖN'de bir süre yazı yazmış bir insana gösterilmesini gerekli bulduğumuz saygı çerçevesinde cevaplandırılm:

1 — Biraz mantık bilenler, hemen farkına varacaklardır ki, «Ara tabakaların ilerici bir rol oynaması mümkün değildir» hükmünün tam tersi, «Ara tabakaların ilerici bir rol oynaması mümkündür» hükmüdür. Bunu Fethi Naci'nin yaptığı gibi, «mutlaka ilerici bir rol oynarlar» diye anlamakta ısrar etmek ve YÖN'ün yayınladığı yazıda ve 180 sayıdır çıkan YÖN'ün hiçbir satırında savunulmamış biçimde yorumlamaya kalkışmak, hatasını aya kabul etmeyen bir mizacı, haksızlığı ortaya çıkınca bir firar yolu bulmak için sürüklediği boca lama olarak kabul edilebilir. F. Naci «Ara tabakalar, mutlaka ilerici rol oynarlar» anlamına gelen YÖN'de çıkmış

tek bir satır gösteremese -ki gösteremez-, yaptığı yakıştırmadan ve tahrifçilikten mahcubiyet duyacak mıdır? Bir insana söylemediğini söyleyip, sonra söylenmeyenleri cevaplandırmaya koyulmak, F. Naci'ye yakıştıramadığımız bir davranıştır.

Tesadüfen seçilmiş bir örnek olarak, YÖN'ün 165. sayısındaki Doğan Avcıoğlu'nun «27 Mayıs» başlıklı yazısından şu sözleri okuyalım:

«Bu noktada, tarihten miras büyük bir talihsizlik, görmezlikten gelinmez. Bu talihsizlik, sömürücü çevrelerin de maharetle körükledikleri, işçi ve köylü kitleleri ile Zin de Kuvvetler arasındaki büyük uçurumdur. Geniş kitleler, yüzeyde kalan ve onlara genellikle istrap getiren yüzümlük yanlış bir modernleşme politikası yüzünden, ilerici güçlere inançlarını yitirmişlerdir. (...) Uçurum, ancak geniş kitlelerin kaderini değiştiren bir eylem için de ve zamanla kapanabilecek tir. Öte yandan, kitlelerin, hiç değilse başlangıçta inançlı desteğinden yoksun bulunan devrimcilerin, emperyalizmle bir süre sonra uzlaşma, köklü dönüşümler karşısında gerileme ve bir memur burjuvazisinin bütün hasta liklarına yakalanma eğilimleri göstermeleri ciddi bir tehliktir.»

Görüldüğü ki, Avcıoğlu, ara tabakaların devrimci unsurlarının dahi, ilerici bir rol oynamak isteseler bile, her zaman bunda başarıya ulaşamayacaklarını belirtmiş ve kitle desteğinin şart olduğunu ileri sürmüştür. Ve bunu YÖN'de yüzlerce kez yazmıştır.

2 — F. Naci'nin, «Halk sözü geçen cümleleri görmezlikten gelmek», «halk kitlelerinin önemini kabul etmemek için her şeyi razı olmak» gibi iddiaları da, bir kişiye söylemediklerini söyleyip, sonra söylenmeyenleri cevaplandırmak diye belirlediğimiz ve Fethi Naci'ye yakıştıramadığımız «alaturka» tartışmanın tipik bir örneğidir. Halkçılık, YÖN'ün 180 sayıdır en geniş biçimde, işlediği bir konudur. Halksız sosyalizm iddiası, kaba bir tahrifçiliktir. F. Naci'yi YÖN koleksiyonlarında, halk kitlelerinin önemini reddeden YÖN'e ait tek bir satır bulmaya -ki bulamayacaktır- çabırıyoruz. O halde neyi tartışıyor Fethi Naci? Cevabımızda, elbette ki «ayaksız ma sa ve halksız sosyalizm olmaz» gibi, İlhan Selçuk'un geçen sayımızda iyi belirttiği mütearifeleri tartışacak değildik. Önemli olan, Marksist teorinin şimdiye kadar ihmal ettiği ve bir iki yıldır ele aldığı konuları belirtmekti. F. Naci, çevirdiği yazıları daha önceki farklı görüşlerin ışığında değerlendirmeyi bilseydi, «Halksız sosyalizm olmaz» gibi hiç kimsenin tartışmaya çağı mütearifeler üzerinde de gel, yeni görüşler üzerinde dururdu. F. Naci'nin çevirilerin deki yeni görüş ise, ara tabakaların, belli şartlarda ilerici bir rol oynayabileceklerinin kabulü idi. Bu belli şartlar ise, YÖN'ün 15 Temmuz tarihli yazısında uzun uzun anlatılmıştır. Ama F. Naci, «halksız sosyalizm olmaz» gibi, ilkökul seviyesindeki tartışmalardan öteye nedense çıkmak istemediği için, mütearifelerin üzerinde durulmasını «montajcılık» sayabilmektedir!

3 — Avcıoğlu'nun Rusça bilme iddiası yoktur. F. Naci gibi, D. Avcıoğlu da Rusça bilmez. Ama ciddi bilimsel kurumlarda çalışan bir Fransız araştırmacısı, ilerici askeri rejimlerinin giriştikleri ilk incelemelerin 1964 yılından sonra başladığını yazar ve bu incelemeleri ortaya korsa, Avcıoğlu onun vardığı sonuçları, F. Naci'nin yaptığı gibi, 1963 yılına ait metinlerle çürütmeye kalkışmaz. Hiç değilse önce Fransız araştırmacı-

nın dayandığı metinleri bulur, onları inceler, ancak ondan sonra yanlışlarını bulmaya kalkışır. F. Naci, 1963 yılından sonra, Sovyet Marksistlerinin ara tabakalar hakkında yaptıkları araştırmaların hiç birini bilmeden, görmeden, sırf Marksist değil diye, YÖN YAYINLARI arasında çıkan «Asyada Marksizm ve Milliyetçilik» adlı eserde ciddi ve bilgili bir Marksolog olduğunu ortaya koyan Fransız araştırmacısının vardığı sonuçları reddetmeye kalkmaktadır!.. Fransız araştırmacısının tadır!.. F r a n s ız — araştırmacısının Sovyet Marksistlerinin görüşlerini tahrif ettiğini F. Naci iddia edebilecek midir? Herhalde edemeyecektir. O halde? Bu ciddiyetten uzak tutuma, hafiflik mi diyelim, şaşkınlık mı diyelim, kestiremiyoruz.

Fransız araştırmacının incelemesinde, F. Naci'nin iddiasının aksine, Sovyet Marksistlerinin araştırmalarından özetler ve aynen çeviriler yer almaktadır. Mirskij ve Poka taeva'nın vardığı en önemli sonuç şuydu: «Askerî elit, bir sınıf değildir; fakat içinden çıktıkları grubun çıkarlarını da temsil etmezler. Bunlar ileri ülkelere nazaran, iktidar dan ve içinden çıktıkları gruplardan mukayese edilemeyecek ölçüde bağımsızdır». Bu sözler, görüldüğü gibi, F. Naci'nin 1963 tarihli eski bir yazıya dayanarak derlemesi ne aldığı «Bunlar sınıflar dışı, ya da sınıflar üstü bir kuvvet değildirler» görüşünden bir hayli ayrılmaktadır. F. Naci, YÖN'de yer alan Fransız araştırmacısının yazısını serinkanlılıkla okursa, yeni araştırmalarda, mütearifelerin dışında yer alan önemli yeni fikirleri, (metinlere sadık olarak) bulacaktır. «Marksist olmayan Marksologların sözleri ne itibar edilmez» gibi çok parlak soyut iddialar yerine, yazılanları anlamaya çalışmak, herhalde çok daha ciddi bir davranıştır. Sanırım ki, Marksizmi tahrifçilerin elinden kurtarmak iddiasında bulunan F. Naci, söylenenleri anlama yoluna girer ve söylenenleri cevaplandırmaya kalkışma kolaylığından kurtulursa, başarıya ulaşmasını temenni ettiğimiz «Mark sizmi kurtarma» çabasını her halde çok daha ehliyetle yürütme imkânına kavuşacaktır.

4 — F. Naci bilgiliğe madem çok önem veriyor, biz de biraz bilgicilik taslayarak belirlenim ki, millî burjuvaziye karşı tutumda değişiklik, 1960 dan çok önce, 1956 yılı doktrinal devrimine başlamıştı. 1960 kararlarına rağmen, YÖN'ün yazısında da belirtildiği üzere, Marksistlerin tutumunda, millî burjuvazi konusundaki mütearidit tutum devam etmiştir. Bir de fa, millî burjuvazi sözü, içinde «ne arasan bulunur, derde devâdan gayri» cinsinden, çok belirsiz bir kavramdır, anlamsız millî burjuvazi kavramına karşı çıkmışlar, ara tabakaların devrimci unsurlarını, millî burjuvazinin dışında düşünmeye başlamışlardır. Bu devrimci unsurlar da, millî burjuvaziye karşı çıktıkları ölçüde, ilerici olmuşlardır. Bunun için, 1960 kararlarını iyi değerlendirmek gerektir. Nitekim Marksist olmayan Fransız araştırmacı, 1960 kararlarını da, sonraki gelişmeleri de yazısında iyi değerlendirmiştir. Ama F. Naci, «Madem ki Marksist değil, onun sözüne güvenilmez» demektedir. İddialar, maalesef hep bu ilkökul seviyesinde kalmaktadır. Halbuki Marksistler, millî burjuvazinin e-gemenliğine son veren ara tabakaların devrimci unsurlarını 1963 yılına kadar şüphile karşılamakta ve ilerici askeri rejimler konusunda F. Naci'nin Faslı yazarı gibi düşünmekteydiler. Nitekim jukov'un resmi görüşü yan-

ŞEMDİNLİ RÖPORTAJI: 9

«Oylar, eşeğin kulakları gibi eşit olsun»

Yazı ve Fotoğraf

Muzaffer Erdost

BİR HALK ÜZERİNDE İÇ ETKENLERİN ÇATIŞMASI

bir olay

«Sandığı kapatmış, tutanağı hazırlayıp imzalamıştık» diye anlatıyordu. «O sırada koşarak bir adam yanımıza geldi. Nefes nefese. «Beyim» dedi, «senden bir ricamız var». «Nedir?» dedim. «Biz yeniden seçim yapacağız» dedi. Kovdum adamı. Biraz sonra kadın, erkek toplandı geldi. Yalvarmaya başladılar, «Biz yeniden seçim yapacağız» diye.»

Bir başka gün Aptullah Çiftçi devam ediyordu: «Belediye Meclisinde iki partinin adayına oy vereceksiniz, diye haber göndermişim. Oylar, öyle olacak ki, dedim, tıpkı eşeğin kulakları gibi, ikisi de aynı, ne bir eksik, ne bir fazla. Haber biraz geç kalmış. Bunlar oyları verdikten sonra haber almışlar. Toplanmış sandık başkanı yalvarmışlar ki, yeniden oy verelim diye. Eşeğin iki kulağı gibi, eşit olsun oylar diye.»

biz burada üç tabakayız

Başka biri böyle diyor: «Biz burada üç tabakayız. Altta halk, onun üstünde beyler, onun da üstünde seyitler. Biz çalışıyoruz, fakat onlar bize diyor ki, siz işlere karışmayın. Biz de diyoruz ki, çalışın biziz karışırız, siz gidin ibadetinizi yapın.»

Bir başkası ise, başka bir yerde şöyle devam ediyor: «Siz (seyitler) gidin secadenize başınızı koyun, ibadet edin. Biz gelip sizi ziyaret edelim.»

Bu sözler tarafsız sözler değil elbette. Fakat toplum katları arasındaki çatışmanın da bir çeşit dışı sızı. Daha önce, tarihi oluşu içerisinde gördük ki, Şemdinli'de geniş halk kitlesi, çalışan, köylü olan sınıf kırmançlardı. Onun üstünde beylik, liderlik için çarpışan iki sınıf vardı: Abbasi soyundan geldiklerini söyleyen beyzadeler (eski Mirler) ve Kureys Kabilesinden geldiklerini söyleyen Seyitler. Liderlik için çatışma, bugün yalnız beyzadeler ve seyitler arasında değildir. Yeni politik ve ekonomik hayat, bu çatışmaya yeni simalar getirmiştir.

aşiretler ve götürücülere

Şemdinli'de dört aşiret var: Herki, Gerdi, Humaro, Zerza. Zerza aşireti üzerinde beyzadelerin. Gerdi aşiretinin eskiden kuvvetli reisi Ahmet Bey, bugün iktisaden zayıflamış. Fettah Ercan'ın sözü daha çok geçiyor. Herki aşireti zaten aşiret reislerine pek bağlanmamışlar. Son aşiret reisi Irak Herkisinde oturan Hüseyin Ağa ölmüş, oğulları da Molla Mustafa'dan korktukları için gelemez olmuşlar. Herki aşireti üzerinde, ihtilâlden

Nüfus hızla artmaktadır. Aşağı yukarı yetmiş seksen yıl önce iki kişi olan Seyit İslâm Geylani ailesi, bugün 110 kişiye yaklaşmışlardır. Biz gittiğimizde ancak köyde bulunanların fotoğrafını çekebildik.

önce siyasî nüfuzu olan Ahmet Gündoğan etkili olmuş, şimdi ise iktisaden güçlü olan Ahmet Tekin'in aşiret üzerinde etkisi var.

aşiret reisi ile ağa arasında

İçten içten gelişen bir şey varsa, o da gerek iç etkenlerin gerek dış etkenlerin aşiret reislerinin güçlerini azaltmasıdır. Şimdi, hazinenin olan toprakları hükümetten kiralyanlar ve kiryaladıkları toprakları köylüye ortaklığa aktirenler var. Aşağı yukarı yeni reisler bunlar olacaktır. Yani aşiret reislerinin yerini iktisaden güçlenmeye başlayan ağalar almaya başlamıştır veya aşiret reisleri iktisaden güçlenerek kendi mevkilerini korumaktadır. Fakat bu sınıflaşma çok keskin ve belirlili çizgiler kazanmamıştır. Onun için emuhtar, seyit, bey, aşiret reisi, akli eren, kafası işleyen, ilçe ile bağlarını güçlendirmeye, hükümet üyeleriyle ilişkilerini pekiştirmeye çalışmaktadır.

Ben fukaranın adamıyım

Bütün bunların arasında, kendi ihtiyacı kadar toprağı hükümetten kiralyanlar vardır ki, işte bunlar aşiret vs. gibi kendisini bağlayan bağları yavaş yavaş koparmaya düşünce ve davranışlarında bireyselleşmeye başlamışlardır. Bunların sayıları çok az, Tarlasını, söktüğü taşlardan yapılmış olan Abtullah Atabey şöyle diyor: «Ağalar zulüm ediyorlar. Bugün iyi olsalar yarın, işlerine gelmediği zaman, biri kendine dikileceği zaman zulüm ediyorlar. Ben fukaranın adamıyım.»

Aşağı yukarı kendisi de bir ağa durumunda olan biri ise kulağına eğilerek «İstiyorum musunuz memleket düzelsin» diyor, «Önce ağaları kaldıracaksınız. İstedikleri zaman halkı kul gibi kullanırlar.»

Bazı kişisel çekişmelerin ifadesi olan bu söze fazla değer vermiyoruz. Çünkü, yukarıda söylediğim gibi beylik, seyitlik, aşiret reisliği gibi «ağalık» farklı, açık çizgiler kazanmamıştır. Ama gidis ağalığa doğrudur.

aşiretin bireyi yerine, devletin vatandaşı

Neden halk her çağda kendine bir lider seçmiştir? Bu aşiret reisidir, bu beydir, seyittir veya ağadır. Ağalığı yaratan şartları, aşiret reisliğine yaratan şartları aydınlatarak bu kurumlara savaşılır mı? Bazı adamlarla savaşılır, ve belki bunlar ayıklanır, fakat aynı topluluk beş on yıl sonra yeni bir baş, yeni bir reis, yeni bir ağa yaratmakta gecikmeyecektir.

Aşiretleri yaratan şartlarla, aşiret reislerini yaratan şartlar aynı olsa gerek. Aşiretleri yaratan şartlar, toplulukların birbirleriyle olan siyasî, iktisadî, hukukî çatışmaların içerisinde kendi varlıklarını devam ettirebilmesi ile izah edilebilir. Aşiret reisleri, aşiretlerinin siyasî, iktisadî, hukukî güvenliğini sağlamışlar, fakat devlet hâlâ gereği kadar bireyin iktisadî, siyasî, hukukî güvenliğini koruyarak onu aşiret reisinin elinden kurtaramamıştır.

Devlet kurumları, bu aşiret, bu bireyin siyasî, iktisadî, hukukî haklarını gereği gibi koruduğu ve coğrafya şartlarını yendiği zaman, o, aşiretin bir bireyi değil, devletin bir vatandaşı olacaktır. Çünkü öyle görünüyordu ki gelecekte aşiretin bir bireyi olmakla elde edeceği şeyler, devletin vatandaşı olmakla elde edeceği şeylerden çok daha azdır.

Bugün halk, aşiret gelecek etkilere karşı, aşiret reisinin çevresinde toplanıyor. Fakat hükümetle olan işlerini görebilmek için yeni ağaların yanına koşuyor.

İKİ

ARTAN NUFUS: «ALLAHA ŞÜKÜR, ÇOCUĞUM OLMAYAN YIL YOKTUR»

yetmiş yıl sonra yüz on kişi oldular.

«Allaha şükür» diyor, «çocuğum olmayan yıl yoktur. On bir çocuğumu toprağa vermişimdir.» Kendisi elli, ellibeş yaşlarında. İlk karısı ölmüş. Şimdi üç karısı var. Karısının biri evin önünde iş görür.

ken belli oluyor, gebe. Beşikte ağlayan bir çocuğu var. Yerde emekleyen bir çocuğu. Yeni konuşmaya başlayan başka bir çocuğu.

İkinci örneği mi daha genç bir erkekten veriyoruz. İki evli. «Münasip bir şey» bulursa, üçüncüsünü alacak. İlk karısından yedi çocuğu olmuş, dördü ölmüş, üçü yaşıyor. İkinci karısından yirmi iki çocuğu olmuş. Parınladı, saydı, şaşırdı, bir iki kere daha saydı, çıkartamadı. Oğlunu gönderdi. Çocuk arnesine sordu, geldi. Evet 22 çocuğu olmuş, on sekizi ölü, altmış iki yaşıyor.

Diman köyünde Seyit İslâm Geylani oturuyor. 130 yaşlarında. 1877-1878 Türk-Rus Savaşına (9) harbine gitmiş, dönmüş, çeşitli kavgalara girmiş çıkmış, çocukları ölmüş, karıları ölmüş. 60 yaşından sonra yeniden evlenmiş. Son karısından çocukları olmuş. Şimdi 50 yaşında torunu var. Torununun torunu onbir yaşında. İki kişi, aşağı yukarı yetmiş seksen yıl sonra, yüz on kişi olmuştur.

biz sizin gibi tembel miyiz?

Doğumların yüksek olmasında en önemli etken, kadının toplumsal hayattaki yeri, çocuk maliyetinin çok ucuz oluşu ve küçük yaşta üretici olarak çalışmaya başlaması ve halkın cinsî bilgilerinin çok zayıf olmasıdır.

Bir erkek, iki, üç, hattâ dört kadınla evlenmektedir. Dolayısıyla da doğumlar yükselmekte ve böyle bir evde her yıl doğum olmaktadır. Bizim doktor, üç çocuklu bir kadınla karşılaşınca, bu kadar az çocuklu aile ile karşılaşmaktan dolayı hayretini gizliyememiş. Orada oturan kadınlardan biri «Doktor Bey» demiş, «biz

sizin gibi tembel miyiz? kırk yıl doğuran kadın

Fazla ölüm bile, Şemdinli'de doğumu kamçılar. Çünkü: Kadında cinsiyet hücreleri, yani yumurta sayısı doğuştan sınırlıdır. 350-540 arasında olan bu yumurtaların her ay bir tanesi tükenerek, 45 yaşlarında biter. Yumurtalar bittikten sonra, kadında döllenme olmaz ve âdetten kesilir. Şemdinli'de çocuk denemek yaşta, 12-15 yaşlarında evlenen kız, evlendikten kısa bir süre sonra çocuğu kalır. Çocuğu kaldıktan sonra da âdet görmekten kesilir. Yani çocuğakaldığı günden, bızlarında doğumdan birkaç ay sonraya, bızlarında da sütü kesilene kadar döli yatağına yumurta düşmez. Her çocuk için ortalama bir yıl yumurta düşmediğini düşünelim. Yirmi çocuk doğurmuş bir kadında yumurtaların bitmesi yirmi yıl gecikecek ve bu kadın normal olarak 65 yaşlarında âdetten kesilecektir.

Kente ortalama 25 yaşında evlenen bir kadın 45 yaşında âdetten kesileceğine göre, 20 yıl doğum yapabilir. Bu bölgede ise 15 yaşından 65 yaşına kadar, yani elli yıl doğum yapan kadınlara rastlanır.

dört bin metre kare toprakta bir kişi

Aşiretlerin birbirleriyle sürekli kavgaları, yaşama şartlarının, güçlüğü halkın tabiat kuvvetlerini yenememesi olması, salgınlar ölüm oranını artırmıştır.

sitan 12 Ağustos 1963 tarihli Çin'e cevabında, ara tabakaların imtiyazlı tabakaların baskısı altında kalacağı ileri sürülmekteydi. Halbuki, çok genel planda kalan şemaların yetersizliği anlaşılıp, 1964'ten itibaren somut şartları ön planda tutan araştırmaların yapılmasına başlanmasından sonra, ara tabakaların, «yol bazen çok dolambaçlı da olsa», gerçek bir sosyalizm yolunu açabileceği ve ona ulaşabileceği kabul edilmiştir.

Bu, 1956 yılı görüşlerinin ve 1960 kararlarının çok ötür ve 1956'da milli burjuvazi nin ilerici rol oynayabileceği nin kabulünden hayli ayrılan bir tezdır. F. Naci, «Marksist değil» diye reddettiği Fransız araştırmacının incelemesini hazmederek okuduktan sonra, yeni metinleri bulur ve incele r e r s e 1956'dan beri köprülerin altından çok suyun aktığını görecektir.

5 — F. Naci, derlemesinde, okuyucuyu yanıltıcı çok farklı görüşleri, farkları belirtmeden, altalta sıralamıştır. Bu nu geçen yazımızda belirtmiş tik. F. Naci, nedense bu konuda susmayı tercih etmiştir.

6 — Cengiz Tuncer ve Tarık Dursun, maalesef, tamamen F. Naci'nin kulaklarına fısıldadıklarıyla bilmeden, an lamadan, ezbere yazı yazmışlardır. F. Naci, ünlü bir fikra yazarını dahi fısıltı ile iftialı denemiştir. Ama bırakalım işin bu tarafını, Cengiz Tuncer ve Tarık Dursun'un üç beş satırlık kitap eleştirileri, kitap ile değil, dip notu ile ilgilidir. Bu iki kişi, kitabı bırakıp YÖN'ü eleştirmeye kalkmışlardır. Bu, en azından şım diye kadar görülmemiş, çok tuhaf bir eleştiri tarzıdır. Elbette ki YÖN, kaba satasmaları cevapsız bırakmıyacak, tıpkı F. Naci'nin YÖN'e gönderdiği mektup gibi, gazete sorumlularına görüşünü bildi

recekti. Bu en tabii davranışı, bu sefer Cengiz Tuncer ve Tarık Dursun F. Naci'ye fısıltı damışlardır. Halbuki fısıltı ile kitap eleştirisi yapan eleştirmenlerimizin, yazdıklarına bakmak, bunların fısıltı ile yazıldığını ispatlamaya yeterlidir. Cengiz Tuncer, «YÖN, yanlışlık yapmıştır. Mirski, Avakov, Stepanov, demokratik yolun tamamen aksi bir yolu çıkar yol olarak salık vermezler» derken, onların bugünkü parlamentoculuğu salık verdikleri iddiasındadır. Marksizm hakkında en ufak bilgisi olan bir kişinin, Marksistlerin «demokratik yol» deyimini kullanırken neyi kasdettiklerini bilmesi gerekirdi. Marksistler için, burjuvaların tek parti diktatörlükleri diye antidemokratik saydıkları ilerici rejimler demokratiktir. Meselâ «Sovyet Marksistleri, halen Suriye ve Mısır'daki tek parti rejimini demokratik saymaktadırlar. Burjuva egemenliğine daya-

naç çok partili rejimler ise, antidemokratiktir. Aydın Yayıncılık ve İsmet Giritli'nin bile bildiği, bu en basit kavram farklarından habersiz bir Cengiz Tuncer'in bilmediği, anladığı ve okumadığı konular da, kulağına fısıldanmaksızın büyük laflar etmeye kalkışması mümkün mü?

Cengiz Tuncer ve Tarık Dursun, konuyu anlasalar ve F. Naci'nin kitabını okusalar, YÖN'e saldırmak yerine, kitap çerçevesinde kalarak, her şeyden önce «derlemedeki yazılarını her biri ayrı telden çahyorlar. Bu ne karışık derleme» demeleri gerekmez miydi? Sovyet Marksistlerinin yazılarını, derlemede okusalar ve anlasalar, onların Divitçi oğlununkinden tamamen aksi tezi savunduklarını görmezler miydi? Fethi Naci yanılmış ve bilmeden, anlamadan yazı yazan kitap eleştirmenlerini de yanıltmıştır.

7 — Geriye kalıyor, ne an-

lama geldiklerini sansimiyetle söyleyelim ki kavrayamadığımız bir takım imalar ve kapalı suçlamalar. Biz hiçbir arkadaşımızda artıniyet aramadan, sadece yazdıkları üzerinde dobra dobra konuşuyo ruz ve bunu da dürüstlüğün asgari icabı sayıyoruz. F. Naci'ye de, imalara ve kapalı suçlamalara tenezzül etmeme sini, dobra dobra konuşmaya alışmasını tavsiye ederiz.

F. Naci, Avcıoğlu'nu alışılmamış bir usulle, bir kitap dip notunda tahrifçilikle suçladuktan sonra, yanıldığını yazmamız üzerine, Avcıoğlu'nu arkadaşlıktan siliyor! Tahrifçilik gibi ağır bir isnadı, cevaplandırmıyacaktık da ne yapacaktık? Aslında tam bir yanılma içinde ve tuhaf bir biçimde tahrifçilikle suçlanan bizlerin kırılması gerekmez miydi? Ümit ederiz ki, F. Naci yakışsız davranışından sonra bu sefer belki biraz mahcubiyet duyacaktır.

1915 yılında Nesturilerin gitmesi, 1916'da bölgenin Rus istilasına uğraması, 1925 isyanı, 1930 baskını Şemdinli nüfusunun azalmasında başlıca etkenler olmuştur.

1927 yılında yapılan ilk nüfus sayımında Şemdinli'nin nüfusu 924 erkek, ve 691 kadın olmak üzere, 1615 kişidir. Kilometre kareye bir insan bile düşmez, 0,3 insan düşer. Okurun dikkatini çekecek bir nokta vardır: Savaşlar, isyanlar ve gene de erkek sayısı kadınlardan çoktur. Erkeklerin fazlalığı o zaman burada bulunan piyade bölüğü ile, jandarma bölüğünü ifade ediyor. Subay, memur ve aileleri çıkarırsak, Şemdinlinin 1927 yılında nüfusu bin civarındadır. Aşağı yukarı dört veya beş kilometre kareye bir insan düşmektedir. 1960 sayımında bu rakam 7.500'e yükselmiştir. Eğer Türkiye'nin nüfusu da, Şemdinli nüfusu oranında artsa idi, Türkiye'nin nüfusunun 1960 yılında 90 milyon olması gerekirdi.

milli gelire etkiler

Doğumun milli gelire etkisine üç ayı noktadan bakmak gerekiyor: Gebe kadın, çocuğun yetiştirme maliyeti, artan nüfus.

Kadın dışarı işlerinde çalıştığı ve üretimin yükünü erkekle paylaştığı için, onun sürekli gebe kalması ve doğurması, her ne şekilde olursa olsun çalışmasını azaltmaktadır.

Doğan bir çocuğun maliyeti, Türkiye'ye oranla Şemdinli'de ucuzdur. Türkiye'de ortalama onbeş yaşına kadar tüketici (müstehlik) olarak hesap edilen çocuk, Şemdinli'de yedi.. sekiz yaşlarında üretici olur. Ot toplamaya, koyun gütmeye, odun taşımaya, tarla sulamaya başlar. Oysa kentte bu yaşlarda bütün çocuklar okumaktadır, ayrıca okul masrafları da maliyeti artırmaktadır. Şemdinli'de okuyan çocuk oranı çok azdır. İkincisi, okul masrafları yüksek değildir.

artan nüfus, azalan gelir ve..

Şemdinli'nin bazı yerlerinde, nüfus artışı ile gelir, birbirine paralel olarak yükseliyor. (Buna en belirgin örnek Nehri). Bazı yerlerde ise ekilecek bir karış toprak kalmamış, yani gelir donmuş. Her yıl aynı geliri bölüşen insan sayısı artıyor (Buna en belirgin örnek Bedav).

Her ne olursa olsun, sağlık kurumlarının günden güne gelişmesi, ölüm oranını azaltacak, okulların açılmaya başlamış olması, çocuk maliyetini yükseltecek ve okumuş kuşağın giderleri artacak. Buna rağmen tarımda ve hayvancılıkta aynı metotlar uygulandıkça, halka yeni iş sahaları açılmadıkça, gelirden yükselme olmayacaktır.

Dunun anlamı şudur: Nüfus çoğalacak, nüfus başına düşen gelir azalacak, halk açlıkla karşı karşıya kalacak. Açlığın arazıları kaçakçılık, hırsızlık ve soygunculuk olarak belirecek. Hükümet aç kalan halkı doyurmaya, asayişli sağlamak için idari kadroyu genişletmeye çalışacaktır. Nüfusun başıboş ve amaçsız artışı, siyasî bakımdan hassas olan bu uç üzerinde, bizi şimdiden çareler aramaya zorluyor.

ÜÇ

TOPRAK: ONU, NURLU VATANDAŞ YAPACAK SOYLU VARLIK

hayat toprağa bağlı

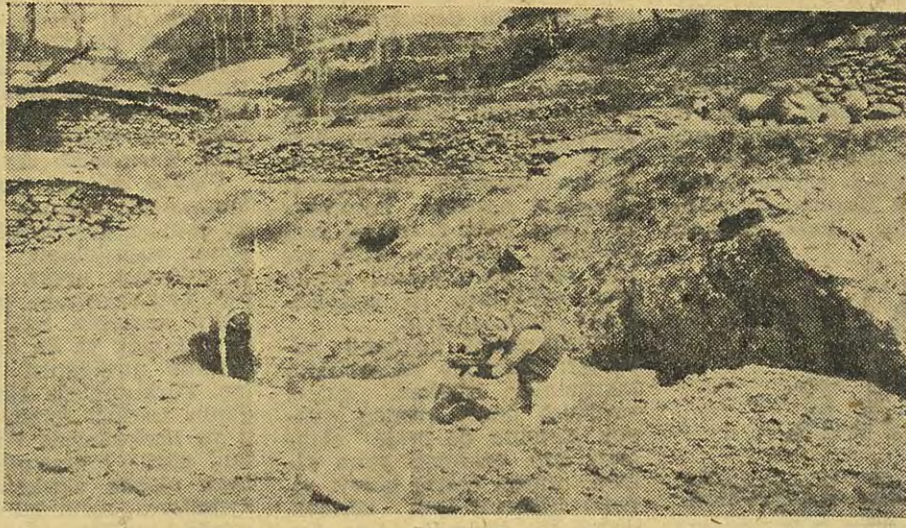
Bir ağaç gibidir buranın halkı, bir ekin gibi, bir tütün fidesi gibi. Varlığı, tokluğu, şenliği topraktan gelir. Hayatı toprağa bağlıdır. Ama kendisi toprağa bağlı mıdır? İşte bütün mesele..

Hayat toprağa bağlıdır. Çünkü halkın üretim maddelerinin hepsi topraktan gelir. Halk buğdayını eker ona. Pirinç eker, tütün eker. Evinin kıyısında, köşesinde yer bulursa biraz patates, biraz fasulye, biraz soğan eker. Koyunlarını bu topraktan çoğaltır. Her şey topraktan gelir. Elbisesi, lastiği, gazı, şekeri. Toprağa sırtını döndüğü zaman açtır, çıplaktır, yoksuldu ve ebediyen işsizdir, yani hiçbir şey değildir.

Bir kilometre karede bir insan. Nasıl istiyorsa öyle eksin toprağı, ne kadar istiyorsa o kadar eksin. Böyle de düşünebiliriz. Nüfus yoğunluğunun en az olduğu öyle yerler vardır ki, topraklar ölçülmüş olsaydı, elimizde rakamlar olsaydı, nüfusun ekilebilir tarlaya oranını bulsaydık, toprak dramını lâf ile değil, rakamla önüne getirebilirdim.

bazan çocuklar aç duruyor

«Hiç bir şeyim yok» diyor İlyas Yavuz. «Ne bir parça toprağım, ne de ba-

(Bedav Köyü)

Bedav köyünden Aptullah Atabey, «Belki bizim köye bir menfaati olur» umuduyla, geçitler kapalıyken beni köyüne kadar götürmek için uğraştı. İşte fotoğrafı: İki köylü, tarlasına üç - bes metrekarelik daha yer katabilmek için, taş söküyor. Bir menfaati olup olmamasına gelince: İşte ben yazdım. Ama sözü kim duyar ki senin ağıtım duyunsunlar. Bıcak değdirsen etlerine silkinip senin derdini duymalarına, anlamalarına imkân var mı kardesim?

şını koyacak evim. Bazan çocuklar aç duruyor.» İlyas'a Şikeftan'da rasladım. Sonbahar gelmişti. Havalarda soğumuştur. Beş çocuğunun beşinin donu yoktu. Elbiseleri dökülüyordu. Gebe analarının çevresinde dönüyorlardı. Çadırın önünde bir ateş ve bir tencere vardı. Tencerede ne vardı bakamadım. Çocuklar beni görünce kaçtılar. Anaları arkasını döndü.

Akşam olunca İlyas'ı buldum. Konuştuk. Ona göre herkes zengindi. Belki de doğrudu bu söz. «İlkbahar gelsin, bakalım nereye gideceğim» diyordu. «Hangi köye gitsen, kimse yanına yaklaştırmıyor beni. Çünkü bir ben çalışıyorum, yedi nüfusun karnını doyuruyorum. Millet zengin, bize bakan yok. Ne tarlam var, ne de başka bir şeyim. Ordan burdan toprak kuzu, oğlak, koyun otuz beş davarım var. Sırtımda odun taşırım. Başka bir işim de yok..»

«Yağmurda ne yaptın, çok soğuk oldu?» dedim. «Vallahi çadırdaydık» dedi. «Çocuklar hep çadırdaydık. Kışın Fatmanın tütün koyduğu yere geçeceğiz.»

topraksız oğlu topraksızlar

İlyas Yavuz topraksızlardandı. Topraksızları burada bölüm bölüm ayırmak mümkün. Birinci topraksızlar, kira ile, irgatlilik, yarıcılık, her ne şekilde olursa olsun toprak bulamayanlardır. Bunlar yalnız İlyas Yavuz gibi olanlar değildir. Bedav'da bir avuç toprağı, bir evlat gibi çevirip, buğday ekenler de bunlara dahil. Bir mezar kadar toprak kazanmak için taşları parçalıyorlar, yol kıyılarından çuvala toprak taşıyıp taş çıkardıkları yeri dolduruyorlar. Buraya dünyanın en güzel, en yakışıklı bitkisini ekiliyor: buğdayı. Bir avuç buğday fazla ekilemek için iki ay, baba oğul taş kırıp, taş taşıyor. Bu köyde tavuk bile besliyenmiyorlar. Çünkü tavuğun tarladan yiyeceği bir buğday başağı, yumurtlayacağı yumurtadan çok kıymetli.

Bedevi köyüne gelirken, biri aşağı düzlüğe doğru sarkmış meşeleri söküyordu. «Allah'tın çaktığı kazığı sökmek zordur» diyordu. «çalışıyorum, bakalım bir iki adım toprak çıkarabilecek miyim?» Nüfusun yoğunlaştığı, dağların daha dik, daha sarp, daha çok, düzlüğün az olduğu

(Bedav Köyü)

Sarp ve çetin dağların bazı yerlerinde toplanmış birkaç karışık toprak bulanlar, oraya köy kurmuşlar. Bedav Köyü bu dramın abartılmış örneğidir. Karışık karışık bölünen bu topraktan 35 aile karnını doyuracak. Nasıl doyuracak? Biraz satın alarak ve biraz aç kalarak.

yerlerde toprak bir sevgili, bir kardeş, bir oğul gibi değerlendirilirdi.

iş bilenin, kılıç kuşananın

İkinci topraksızlar ise, birinci toprak sızlara göre iyi sayılırlar. Çünkü bunların toprakları yoktur ama, yarıcı veya irgat olarak çalışacakları toprağı bulmuşlardır.

Üçüncü topraksızlar ise, hazine topraklarını hükümetten doğrudan doğruya kiralyanlardır. Bunların da toprakları yoktur. Fakat hükümeti, yolu, yordamı bilirler. Toprak kiralar ve bu toprağı kendi toprağı gibi baskasına ektirir. İrgat tutar, yarıcıya verir. Hazineye küçük bir kira öder ve iyi bir gelir temin eder. Bu topraksızlar içerisinde, kendisine yetecek kadar toprak kiralyanlar da vardır. Bunların bu işi bilen veya yöneten ya babaları, amcaları vardır; ya da memurlar arasında akraba ve yakınları onlara yol öğretirler, usul öğretirler.

İki kere topraksız olanlar da vardır. Bunlar toprağı hükümetten kiralarlar, bir de asıl sahibi kabul etmek zorunda kaldığı ve bugün yurt dışında bulunan Seyitlere ikinci bir kira, yani eski aşarı verirler.

Toprak sahipleri, yani tapulu toprağı olanlar Şemdinli'de kaç kişidir, dersiniz? İbrahim Han Töre, Mustafa Töre, Rıfımsa da bunlar, miktar bakımından Selim Mecit Yılmaz. Daha sonra, Şemdinli çevresinde ufak tefek tapular çıka- değil, zihniyet bakımından anılmaya değer niteliktedir.

Bir tane daha var. O da sahihsiz topraklardır. Bir köyü besliyemeyecek ve üç - beş evit, yaz kış oturup, yalnız barınmayacağı yerlerde sahihsiz topraklar bulunur. Çokları da eski köy yeridir. Hele-na'ya giderken, Rubaruk'a giderken, böyle sahihsiz topraklar gördükçe şaşırırdım. Eski köy kahınları ve kaynak suları olan birçok yerde işlenmeye işlenmeye körelmiş topraklar bulunur. Bir tarafta bir karış toprak için taşları oyarlar, dağları düzeltirler. Bir tarafta sahihsiz toprakları sığır kuyruğu otları kaplamıştır. Bu karışık tablo Şemdinli'ye ilk gelenleri şaşırtır ve halkın tembel olduğu fikrinde birleşir-

ler. «Buraya Karadenizden Laz uşağı getireceksin» derler. Bir plâk gibi, herkes tekrar eder. «Laz uşağı getireceksin, onlar çalışacak, bunlara çalışmayı öğretecek..» Toplumun temellerindeki meseleleri iyi araştırmadan söylenen bu sözlerin tartışmasına son yazılarımızda ayrıca yer vereceğiz.

Düşmana karşı koruyacak toprağı olacak

Halk her şeyi ile toprağına bağlıdır, ve toprak ona hayat veren tek varlıktır. Toprakta başka onu hayatta ve ayakta tutacak ne vardır. Toprakta başka kendisini yaşatacak hiçbir şey bilmez ve düşünemez. Onun için de toprağı kendisine verenlerin, kiraya verenlerin, yarıcılığa verenlerin kuludur. Bu toprağı hazineden kiralyorsa (her yıl yeniden kiralar çünkü) karşı karşıya geldiği memurun önünde bir kul gibidir.

Kiraya veren memura kuldur. Hazine den kiralayıp kendisine yarıcılığa toprağı verene kuldur, ağaya kuldur; toprağı olana kuldur. Evet o hepimiz gibi vatandaşdır. Fakat onurlu değildir. Kararlarında ve oy verirken hür değildir.

Dahası var. Adam kendisini biraz mecbur hissedince alıyor tüfeğini vuracaklarını vuruyor, bırakıyor ektiği tarlaları, kendisinin olmayan tarlaları, kacıyor Irak'a. Kendisini bu vurdaki bağlayacak ne var? Toprak mı? zaten kendisinin değil. Onun için sıkıştığı zaman Irak'ta sıkıştığı zaman İran'da, fırsat bulduğu zaman Türkiye'de - Yorulana kadar, vaslanana kadar, af çıkana kadar.

Toprağı olsa, kendisinin toprağı olsa, bırakır mı toprağını, kaçır mı, olur olmaz şeye tüfeğini çeker mi? Toprak onu kendisine bağlayacak vatana bağlayacak. Askerden kaçmamak için, veya ufak bir seve adam vurmamak için, toprağından kopmamak için, toprağını kavbetmemek için direnecek «Kendisine yarıcılığa toprak ektilerine kul olmuyacak. Toprağı koruyan devletin vatandaşı olacak Düşmana karşı koruyacak toprağı olacak.

GELECEK HAFTA «BİZİM BURALAR SAHİPSİZDİR EFENDİM»

1. Sebze ve meyve: beş liraya kapışılan prasa
2. Tütün: Sultan Hamid'in tütünü Şemdinli'den giderdi

BİR - İKİ NOT

1. Her yayın organında, her yazıda olduğu gibi, Şemdinli Röportajı'nda da bir takım kelime yanlışları, satır düşmeleri gibi tashih yanlışları oluyor. Bazan da operatör inatla sizin imlânızı tashih ediyor. Siz dalma «hükümet» yazıyorsunuz, o dalma «hükümet» diye düzeltiyor. Bunlar bir yazının en masum kadehidir. Zahr az olmasın! dilerim.

2. Özetlikte «tarlı» bölümünde yapılan kısaltmalar ve üç dört yazının bir yazı haline getirilmesi dolayısıyla bazı kopukluklar ve dip not numaralarında veya yerlerinde bazı yanlışlar oldu ki, bunlar da benim kusurum. Gene benim kusurum olan bir şey var: Dördüncü yazıda Şeyh Müslîh'in İran'a götürerek evlendiği Binnaz'ın kim olduğu, kısaltmalar dolayısıyla, atlanmış. Binnaz, Şeyh Müslîh'in isyanında şehid ettiği Üstegmen Bekir Sıtkı Bevin esidir.

3. Metin dışı çıkan parça yazılar derginin teknik imkânsızlıklarıyla güçlüklerle uğradı. Örneğin, dördüncü yazıda, kadınlarla yapılan konuşmaların başlığı «TESPİTLER» olacaktı. Daha önce, yol kıyısında, kasabaya yakın ve kalabalık bir köyden yapılmış konuşma çıkacak sonra bu konuşma yayınlanacaktı. Yazı, sıra değiştirdiği için, giriş kısmında acıplık hissediliyordu. Bu köyden (Balı köyünden) üç konuşma sunacağımızı hemen başlangıçta söylüyorduk, ki iki konuşma çıktı. Bunlar da derginin hataları.

M. E.

NÂZİM HİKMET'İN

2 YENİ KİTABI

- Unutulan Adam
- Bir Ölü Evi

her kitap 4 liradır

DOST YAYINLARI: Me nekşe so. 16/13

YENİŞEHİR - ANKARA

Ulusların Kurtuluş Savaşlarını, özgürlük tartışmalarını anlatan belgeleri, kitapları için, en önde ozan isimleriyle karşılaşsınız. Ozansız bir baş kaldırma, ozansız bir direnme hareketi gösteremezsiniz. Ozan, bir kelime sanatçısı, kelimele-re şiir gücü veren insandır elbet. Ama bunun yanında, ülkesinin koşulları içinden bir kelime sentezi çıkaracaktır. Bu sentezi getiremezse bize, iyi bir dize kurucusu da olsa, bıraktığı şiirler yarım-dır, eksiktir bizce. Omer Faruk Toprak, bu yazı-sında, çağımız sorunları içinde, ozan olmanın tartışmasını yapıyor.

ÇAĞIMIZDA OZAN OLMAK

Ömer Faruk Toprak

İkinci büyük savaşın etki alanı içinden geçen bir dünyada yaşıyorduk. Yabancı ozanların savaş yaşantılarını okuyorduk. O dönemin şiirleri, direnme hareketinden kopup geliyordu bizlere. Fakirdik, yoksul öğrencilerdik. Gerçeklerin katı dişlileri arasından, koltuğumuzda kitaplarla geçiyorduk. Bütün olanaksızlıklar vardı. Bizler o ölçüde doluyduk. Karşımızda olanca ağırlığı çaresizliğin, oysa yüreğimizde, kafamızda kırılmaz okuma aşkı günden güne büyüyordu. Çocukluğumuz, küçük kasabaların, küçük kentlerin, doğası geniş evreni içinden geliyordu. Fakülte çalışmaları yanında günde en azından dokuz ya da oniki saat edebiyat, özellikle şiir sanatı üzerine kalarımızı koyuyorduk. İşte bu açıdan gelerek girdik 1940 lardaki sanat akımlarına. Bundan ötürü 1940'lardaki şiir devrimini, o dönemin toplumsal yapısından ayıramayız. 1940'larda Türkçemiz, arı dil niteliğini kazanırken, yeni estetik olanakların kaynaklarına inme denemelerine de girmişti. İkinci Dünya Savaşının ilk yıllarından geçiyorduk. Yaşama düzeninde, dünya görüşlerinde, farklı bir çağın aydınlık merdivenlerini tırmanıyorduk. O yıllara kadar, sömürgeci baskısı altında duran uluslar, ulusal kurtuluş bilincinin ilk ışıkları ile gözlerini açmağa başlamışlardı. Gerçekçi Şiir 1940 larda bu çizgiden, belki ilk kez usa, göze, kulağa yirtici bir sesle gelerek, yadırgatıcı bir hava yarattı ilkin. Ama alıştırmıştı sınırlı. Öbür paralele yürüyen, batının buruşuk kopyalarının geniş yayımlarına karşılık, en ağır baskı yöntemlerine yiğitlikle karşı koymağa çalışıyorduk. O dönemin ozanlarının çekilerini bilmiyenler, çekilelerine tanklık etmiyenler, 1940 ile 1960 arasındaki şiir serüvenini değerlendirmekte, değerlendirmeyi bırakın, tanımakta elbette güçlük çekerek, iyi niyetten yoksun olanlar ise (küçümsemekle) onları unutturuyorum sanırlar.

Bugün de bir değişim geçiyoruz. Bir değişim yaşıyoruz biz. Mayası toplumsal olan, yeni bir duygusal akıma girdi dünyamız. Bu dünyanın içinde Kurtuluş Savaşları yapan, Kurtuluş Savaşlarını yürüten ulusların yurtsever aydınları, halkına şarkı ve bayrak olan ozanları var. Ağır çekiler altında ezilen in sanoglundun, tek tek alın çizgilerini, gözlerini derinliğindeki anlamları. Hiroşimada yaşananlara paralel bir sınır da durarak, dizelere dökenler görünmeğe başladılar. Üçüncü dünyayı biliyorsunuz. Az gelişmiş ya da gelişmemiş ülkeler bunlar. Özgürlüğü istemişlerdi, ama yaşamamışlardı. Şimdi kara elleriyle, tırnaklarıyla koparıp alıyordular en doğal haklarını. Kolay olmuyor bu. Çok sert, çok hâlin, çok kurnaz sömürgeci var karşımızda. Ateşlerin üzerinden yürüyoruz. Yana ya na varacağız yeni humanizmanın sentezine. Bizim için acı gerçek şurdan başlıyor. Toplumsal tarihimizi açarsanız, özgür yıllarımız, bağımsızlık savaşımız çok uzaktadır. Üçüncü Dünyanın ulusları arasında ilk kurtuluş savaşını yapan bizleriz. Bizim ay ışığında dar yollarda, saman çöpleri üzerinde kağıtlarla başlattığımız savaş, aynı zamanda ulusal, aynı zamanda evrensel edebiyatımızın ilk örneklerini de getirmiştir. Başlangıçta karıncalar gibi hareketli, ama onlar kadar ilkel bir çalışmamız oldu. Bu hızlı dönem, onbeş yıl sürdü. Çok renkli, çok zengin bir folklor kaynağından yararlanmağa, daha doğrusu bir bileşime varmağa hazırlanırken, ağır baskı çağına girdik. Bütün yurtsever sanatçılar, özellikle ozanlar, yirmi yıl süre ile sert dişliler arasında buldular kendilerini. Yermeler, karalamalar devam ederken ölenler oldu, uzun aralıklarla susturulanlar oldu. Onların anıları, bir gün gelecek konuşturulacaktır, konuşacaktır. Yaşama serüvenleri, yapıtları daha iyi anlaşılacak, değerleri ölçüsünde üne kavuşacaklardır.

Ulusal Kurtuluş Savaşını koparıp aldıktan, zincirleri kırmağa başladıkdan sonra, tekrar usul usul geri kalmış ülke koşullarına girdik. Oysa hepsini kazanmıştık biz bunların. Şimdi tekrar halkımızın öz kaynaklarını, folklor değerlerini, altıyüz yıllık yaşantısını içindeki şiir serüvenlerini ulusal bir pota içersin de eritme vakti gelmiştir. Eminim, aramızda böyle ozanlar vardır. Adlarını bildiklerimiz ya da hiç duymadıklarımız. Bir gaz lambasının sarı ışığında oturup, iki avuçları arasında düşünen, beyaz kağıtların üzerine halk aşkını döken, sesini işitmediğimiz ozanlar, bir Orta Anadolu gecesinin saz damlarını yaşıyorlardı yüreklerinde. Ülkemizin koşullarını biliyorsunuz. Ne zordur olanaklar elde etmek? Ne zordur çaresiz kalmak, sesini duyuramamak? Sanat gücü taşıyan ozan adayları, birgün gelir, parçalarlar bu dar çerçeveler. Şiirlerini yayınlamağa başlarlar. Ün kazanırlar.

Ozan olmak, Yirminci Yüzyılın ikinci yarısında toplumsal sorunları bilmekle başlıyor ilkin. Çağımızın gerçeklerini, halk yararı açısından incelemeyi ve bir yargıya, bir bileşime varamasınız. Şiir bir falcılık kulübesine girer, afyon çekmeye başlayan bir kişinin düş ve görüntü evrenine götürür sizi. Salt güzellik peşinde, salt süslemecilik değil ozanın işi. Halkı getirmeli, halk tutkusunu getirmeli yapıtlarına. Önce ülkesini tanımalı, ülkesinin her köşesindeki insanları öğrenmekle başlamalı görevine. Yaşama denemelerinden geçerse, alışma uyusukluğunu kırar, çağının dramından yeni sentezler çıkarır. Sert zamanları yaşamının tadını, küçük çerçevelerden sıyrıldığını açıkça söylemelidir. Büyük bir çağ, yeni bir çağ bizimki. Kendisini yeniden kurabilir, yeniden tazeleyebilir bugünkü ozan.

Yeni sömürgeciğe karşı çeşitli alanlarda açtığımız savaş ve gelim tekrar. Zengin ve geniş bir kahramanlık

kaynağından ışık uzatıyor halkımız. Bir orkestrasyon şiirine malzeme olacak, ulusal, renkli folklorumuz var. Destanlarımız, kendi atmosferine girecek, kendi üslubundan hareket edecek ozanlarımız bekliyor. Fikir alanında, üretim ilişkileri alanında yapılan tartışmalara ozanlar katılmazsa, halka cesaret örneği vermezlerse, yobazlara arka çıkan yeni sömürgeciğin tarafları yenilemez. Az gelişmişlikten kurtulamayız.

Türkiyemizin bugünkü sorunları üzerinde düşünürken tartışmaları izlerken, ozana verdiğimiz önem şurdan geliyor. Kendim de ozan olduğum için, ozandan yana olmak, ozanın sosyal görevi olduğu inancını ileri sürmek, doğal bir deyimdir. Ama benim, bu konuya öteden beri sıkı sıkı sarılışım duygusal bir itişle olmuyor. Şiir örnekleri, ozan kişiliğindeki efsaneler, eski Türk edebiyatından bugüne kadar, yazınımız da en geniş yeri tutar. Ozanlarımız yüzyıllar, ağlayıp gülen halkımızın duygularını, serüvenlerini söylemişler, yazmışlardır. Düz yazı türlerimizin örnekleri, şiire oranla hem çok azdır, hem etki yönünden yeni yeni güçlenmektedir. Bundan ötürü çok zengin Türk şiiri geleneği iyice açılmamış, iyice incelenmemiş durumda, kapalı kutuda yatmaktadır diyorum. Bu zengin kaynağa girilse, yabancı ozanları kopya etme hastalığı bırakılsa, gerçekten ulusal, gerçekten humanist bir Türk şiiri kurulacaktır. Yeni bir açıdan, toplumsal değerler açısından, Türk Edebiyat Tarihi düzenlenirse, gerçek ozanların halkımızın sevgili olduğu daha iyi anlaşılır.

Yabancıları kopya eden biçimci ozanların nasıl şu kadar yıl sonra, bir çıkmazda oldukları görülüyorsa, bir takım ilkel koşullar içersinde Halk Şiirimizin, Divan Şiirimizin yolunu tutanların da kötünün kötüsü yazdıkları, bugün iyice bilinmektedir. Şiirin, ülkemizin geniş folklor kaynağından hareketle çok sesli, renkli ve zengin, ulusal bir bileşime varmak olduğu bilinci ozanlarımıza yerleştirilince, şiir dünyamız, içine katlanıp yozlaşmaktan, kötümserlikten sıyrılacak, yaşamı güneşli bir aydınlığa çıkaracaktır.

Ülkemiz bir gerilimin içindedir çünkü. Az gelişmiş bir toplumun koşulları var bizde. Bağımsız olmak ya da bağımlı olmak sorunu ile karşı karşıyayız. Yeni sömürgeciğin bir ahtapot gibi atmış kolalarını ülkemize. Biraz gözü kapalı olmak, biraz rahatını düşünmek, biraz dünyada bağımsızlık savaşını sürdüren yurtseverlerin bilincine varmamak, başlangıçta belki usul usul, ama bir noktadan sonra hızla karşı tarafa itiverir insanı. Yeni sömürgeciğin değişik yöntemleri vardır. Halk yararına çalışan yurtsever aydınları, yazarları, ozanları kendi yanına çekebilmek için dolaylı yollardan hareket ederler. Örneğin bir edebiyat dergisine ya da haftalık siyasal yorum gazetesi-ne ilân vererek başlarlar işe. İş iştir derler. Bir süre sonra daha geniş yardım, arkasından ufak ufak istemlerde bulunurlar. Bakarsınız, bir kaç ay sonra yayın organınız dümen suyunda çubuğunu tütürmeğe baslar. Artık iş iştin geçmiştir. Halatımızı koparıp o kıyıda ayrılmazsınız. Az satışı bu yayın organlarının çevreleri belki dar dir. İlân yönünden getirdikleri yarar, azdır belki. Ama o gazetenin, o derginin yönetim ve yazı kurulunda bulunan aydın kişiler, sanatçılar öyle bir düzene, öyle bir çembere girerler ki, midelerine takılan oltayı kolay kolay çıkaramazlar. Çağımızda tilki kur nazlığına bürünen yeni sömürgeciğin karşısında, çok uyanık olmak, yurdun toplum

sal gerçeklerini bilmek ve sövmelerden, yermelerden sarılmamak gerekli derim hep. Yurdumuz öyle bir kesime getirildi ki, ozanlarımız, yazarlarımız, ressamlarımız, bu top rağın sorunlarına biran bile uzak durmamalıyız.

Uzaktan ipil ipil yanan gaz lambasının ışığında kitabını okuyan öğretmenler, erozyonda susuzlukta damakları çatlamış, uçsuz Anadolu'nun kasabalarında, posta günlerini bekleyen halk aydınları, yaşamak ya da ölmek dönemine girdiğimizi biliyorlar. Türkiyemizde rüzgârlı doğanın ıssızlığı içinde duran il ve ilçelerimizde ömür tüketen, göğüs tahtasında gerçeklerin olanca ağırlığını çeken aydınların, sorumluluk konusunda, varolmak savaşında sanatçılara söyleyecekleri ezilmişlikler az değildir. Şöyle biraz gerilere doğru bakarsak, bugünkü varolmak savaşına, nerelerden geçerek geldiğimizi daha iyi anlarız. 1940 da eskiye karşı, Yeni Edebiyat akımı başlamıştı. Ağır lık noktasında toplumsal ozan ve hikâyecilerin bulunduğu bu harekette, Biçimsel sanat taraflısı olan yazarlar, o dönemde gördükleri baskı yüzünden bohemliğe girerek, zamana Batı kopyacılığına döktüler işi. Toplumcu ozanlar uzun süreler susturulmalarına karşın, yapıtlarını az da olsa yayınladılar. Daha çok romancı ve hikâyeciler verimli oldular. Sırtısıra kitaplarını yayınlamak olanağına buldular. Bugün, ülkemizin her köşesinde yurtsever, geniş bir aydın topluluğu varsa, 1940'dan sonra toplumcu sanat yayınlarmın bundaki etkili rolünü vadıyamayız.

Bağımsızlık savaşını, varolmak savaşını her kesimde sürdürüyoruz dedim. Bu dönemde sanatçılarımıza, özellikle ozanlarımıza, toplumun sorunlarına katılmaları için önemli görevler düşmektedir. Yeni şiirimizde aşık tarzında yazan halk ozanı yoktur. Halkçı, devrimci ozanlar vardır. Halkın kullandığı sözcüklerle, halkın ruhundan gelen sözcüklerle, onun aşkını, onun çekilerini, onun başkaldırmasını, dizelerine koyan ozanlarımız olmuştur. 1940-1960 arasında çok ağır koşullar içersinde geçen baskılı bir dönem vardır. O yıllarda yayınlanan şiir kitaplarının her birinin serüveninden söz açıl sa, bugünkü dönemece nasıl varıldığı daha iyi anlaşılır. Batı kopyacısı ozanlar, bir çıkmazda olduklarını yeni yeni anlıyorlar. Oysa, evrensel ve ulusal bileşime varmış toplumcu sanatçılar, daha yirmi yıl önce, edebiyatın «doğru» larını saptamışlardı. Şimdilerde en önemli sorun yerli olmak, başka deyimle ulusal şiiri kurma çabasıdır. Bozkır daki köylerimiz, doğudaki halkımızın ağır çekileri, durmadan bizleri sarmaktadır. Dünya gözleri kapalı yaşamak, yalnız ve yalnız üst katta oturan mutlu kişilerle, kapalı şiirler söylemek, yirminci yüzyılın ikinci yarısında iyice eskimiş bir tutumu gösteriyor. Şimdilerde bütün ülkeler, bağımsızlığa ve toplumsala yönelmiştir. Yönelmiştir demek eksik bence. Toplumsal çağını yaşamaktayız. Ozan, bu sosyal yapıdan uzakta durabilir mi? Onun kuru luşunda görev almadan, kendi kulesinde oturabilir mi?

Yukarıda, çağımız ozanının bazı özelliklerinden, görevinden söz açtım. Namuslu ozanların, en çok böyle varolmak ve bağımsızlık savaşlarında, bir görüş açısına sahip oldukları görülmüştür. Bu açı, çok kez ileri, yurtsever bir nitelik taşıyor. Şöyle biraz duralım ve düşünelim: 1930 - 1960 arasında, Büyük Ozan olarak sunulan Yahya Kemal, bugün çok dar bir çevrede bu kanıyı tutabiliyor belki. Kişiliğini yakından tanıyanlar, açıklamalar yaparlarsa, hangi paralı delde durduğu anlaşılacaktır.

Cumhuriyet çağında yetişen ozanlarımızın bir çoğu içinde çelişik, yanıltıcı yargılar vermiştir. İnsanlar, çok kez gördüğünü ya da gösterildiği gibi değillerdir. Değer yargıları değişecektir. Antolojiler düzenlenirken bir kenara itilen, Edebiyat kitaplarında adı anılmıyan ozanlarımız, konusulur hale gelecektir. Bunda hiç kuşunuz olmasın.

«İZMİR'İN İÇİNDE AMERİKAN NEFERİ»

(Kurdakul'un Şiirleri)

Türk Edebiyatçılar Birliğinin sanat şenliği diye duyuru lan, katılmaya söz veren sanatçıların çoğunun yetersiz özürlü sorumsuzca gelmeyişleri yüzünden az kalsın bir kitle protestosuyla karşılaşıp bozulacak olan, Açık Hava Tiyatrosu gecesinde bütün imdat şairlerden geldi. Ege Ernat'ın gösterişsiz, sade, ama zaman geçtikçe alışılıp ısınan sevimli sunularıyla Başkan Haldun Taner, hem Doğu depreminin acısını dile getirerek bir şenliğin söz konusu olamayacağına, hem söz verip katılmayan sahne sanatçıların herhangi bir yaptırımla işlem görmeyecekleri için tabii bir ihmâl içinde bulduklarına, halkı ustaca inandırdılar.

Anayasanın 20. maddesinin yazarları ve seyircilerin ortak korusuyla okunuşundan sonra şairler geçidi başladı. Önceleri hoş gitti; halkın sanatçıya duyduğu doğal saygılı merak, bir süre bu davranış hazırlığında birleşen kalabalığı doyurdu önce: Tabii ve rahat sesle Metin Eloğlu, mahcup ve ağırbaşlı nezaketiyle Nahit Ulvi Akgün, alışılmamış şiirlerini açık ve katı okuyuşuyla Ülkü Tamer, seyircinin bütün zaaf larına cevap veren nükteli şiirleri ve heyecanlı umursamaz sahne yakınlığıyla Özdemir Asaf hayli ilgi çektiler. Bu arada Ege Ernat'la aktör diye tanıtılan Şükrü Üstün'ün olabileceği kadar yanlış, berbat okuyuşlarına da itirazsız katlanıldı. Sonra son yılların en yetkili şairleri sayılan Edip Cansever, Turгут Uyar, Cemal Süreya üçlüsü birlikte takdim edildiler. Birbirlerinin şiirlerini bekliyerek sıkıntılı dakikalar geçirdiler sahne ışığında. Sesleri ayarsız, mikrofonu yabancısı, okuyuşları güvensiz, ortada apaçık öylesine tedirgin diler. Şiirleri dinleyici belleğinde hazır kontaklardan yoksun, alışılmamış bir tempoonun yadırgatıcılığında birleşmiş dikkat noktalarından o kadar uzaktaydı. Cansever'le Uyar ve onlardan biraz daha şanlı seçimiyle Süreya - bütün bu handikapları bildikleri halde bu çıkışı kabullerle mekle, aslında bir esirgemezlik jesti içindeydiler. Ama sevirici de sabırlı, hoş görülü, sevgiye ve saygıya hazırlıydı; tekrarını isteyen alkışlarla değerlendirdi şairleri kendi ölçüsüne.

Geleceği vadedilen bütün sahne sanatçıların yokluğu nu giderme yükünü tek başı-

YEVGENİ YEVTUŞENKO

JOHN STEINBECK'E MEKTUP

Geçmiş sayılarımızda, ünlü Amerikan romancısı Steinbeck'in Yevtuşenko'ya cevabını yayınlamıştık. Aşağıda, romancının cevabına konu teşkil eden Yevtuşenko'nun Vietnam konusundaki çağırısını belirten şiiri okuyacaksınız.

Koca John dostum benim,
Atalım söyle ceketleri eskisi gibi,
Acımasız bakışları altında kadınlarımızın
Gel boşaltalım viski, vodka kadehlerini.
Hiç değişmedin sen!
Ağır köylü gövdenle,
Rüzgârdan, alkolden kızarmış yüzünle,
Tundra oduncusu sakalınla,
Kurnaz balıkçı gözlerinle
Tanırsın bir yüreğin tüm tuzaklarını.
Bizim burâda, Rusya'da,
Sen, kocamış kurnaz kurt,
Demistin bize daha geçenlerde,
Acı ve köklü bir içtenlikle:
«Hadi! Genç kurtlar gösterin dişlerinizi!» (1)
Sonra beklemiştin
Herkesin ağır sessizliğinde.
Sonra dönüp bir gencecik kıza
Sormuştun:
«Neden üzgünsünüz?
«Açın derdinizi bu kocamış John'a.»
Ve çekik gözlü afacan Tatar kıza
Stepte yetişmiş bu genç kurt
Cevap verdi sana:
«Canım sıkılıyor, bay Steinbeck,
«Polis dün şoför ehliyetimi aldı da...»
John Steinbeck, sevgili koca John!
Severiz seni, dalkavuk değilsin çünkü sen
Ve bu mektubu yazarken sana
Ne saygısız olmak isterim ne de iki yüzlü.
İyi yürekli sevgili John,
Benim haddim değil sana ders vermek
Öğrenmem gereken çok şey var daha
Ve senden öğreneceklerim.
Ama, sendim öğreten bize
Susup kalmamayı.
İnan ki John Steinbeck
Biz susmuyoruz burada.
Ve şimdi dinle sen de:
Gurur duyuyoruz kendi yurdumuzdan
Ama korkma:
Ahmakça değildir gururumuz.
Cürük yönlerimize -arar mısın tonla-
Biz gösteriyoruz dişlerimizi.
İnan buna, bazan süt dişleri bunlar,
Gül diye demiyorum, iyi biliyorum,
Isırmayan dişler.
Ama patlatıyoruz ağızlarımızın ortasına aşağılık
heriflerin

Ve dişlerimiz, aman Allah! sepsert oluyor,
Isırmak gerek John.
Isırmak gerek sertleşsin diye dişler.

Hep öncü
«Gazap üzümüleri» öteki yazarların.
Ama nasıl olur da senin «üzümler»in
Geçmişte kalır?
Sen ki hep yankın vardı çağımızın serüveninde
Duyumuyor musun uzakta Vietnam'ı
Duyumuyor musun

yaklaşma çabası içinde, bütün ortak yaşamalardan, okuyucuya kolaylık sağlayan sade çağrışımlardan, günlük dilden, alışılmış teknikten, beyitten ve mısradan, birliğe yaşanan hayatın duygularından... uzaklaştı, kaçtı şiir. Belki bunda, misyon sahibi yüce bir şairin, Nâzım Hikmet'in içinde zayıf bir takipçi olmama ve 1940 kuşağının yaptığından başka bir şey ya ratma dileklerinin etkisi oldu.

Sonuçta, yaratıcılarının da herkesten iyi bildikleri gibi, okunduğu, sevildiği zaman bile paylaşılmayan, hiç bir zaman ortak bir hayranlığın kanadında tekrarlanmıyan, bilindiği oranda unutulmuş ve ister istemez hep birbirine karıştırılan yeni bir imajlar şiiri çıktı oraya. Bütün öteki edebiyat türlerinin ulaştığı halk ilgisinden yoksun kalmanın öcünü almak istercesi ne içine kapalı, sırlarını vermez, hayata küskün ve hiç bir yerde geçer akça olmıyan...: «Hiç bir şeye yaramıyan saf ilmin şerefine içelim» diyordu Poincaré bir bilginler toplantısında; işte böyle, saf şiir.

Herşeyden önce bir söz sanatıydı şiir ve bir şair ne kadar öznelcesine kullanırsa çabasında olursa olsun, halkıyla kendi arasında ne kadar

beğeni, kültür ve eğitim ayrımları bulunursa bulunsun gene de bir ulusun ortak dilyle konuşulmasını unutmama lıydı. Okuyucunun da, dinle vicinin de, ilk duyuştaki, sezgiyle olsun, içine katılmak dileğinde bulunacağı bir söz dünyası beklediğini unutmamalıydı. Her sanat eserinin ancak paylaşıldığı ve tekrarlandığı ve hatta açıklandığı ve yorumlandığı ölçüde yaşayacağı unutmamalıydı. Şükran Kurdakul'un, edebiyatçıları gecesinde ortak bir coşku ile karşılanan şiirleri, işte hep küçümsenen bu isteklerin nicedir hazırladığı bir özlemin ifadesiydi.

Şimdi apaçık bir bildiri Kurdakul'un şiirleri. İlk gençlik eserleri bir yana, Gider Ayak (1956), hatta Nice Kaygılarından sonra (Ağustos 1963) kitaplarında bile bu kadar belli, sırsız, aydınlık ve yalın sözlü değildi. Son kitabından beri değişen çok şey var; edebiyat ve sanat dergisi Ataç'ın yerine şimdi Eylem'i çıkarıyor. «Babam Millî Kurtuluş Savaşçısı Binbaşı Mehmet Salih'in anısına armağan» diye adadığı yeni kitabında, Türkiye'nin bugünü mütareke işgalinin çağrışımlarıyla değerlendirerek, küçük bir destan denemesine girmiş görülmüyor. Unutmuyalım ki Türk romancılarıyla inceleyiciler

Cangılın içinden yükselen
New-York'tan Moskova'ya dek
Yardım! diye haykıran çığlıkları.
«Anne, anneciğim» diye seslenen
Çocuk çığlıklarını.
Bunlar olurken döşemeyi tırmalyor
Sevgili köpeğin Charley. (2)
Ama sen, sevgili John
Yayılmıyor mu tiksinti bütün gövdenle
Havalanırken pilotlar bombalamağa çocukları
Kimbilir filolar halinde belki de
Senin kitap köpek Charley üstüne
niçin?

Bu günler, oy kışı sızlanmamızın,
Hakkı yok kimsenin rahat bir köşede yaşamağa.
Yalan söylüyorsa eğer politikacılar
Yere batsın tüm politikacılıkları!
«Ama», diyeceksin,
«Neden politika yapmalı?
«İyi biliyoruz ki kirli iştir politika!»
Hayır, John, yürek ve akıllara seslenirken
Yiğitlik ve namustur politika.
Bugün artık hiçbir şey anlaşılmaz değil dünyada.
Temiz süt emmiştir savaştan her insan.
Ve işte sana Lowel en içten ozanların,
Yırtıyor bir davetiyesini Beyaz Saray'ın.
Bir savaşçı değil tabii Joan Beaz,
Senin yanında o zayıf bir kızcağız.
Duymadın mı annelerin çığlığının yankılandığı
Vietnam üstüne söylediği şarkıyı?
Tabii, senin plânların var
İyi bilirsin ne yapacağını.
Ama yakmıyor mu boğazını
Cangıldan yükselen şu dumanlar?
Peki duymuyor musun Bob Dylan'ı,
Torunun yerinde senin boğuk sesli gitarlı
Lânetlerken savaşın patronlarını?
İnan ki sevgili John, istemezdim
Saygısız ve iki yüzlü konuşmak
Ve benzetmek «malum» kişilere.
Ama söyle bana, çok sevgili koca John:
Fazla yumuşak değil misin bu olanlara karşı?
İyi anla beni!
Kirli bir oyun değildir
Sana yazdığım bu satırlar.
Yetinemem açıkcası dargınlığım susmasıyla.
Evet, genç kurtlarız biz!
John, sen de bir koca kurtsun!
Göster dişlerini haydi John.
Ben kendi adıma bırakmadım savaşı,
bırakmıyacağım.

Genç bir kurdum
Okuz değilim ben.
Tuttum öğüdünü John Steinbeck:
Genç kurdum ben gösteriyorum sana dişlerimi.

Türkçesi: Özdemir İnce

- (1) John Steinbeck'in, 1963 yılında, Sovyetler Birliği'ne yaptığı gezide, yazarlara yaptığı bir konuşmada kullandığı bir cümle.
(2) John Steinbeck'in «Charley» adlı kitabını ima ediyor. John Steinbeck bu kitabında, «Charley» adlı köpeğiyle birlikte, otomobile yaptığı geziyi anlatır.

na sırtladı Ruhi Su. Hilton'un geniş gölgesinde, «O ki bir ihtişamlı dünyaya - Ses ve tel kudretiyle hâkim», Anadolu türkülleri söyledi önce, arada Nâzım Hikmet'in, Melih Cevdet'in, Dağlarca'nın açık yürekli şiirlerini, müzik ve eda ile bütün imkânlarda zenginleştirerek bir elektrik akımı gibi ilettiler bütün kütleye. Ama herşeye rağmen sevincinin umduğu, beklediği, belki daha azlara razı olarak ama «hiç olmazsa» diyerek gene de istediği bazı güzel gösteriler olmalıydı. Oysa ha zırda yoktu hiçbirisi... İşte o sıra, «Sana senden gelir ancak bir işte dâd lâzımsa- Ümidin kes zaferden gayrıdan imdâd lâzımsa».. misali, bir şair daha sunuldu bu doygunluk düzeyinde dinleyicilere. Tam mırıltıların açık bir protesto gürültüsüne dönüşeceği sıra, uzun ve hızlı adımlarıyla aceleci, eğreti ceketini ve iri gövdesiyle coşkulu, Şükran Kurdakul çıktı sahneye; ve okudu: «İzmir'in İçinde Amerikan Neferi».

İsterdim duymanızı Şükran Kurdakul'un kalın ve kaba sesini, dolu ve yaygın sesini. Çünkü sanırım hiçbirimiz, şimdi kitabın 30-31. sayfa sında bulunan o şiiri, hele son bendindeki o iki heceli «anaç» kelimeciğini, o şaşkınlık ve özlem haykırışıyla öyle sine güle uzatarak, o kadar etkili okuyamıyacağız. İster dim bulunmanızı o gece; kitap sayfasında, kâğıt üstünde sessiz bir metin diye duran ve çeşitli şiirsel kusurlar taşıması tabii olan o mısraların, dinleyicilerde sayısız müttefik bulan ortak bir meşajın coşkusuyla nasıl yankılandığını göresiniz diye. Ve kimse küçümsüyemez o alkış sağanağını; zamanını, nabzını tam yerinde bulmuş olduğu için dinleyicilerin yürek ve istek bileşiminde hızlı bir kabulde değerlendirilip hemen sevildiği için. O dinleyiciler, bir dakika içinde, hiç duymadıkları, hiç bilmedikleri, hiç anlamadıkları bir başka şiir çeşidinin tadını hazır bir onayla saygıyla karşılamayı da bildikleri için.

Bir dönem vardı edebiyatımızda. Hiç bir köklü sorunla yaşamayan esnaf şairlerin eserleri, toplumun bütün gün delik olaylarıyla, paylaşılan sevinç ve acı konularıyla at-baş başı beraber giderdi. Şiir, ya gençlik aşklarının anı defterlerindeki çiçek kuruları, ya bayram törenlerinin çığlıkları, ya Kanarya kafesinden Mustafa Kemal edebiyatına, ezan seslerinden Cumhuriyet yıl dönümlerine kadar her alanda şiir en bilinen, en aranan, en gerekli, en basit, kolay bir araçtı her kes için. Bayram davulcularıyla, karamela manicileri, Akbaba taşlamacılarıyla, Anadolu hülyacıları birleşirlerdi bir noktada. Edebiyat tarihinin «Hecenin Beş Şairi» diye değerlendirildiği kusak ve ardından gelenler, neler etmediler şiirimize. Orhan Seyfi, Behçet Kemal tutumunun şimdi ilkököl çocuklarının ezberlerinde bile komikleşen vezin, kafiye yapmacıklarından sonra 1940 devrimi..

Nihayet şiir:... bir yerden sonra uzaklaştı hayattan; özellikle 1950 sonrasının yazarlarında. Salt şiire daha çok

DÜNYAYA AÇILAN PENCERE

CEP DER GİSİ

Yakında çıkacak

TRENLER SAAT GIBI İŞLİYOR

Onları, Pekin'de Wanfuchin caddesinin yanında uzanan ağaçlı yollarda ve Kanton'da «İnci» nehrinin kıyılarında günün her saati, yalnız ya da grup halinde görebilirsiniz. Kendi âleminde bir kalabalığın ortasında, pandomim ile jimnastik arası yavaş kültürel hareketleri yapmaktadırlar. Başkan Mao Tse-Toung'un direktiflerine uyan bu bilinçli vatandaşlar hakkında, Batılı ziyaretçilerin mutlaka yaptıkları yorum şudur: «Bunlar âli.»

Yorumun şaşılacak bir yanı yok. Orta seviyede turist, Çin'de delirmiş bir toplum bulmayı beklemiyor muydu? Biraz kötü niyetin de yardımıyla aradığını bulur.

Bununla beraber Çin'de gördüğümüz ilk çılgın kişi bir Batılı oldu: Bir öğrenci grubuyla Pekin'e yeni gelmiş bir Fransız genci. Sebepsiz yere, Çinlileri pataklamaya başlamıştı. Onu tedavi eden Pekin Hastahanesinin psikiyatri uzmanının koyduğu teşhis şuydu: «Bu genç adam, Çin hakkında peşin fikirlerle gelmiştir. Amerikanın ateşli hayranı idi. Çin'i görünce Çin aleyhtarı hislerinin kuvvetlendiğini farkında olmadan ümit etmekteydi. Ama gördü ki, Çin düşündüğünden tamamen başkaydı. Bu da onda, geçici olarak ruhi dengesini bozan karışıklıklar yarattı.»

Böyle bir izahla alay etmek kolaydır. Beethoven'in Dokuzuncu Senfonisini, onun neşeli şarkılarını «hümanist - burjuva» aşk şarkısı havası taşıyor diye yasaklayan, Kuzey Vietnam'a yardımını arttırdığı halde Sovyetleri Amerikan emperyalistleri ile işbirliği yapmakla suçlayan Çin, asıl ölçüyü kaçırmıyor mu?

Çin'e hâkim havayı ilk kez Sibiry treninin Mogolistan'dan önceki son önemli durağı olan Irkutsk istasyonunda gördük. Biletlerimizin kaybolduğunu görünce, Çinli kontrolör, grubumuzu da tanık tutarak «Bu Sovyet Inturist'inin beceriksiz memurlarının hâtasıdır. Bir tahrik de olabilir. Ruslar, Çin halkının gerçekleştirdiği büyük işleri görmek isteyen ziyaretçileri engellemek için bir süredir her çareye başvuruyorlar.» dedi.

Istasyonda tarifenin öngördüğü on dakikalık bekleme süresi, bir saat kadar sürdü. Ruslar da Çinliler, birbirlerini ihmalikle suçladılar. Rusların beceriksizliklerini yeterli kadar ortaya dökmüş olduğu kanısına varmış olacak ki, bir saatin sonunda Çinli kontrolör hareket işaretini verdi.

İki gün sonra, 63 istasyonda duran 145 saatlik bir yolculuğu müteakip, tam tarifede gösterilen saatte, 16.27 de Pekin'e vardık.

KUTLE AŞKI OTELI!

Çin'i 1960 yılı başlarında görenler için bu ülkedeki ilerleme açıktır. Artık vesika usulü yoktur. Çarşılar balık, ördek, pirinç, karnabahar ve patlıcanla doludur. İşçi siteleri, Fransız sosyal meskenleri seviyesinde değilse de, şimdiye kadar sâdece gecekonduları tanıyanlar için büyük bir nimettir. Şanghay çaimi fuarında teşhir edilen çeşitli alandaki makineler ve sanayi mamülleri, Batı teknolojinin en son eserleriyle rahatça mukayese edilebilir.

Ama insan en çok şaşırta, Çinlilerin yabancıları ağırlayışlarıdır. Yolumuz, sık sık tebessümler ve alkışlarla kesildi. Çinliler otobüslerde yerlerini Avrupalılara veriyorlar. Tek başımıza geziye çıkınca, güler yüzlü ufak çocuklar bize muhafızlık ettiler.

Kanton'da gece bizi alkışlayan çocukların ertesi gün erken saatte uyandırdığımız da nasıl değiştiklerini ve ciddileştiklerini «Kütle Aşk Otelinin onbirinci katındaki odamızdan seyrettik. Yandaki okulun bahçesine dizilmişler, iki üç yüz kişi kaddardılar. Bir öğretmen okuduğu, partiye övgüleri yüksek sesle bir ağızdan tekrarlıyorlardı.

Okulda, tiyatrodan, fabrikalarda, tarım işletmelerinde her yerde bu övgüler, işitilmektedir. Vietnam Savaşına karşı düzenlenen bir gösteride, bir milyona yakın kişi, Mao'yu ve partiyi öven şarkılarla ortalığı inlettiler.

Klavuzumuz bizi, bu gösteriye katılmaya çağırdı. Daha sonra bir kısmı Çinlilere «hadlerini bildirmek» için buraya geldikleri anlaşıl原因 Fransız Yüksek Ticaret Okulu talebelerinin bir kısmı, yetkililer nezdinde olayı protesto ettiler. Bir mahallî gazetede resimleri çıkmıştı ve resmin altında «Fransızlar, Vietnam Savaşına karşı gösteri yaptılar» yazılıydı. Talebeler, «biz gösteriye katılmadık, sâdece görmek istedik. Bu tahrikçilik» diye bağırıyordu. Ama Çinliler herkesi görmek için değil, nümayişe katılmak için çağırıyorlardı.

Yüzbinlerce kol bayrakları dalgalandırmakta, yüzbinlerce ağız aynı sloganları haykırıyorlar. Bazı Fransızlar, gösteriyi, Nazizimin en şaşaalı zamanındaki

ÇİNDE KÜLTÜR İHTİLALİ

700 milyon nüfuslu bu ülkede anlamını henüz kavrayamadığımız ve bir mizah konusu saydığımız önemli olaylar oluyor. Fransa'da solun en sağındaki yayın organlarından Express'te François Dupuis'nin Çin dönüşü yazdığı yazı, derin değişikliklerin anlamını veremese bile, bu ülkede hâkim olan havayı iyi anlatıyor.

Nuremberg nümayişlerine benzetmeye kalkıştılar. Fakat burada üniformalı kimse yok gibi. Çömelere gürlüğü işitilmiyor. Gösteri, Yahudilerin lanetlenmesiyle son bulmuyor. Aksine, yavaş yavaş güneş yükselmeye başladıkça, gösteri bir halk bayramı hâlini alıyor. Göstericiler kaldırımlarda dağıtılan çay ve limonataları içmek için sıralardan ayrılıyorlar.

MAO'NUN YUZME REKORU

Çinli klavuzlarımızdan biri, Nuremberg benzetmesine şiddetle karşı çıktı: «Hayır, biz yalnızca Başkan Mao'nun akıllı yönetimi altında Amerikan saldırısına mukavemeti hazırlıyoruz.»

Her yerde ısrarla bu sözü işitiyoruz: Çin'de on gün geçince, anlıyoruz ki, Mao'nun yerini alacak kişi hakkında Batılı uzmanların giriştikleri yorumlar bir oyundan ibarettir. Mao'nun halefi, yine kendisidir. Müritleri, Mao doğmasına bekçilik etmekle görevli bir papa seçmekle yetineceklerdir.

Şu kolektif coşkunluk sahnesine gencerde Pekin'de tanık olduk: Mao, Mer

kez Komitesi binası önüne çıktı. İlk sıradaki halkın elini sıktıktan sonra içeri girdi. Bir arka sıradakiler, Mao'nun dokunduğu elleri sıkmak için fırladılar. Daha geri sıradakiler, Mao'nun sıkıştığı elleri sıkanların ellerini sıkabilmek için davrandılar.

Büyük adamın her hareketi, sembol değeri almaktadır. Mao'nun üzerinde çok durulan Yang - Tse'nin akıntılı sularında Temmuz sonunda yüzüşü, buna örnektir. Yüzmenin amacı, ileri bir yaşta dahi, «yürekli kişi için hiç bir şeyin imkânsız olmadığını» ispatlamaktır. Gündülen daha önemli bir amaç, gerilla harbine hazırlık için Çinlileri yüzmeye öğrenmeye teşvikti. Mao'dan bir kaç gün sonra 12 bin kişi hep birlikte Hankeon'da Chientang nehri üzerinde geçtiler. 15 bin kişi, Sangari nehri üzerinde Harbin'de bir sür'at yarışı yaptılar.

Çinli klavuz ve tercümanlarımızdan birine «Siz Mao'yu Allahlaştırıyorsunuz» dedik. Cevabı şu oldu: «Bir kişiyi Allah yapmak, Batılı bir kavramdır. Başkan

Kızıl Muhafızlar, Pekin duvarlarına ihtilâli afişler yapıştırıyorlar. Afişlerden birinde şöyle teklifler var:

- Her burjuva, beden işçiliği yapmalıdır.
- Lüks lokantalar kaldırılmalıdır.
- Sloganlar sarı değil, kırmızı harflerle yazılmalıdır.
- Bütün sokaklara resmi direktifleri yayan hoparlörler yerleştirilmelidir.
- Mao Tse-toung'un incelenmesi, çocuk bahçelerinde başlamalıdır.
- Aydınlar, köylerde çalışmaya gitmelidir.
- Yemekler birlikte yenmeli, 1958 yılının ilk halk komünleri âdetleri yeniden canlandırılmalıdır.
- Parfüm, mücevher, ruj ve proleter olmıyan elbise ve ayakkabı kullanılmamalıdır.
- Birinci mevki ve lüks vagonlar kaldırılmalıdır.
- Mao Tse-toung'un düşüncesini yansıtmayan kitaplar yakılmalıdır.

Mao bizim ilham kaynağımızdır. O, izah eder ve yön verir.»

— Ama hiç aldandığı olmaz mı?
— Şimdiye kadar aldandığını görmedim.

Olaylar değişmekte, fakat temel düşünce aynı kalmaktadır: «Mao aldanmaz» «Mao'nun düşüncesiyle silâhlanmış» kişi için, imkânsız yoktur.»

Pekin basın işçileri, Ağustos başında, «Mao'nun eserlerini basmakla, fikir alanında en kudretli atom bombasını ortaya koyuyoruz» demektedirler.

Halk gazetesi, «Mao'nun düşüncesinin tıp alanında uygulanması sayesinde, Pekin hastahaneleri yanık vak'alarında yüzde 95 oranında iyileşme sağladılar» diye yazmaktadır. Bu açıklamalar, olağanüstü niteliklerine rağmen, Çin ihtilâli çerçevesinde, hristiyanların «dağları yerinden oynatan iman» görüşünden daha şaşırtıcı sayılmaz. Bahis konusu olan da zaten budur. Ülkedeki on gün zarfında, bazı Çinlilerle dost olduk. Onlarla, tartışmalarımız bazen sertleşse bile, kayıtsız şartsız her şeyi konuşuyorduk.

EVLENMEDE POLİTİK BİLİNÇ!

Güney Çin'de Kanton ve Şanghay arasındaki 34 saatlik tren yolculuğu sırasında, kızgın güneş altında ve ter içinde, kızıl tepeleri ve pirinç tarlalarını seyrettik. Rutubet yüzde yüz ıdi ve termometre 39'u gösteriyordu. Bataklıklara gömülmüş mandalları ancak burunları dışarıdaydı. Ofkeli bir tartışmaya tutuşmuştuk. Tercümanımız 26 yaşındaki Liang kendini hakarete uğramış sayıyordu. Bekâr olan Liang'ı ırkçılıkla suçlamıştı.

— Bunu söylemeye hakkınız yok. Bir zenci ile ya da bir beyaz ile evlenmiyeceğim. Ama bu, ırkı olduğum için değil. Ancak bir Çin kadını, benim politik bilinç seviyeme erişebilir. Ortak politik bilinç olmadıkça, karı-koca komünist olma iradesini taşımacıkça aşktan söz edilemez.

— Neden hâlâ evlenmediniz?

— İhtilâl olmasaydı, hâlimin ne olacağını çok iyi bilmekteyim. İhtilâl sayesinde geçen yıl tahsilimi tamamladım. Evlenmeden ve bir aile kurmadan önce, hayatımın bir kaç yılını tamamen ihtilâle ve partiye adanmış niyetindeyim.

İhtilâle hizmet fikri, toplumun bütün kademelerinde var. Sivri ya da kara sineğe hiç rastlamadığımız, tertemiz kaldırımlarına sigaranızı fırlatmaya kıyamadığınız «aseptize» edilmiş Çin, ihtilâle hizmet için yaşıyor.

Batıda, ihtilâle olan bu Mesih inancının, rejime topyekûn katılmanın uzun süre gitmeyeceğine inanılmaktadır. Sovyet ihtilâli, bu bakımdan örnek verilmektedir. Sabırsızlıkla Çin'deki ilk burjuvalaşma belirtileri beklenmektedir.

Çin yöneticileri, meselenin farkındadırlar. Kapitalizmi tasfiye eder etmez, hemen revizyonizme harp açtılar. Sovyet yüksek tüketim ekonomisini, daha az çalışmayı, tatil ve avarelik arzusunun, teknokrasinin egemenliğini eleştiriyorlar.

Bir komünün direktörü bana şunları söyledi: «Ekonomik alandaki ihtilâlimizi hemen hemen tamamladık. Şimdi mücadele, kültür alanında verilmektedir. Mülk sahiplerinin topraklarına el koyduk. Ama düşüncelerine el koyamayız. Kendimizi bundan korumak için tedbir alıyoruz.»

YENİ İNSAN TIPI

Korunma, müessirdir. Pekin'de bir süs eşyası fabrikasında, bizi, fildişi işlenen atölyeleri koşaradım dolaştırdılar. Atölyede, işçilerin çıkardıkları büyük kızıl harflerle örtülü bir gazete, afişleri andıran yaprak yaprak sayfalarıyla tavana asılmıştı. Direktör anlattı ki, işçiler, sırayla, kendiliklerinden geceleri toplanmakta, anti-revizyonist yazılar yazmakta ve Başkan Mao'nun doğru düşüncesini uygulayan kişilerin ehliyetliliklerini eleştirmektedirler.

Bu, bir sapıklık mı? Pekin'de oturan bir Batılı Çin uzmanı aksi kanıdadır: «Başlangıçta küfre müsaade edilirse, bir din kurulamaz. Halbuki 750 milyon Çinli yeni bir din kurma yolundadırlar. Dinin adı, Maoizm'dir» demektedir.

Çin yöneticileri, Batılı ilâhiyatçıları ve psikologları da cezbeden bir amaca cevap veren bir kültür ihtilâli yaptıklarını saklamamaktadırlar: Bu amaç, bir halkın bütünüyle örf, âdet ve geleneklerini kökünden değiştirebilecek nitelikte, yepyeni bir kültür ve ideoloji kurmak. Köylü - işçi - aydın - asker yeni bir insan inşa etmek, yeni Sina'lara götürün yeni bir Musa yaratmak amaçtır.

Henüz ekonomik bakımdan zayıf olan Çin, ileriye doğru müthiş gidişinde, halkın sarsılmaz inancına muhtaçtır. Askeri açıdan Amerikaya karşı malzeme zayıflığını, halkın sevk ve heyecanıyla telâfi etmek ümidindedir. Bu sevk ve heyecan, Pekin'in kaçınılmaz saydığı harbin yükünü kaldırmaya imkân verecektir.

REKLAMINIZI
GAZETE VE DERGİLERLE
DEĞERLENDİRİN!

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN
HİZMETİNİZDEDİR.

Genel Müdürümüz:

Çağaloğlu, Türkocağı Caddesi No. 1
İstanbul

Telefon: 27 66 00 - 27 66 01

Telgraf adresi: BASINKURUMU